

Academiejaar 2024 – 2025

**Ritme en regels:
een praktijkgerichte
handleiding voor
bodypercussie in de
NT2-basiseducatie**

Sofie Devos

Educatieve master in de talen - verkort traject

Masterpraktijkproef (6 sp)

Promotor

Prof. dr. Jordi Casteleyn

Inhoudstafel

Begrippenlijst	4
Afkortingenlijst	6
Abstract	7
Voorwoord	8
1. Introductie	9
1.1 Probleemstelling	9
1.2 Doelstelling en onderzoeksvraag	10
2. Onderzoeksopzet en methodologie	11
2.1 Onderzoeksopzet	11
2.2 Doelgroep	13
2.3 Dataverzameling	13
2.4 Analyse en iteratief bijsturen	14
2.5 Theoretische inbedding	14
2.6 Positie van de onderzoeker	15
2.7 Synthese van het ontwerpproces (5 fasen)	15
3. Ontwerpproces en resultaten	16
3.1 Fase 1 - Eerste ontwerp en toepassing in de Alfa-klas	16
3.2 Fase 2 - Co-creatie en eerste herwerking	18
3.3 Fase 3 - Verfijning, variatie en meer focus op prosodie	22
3.4 Fase 4 - Integratie tot interactieve materialenset	26
3.5 Fase 5 - Finalisering: documentatie en overdracht	28
4. Conclusie en discussie	31
4.1 Antwoord op de onderzoeksvragen	31
4.2 Sterktes en beperkingen van het onderzoek	32
5. Relevantie voor het educatieve werkveld	34
5.1 Theoretische en maatschappelijke inbedding	34
5.2 Aansluiting bij bestaande kaders	34
5.3 Bijdrage aan professionalisering en teamwerking	35
6. Aanbevelingen voor implementatie en vervolgonderzoek	36
6.1 Implementatie	36
6.2 Vervolgonderzoek	36

6.3 Slotbeschouwing-----	37
7. Referentielijst-----	39
8. Bijlagen DBR-----	42
8.1 Overzicht input verzameling-----	42
8.2 Lesplannen en reflectie uit eigen Alfa- en NT2-klassen-----	43
8.3 Lesplannen van collega-docenten bij toepassing BP-----	54
8.4 Interviews en hardopdenk-oefening met collega-docenten-----	68
8.5 Bevraging BP voor collega-docenten-----	76
8.6 Input collega-docenten na toepassing BP-----	77
8.7 Observaties cursisten tijdens BP-----	94
8.8 Evaluatie van verzamelde input en feedback-----	96
8.9 Illustraties van het ontwerpproces (Fase 1-5)-----	105
9. Bijlage: synthese van mijn unieke bijdrage aan het onderzoek-----	116

Begrippenlijst

BEGRIP	VERKLARING
Agglutinerende talen	Taaltype waarbij woorden worden gevormd door het aan elkaar plakken van vaste morfemen ('kleinste betekenisdragende eenheid in een taal'), met meestal één grammaticale betekenis per morfeem
Agogische visie	Pedagogische grondhouding van een (onderwijs)instelling, bv. Ligo vertrekt vanuit gedeeld eigenaarschap en participatief leren
Alfabetisering	NT2-onderwijs voor cursisten die het Latijnse schrift nog niet kunnen lezen en/of schrijven
Basiseducatie	Educatieve trajecten voor volwassenen met een kort (< 10 jaar) of onvolledig schooltraject, in Vlaanderen en Brussel aangeboden via onderwijscentra zoals Ligo
Body Grammar	Didactische methode waarbij cursisten aparte woorden of zinsdelen op papier krijgen (ook mogelijk met foto's, prenten, symbolen...) en in de juiste volgorde moeten gaan staan om een goede zin te vormen, eventueel gecombineerd met een kleurcode per zinsdeel
Bodypercussie	Ritmische lichaamsbewegingen; het lichaam gebruiken om geluid of ritme te creëren, afgeleid van het Engelse <i>body percussion</i>
Design Thinking	Ontwerpmethode die via iteratieve fasen – <i>empathize, define, ideate, prototype</i> en <i>test</i> – werkt aan gebruikersgerichte oplossingen
Design-Based Research	Onderzoeksmodel waarbij praktijk en theorie cyclisch op elkaar afgestemd worden via ontwerpen, testen, feedback verzamelen en bijsturen
Diverssensitief	Bewust rekening houden met en aandacht besteden aan diversiteit, in de breedste zin van het woord; verschillen erkennen en waarderen
<i>Embodied cognition</i>	Theorie die stelt dat leren effectiever is als het lichaam actief betrokken is
<i>Empathy map</i>	Visueel hulpmiddel dat gebruikt wordt binnen Design Thinking om een dieper inzicht te krijgen in de gebruiker; brengt de gedachten, gevoelens, reacties en behoeften van de doelgroep(en) in kaart
Feedforward	Proactieve feedback: tips of richtlijnen voor toekomstige prestaties
Fonotaxis	Taalspecifieke regels voor de volgorde van klanken binnen woorden

Impliciete feedback	Indirecte, vaak non-verbale correctie die cursisten helpt fouten op te merken zonder dat de communicatie onderbroken wordt
Input enhancement	Didactische strategie om bepaalde taalstructuren opvallender te maken, bijvoorbeeld door ritme of visuele versterking, zodat ze sneller opgemerkt worden
Inversie	Verandering of omkering van de woordvolgorde, bijvoorbeeld bij vraagzinnen waarbij het onderwerp na de actie komt
Ligo	De dertien Centra voor Basiseducatie in Vlaanderen en Brussel, naam afkomstig van het Esperanto met als betekenis 'verbinden'
Metalinguïstisch bewustzijn	Het vermogen om over taal na te denken, de structuur en regels ervan te begrijpen op een meer abstract en relatief niveau, los van de betekenis; bewust omgaan met taal(activiteiten)
Multisensorieel leren	Leren via meerdere zintuigen tegelijk: zien, horen, bewegen...
<i>Noticing theory</i>	Theorie die stelt dat taalleerders pas iets kunnen leren als ze het eerst bewust opmerken
PictoZin	Zinnen ondersteund door beeldsymbolen om het begrip te vergemakkelijken, vaak ingezet bij laaggeletterde cursisten
Prosodie	Klankkenmerken van taal zoals ritme, intonatie, tempo en klemtoon, die bijdragen aan de verstaanbaarheid
<i>Scaffolding</i>	Didactische ondersteuning die tijdelijk wordt aangeboden om cursisten te helpen een taak uit te voeren tot ze het zelfstandig kunnen, gelinkt aan de theorie over de 'zone van naaste ontwikkeling' (Vygotski, 1962)
Transfer	Het vermogen om geleerde taalstructuren ook toe te passen in nieuwe, spontane situaties
<i>Universal design for learning</i>	Didactisch principe dat uitgaat van meerdere manieren om lesinhoud aan te bieden, zodat die toegankelijk is voor alle leerlingen of cursisten
User stories	Een korte, informele beschrijving van een functie of functionaliteit, geschreven vanuit het perspectief van de eindgebruiker, bv. 'Ik zie als docent eenvoudig hoe deze methode werkt.'
Zelfeffectiviteit	Het vertrouwen dat iemand heeft in het eigen vermogen om een bepaalde taak succesvol uit te voeren of een probleem op te lossen

Afkortingenlijst

AFKORTING	VERKLARING
A1-A2	Basisniveaus van het Europees Referentiekader voor Talen, gelijk aan niveau 1.1 (A1) en 1.2 (A2) binnen het NT2-onderwijs
Alfa	Alfabetisering
CBE	Centrum voor Basiseducatie
BP	Bodypercussie
BT1 t.e.m. BT4, WS1- WS2, M1 t.e.m. M8	Alfa- en NT2-modulebenamingen binnen de basiseducatie, verwijzen naar niveau-indelingen binnen het leertraject zoals Breakthrough, Waystage, Mondeling...
DBR	Design-Based Research
ERK (CEFR)	Europees Referentiekader voor Talen (<i>Common European Framework of Reference for Languages</i>)
LASLLIAM	Literacy and Second Language Learning for the Linguistic Integration of Adult Migrants, Europese richtlijn voor geletterdheid en tweede taalleren van volwassen migranten
NT2	Nederlands als tweede taal; onderwijs aan anderstaligen die Nederlands willen leren
SOV-talen	<i>Subject - Object - Verb</i> , talen waarbij de basiswoordvolgorde eerst het onderwerp, dan het voorwerp en daarna het werkwoord is
SVO-talen	<i>Subject - Verb - Object</i> , talen waarbij de basiswoordvolgorde eerst het onderwerp dan het werkwoord en daarna het voorwerp is
TAP	<i>Transfer-appropriate processing</i>
TPR	<i>Total physical response</i> : didactische methode waarbij cursisten reageren op taal met lichamelijke handelingen
UDL	<i>Universal design for learning</i>
VTT	Voltooid Tegenwoordige Tijd, bijvoorbeeld 'Ik heb gewerkt.'

Abstract

In het superdiverse NT2-onderwijs van de basiseducatie stuiten docenten vaak op de grenzen van traditionele grammatica-instructie: abstracte regels bereiken cursisten onvoldoende, terwijl grammaticaal bewustzijn net als prosodische vaardigheden de verstaanbaarheid ten goede komen. Deze masterpraktijkproef richt zich daarom op het ontwerpen en documenteren van een docentenhandleiding voor bodypercussie als origineel multisensorieel didactisch instrument dat beweging, geluid en ritme combineert om grammatica en prosodie tastbaar te maken.

De methode is geïnspireerd door bodypercussie uit de muziekwereld en leunt op theorieën over *embodied cognition*, *dual coding* en de *noticing hypothesis*. Ontwerp, praktijk en reflectie volgen elkaar op in een lerend proces volgens het model van Design-Based Research. In samenwerking met docenten, mentoren en cursisten werd de methode met bijhorend materiaal stap voor stap ontworpen, getest, aangepast en verfijnd.

De centrale onderzoeksvraag luidt: Hoe kan er via een iteratief DBR-traject, een bruikbare en overdraagbare docentenhandleiding worden ontwikkeld voor het inzetten van bodypercussie als methode om grammatica en prosodie aan te brengen bij NT2-cursisten in de basiseducatie?

Het eindproduct is een helder gestructureerde docentenhandleiding, met iconen, instructiefilmpjes en een begeleidende presentatie. De materialen bieden NT2-lesgevers concrete ondersteuning om bodypercussie als didactische methode in te zetten bij het aanleren van onder meer de basiswoordvolgorde, inversie en klankgroepen. Deelnemers geven aan dat de multisensorische aanpak motiverend werkt en het taalbewustzijn van cursisten én docenten versterkt, met ruimte voor differentiatie, expressie en impliciete feedback. Bovendien kan de methode flexibel en creatief ingezet worden, bijvoorbeeld in combinatie met andere methodes zoals Body Grammar.

Deze masterpraktijkproef toont hoe praktijkgericht ontwerponderzoek kan bijdragen aan het ontwikkelen van gedeelde didactiek in een superdiverse klascontext. De bodypercussiemethode wordt niet gepresenteerd als wondermiddel, maar als laagdrempelige en overdraagbare methodiek binnen communicatief en participatief NT2-onderwijs. De resultaten vormen een uitnodiging tot verder gebruik, intervisie en impactonderzoek.

Voorwoord

De kiem voor deze masterpraktijkproef ligt in mijn allereerste lessen als docent in de alfabetiseringsklas bij Ligo. Terwijl mijn cursisten hun eerste stappen in het Nederlands zetten, leerde ik minstens evenveel over taal, onderwijs en communicatie. Onze leerprocessen liepen vaak parallel – met vallen, opstaan en verwondering.

In die gedeelde zoektocht kreeg ik niet alleen zin om les te geven, maar ook om te verkennen hoe we als deelnemers aan het klasgebeuren – als mensen – dichterbij elkaar konden komen. Het was zoeken naar elkaar beter verstaan en samen iets betekenisvol te creëren. De verbinding en inspiratie die ik vond, gaan verder dan de taal.

Ik wil graag de cursisten aan wie ik les mocht geven, erkennen in hun traject als anderstalige nieuwkomer hier in Vlaanderen. De gedrevenheid, het doorzettingsvermogen en de moed waarmee ze zich inzetten, overstijgen elk papier, diploma of test. Die veerkracht verdient meer waardering in een sociaal-politiek klimaat dat onder toenemende druk staat. De versnippering van het sociaal beleid en de toenemende stress om fouten te maken werken averechts op integratie en inclusie – wat toch ons gezamenlijke doel hoort te zijn.

Wijsheid begint bij zelfinzicht en daarom richt deze scriptie zich in de eerste plaats op NT2-docenten, om onze klaspraktijk kritisch en creatief te blijven ontwikkelen. Mijn dank gaat uit naar mijn collega's bij Ligo, voor de samenwerking, feedback en inzichten die ze dagelijks brengen. Hun ervaringen, begeleiding en steun zijn als een warm bad.

Verder wil ik mijn zus, Veerle Devos, bedanken voor haar uitzonderlijk goede vaardigheden in *art work* en Design Thinking. Haar vermogen om helderheid te scheppen in momenten van chaos heeft me enorm geholpen om het overzicht te bewaren. Wanneer ik het niet meer zie, vindt zij wat zoek is – zonder oordeel, met zorg en vastberadenheid. Daar ben ik haar ongelooflijk dankbaar voor.

Tot slot wil ik ook mijn familie en vrienden bedanken, Adam in het bijzonder, voor jullie aanmoediging, verbondenheid en liefde. Een waarheidsgetrouw cliché: zonder jullie had ik dit niet gekund.

Woordaaantal: 9486

1. Introductie

1.1 Probleemstelling

‘Tell me and I forget, teach me and I may remember, involve me and I learn.’

- naar Xunzi, Chinees filosoof (3de eeuw v.C.)

Het is al langer bekend: leren is pas echt effectief wanneer de leerder actief betrokken wordt bij het proces. Zo hoort ook het (aan)leren van de Nederlandse taal een gedeeld leerproces te zijn, met actieve deelname van zowel cursisten als lesgevers. Met communicatie als inzet zijn beide partijen pas geslaagd als de boodschap overkomt.

In het superdiverse NT2-onderwijs van de basiseducatie volstaat het daarom niet om grammaticale structuren enkel talig of theoretisch uit te leggen. Veel cursisten hebben een beperkte schoolervaring, uiteenlopende taalachtergronden en weinig metalinguïstisch bewustzijn. Abstracte regels bereiken hen vaak niet, zeker omdat Nederlands naast de doeltaal ook de instructietaal is.

Grammaticale vormkenmerken, zoals inversie, blijven voor veel cursisten moeilijk te herkennen, te onthouden en toe te passen. Tegelijk speelt ook prosodie, zoals intonatie, klemtoon en ritme, een grote rol in de verstaanbaarheid, maar krijgt dit in de praktijk onvoldoende expliciete aandacht (Levis, 2018). NT2-docenten als moedertaalsprekers worstelen met het didactisch vertalen van deze abstracte of eerder intuïtieve lagen in concrete, ervaarbare leermomenten. Met andere woorden, het is erg relevant om NT2-docenten zelf te versterken in hun metalinguïstisch bewustzijn (Dönszelmann et al., 2020).

Binnen deze context ontstaat de nood aan een didactische aanpak die grammatica en prosodie zichtbaar, hoorbaar en voelbaar maakt – en zo de bewustwording bij lesgevers en cursisten vergroot. In deze masterpraktijkproef wordt de manier waarop docenten bodypercussie als taalondersteuning kunnen inzetten, onderzocht als mogelijk antwoord op die uitdaging.

Wat startte als een eenvoudig experiment in een alfabetiseringsklas, is via een cyclisch ontwerpproces uitgegroeid tot een theoretisch onderbouwde docentenhandleiding in dialoog met de praktijk. Het ontwerp is stapsgewijs opgebouwd en bijgestuurd in nauwe samenwerking met cursisten en collega-docenten binnen Ligo.

Dat docenten met *ritme en regels* aan de slag kunnen in de NT2-les, en specifiek in de basiseducatie: dat is de ambitie van dit onderzoek. De ontwikkelde materialen zoeken een evenwicht tussen structuur (regels) en beleving (ritme), om zo bij te dragen aan betekenisvol, motiverend en inclusief taalonderwijs.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvraag

Deze masterpraktijkproef heeft als doel het ontwerpen, verfijnen en documenteren van een docentenhandleiding voor het gebruik van bodypercussie als didactisch hulpmiddel in het NT2-onderwijs. De methode richt zich op het vergroten van het taalbewustzijn van volwassen taalleerders (niveau A1-A2) via een multisensorische aanpak die grammaticale en prosodische patronen tastbaar maakt.

Omdat bodypercussie in deze context nieuw en experimenteel is, wordt de methode tijdens het hele traject stapsgewijs getest en bijgestuurd. De focus ligt echter niet op het meten van de effectiviteit van de methode zelf, maar op de ontwikkeling van bruikbaar, helder en overdraagbaar materiaal voor NT2-docenten. De handleiding en het bijbehorende lesmateriaal zijn eenvoudig inzetbaar binnen communicatief en taakgericht taalonderwijs in de klaspraktijk van de basiseducatie.

Het ontwikkelde materiaal volgt het model van Design-Based Research (DBR), een iteratieve onderzoeksbenadering waarin praktijk en theorie voortdurend op elkaar afgestemd worden. Het ontwerp komt voort uit concrete praktijkvragen, klasobservaties en feedback van lesgevers, en is onderbouwd met inzichten uit vakliteratuur over algemene didactiek, vreemdetaalverwerving, en NT2.

De centrale onderzoeksvraag van deze masterpraktijkproef luidt:

Hoe kan er via een iteratief Design-Based Research traject een bruikbare en overdraagbare docentenhandleiding worden ontwikkeld voor het inzetten van bodypercussie als didactische methode om grammatica en prosodie aan te brengen bij NT2-cursisten in de basiseducatie?

Drie deelvragen verdiepen deze hoofdvraag:

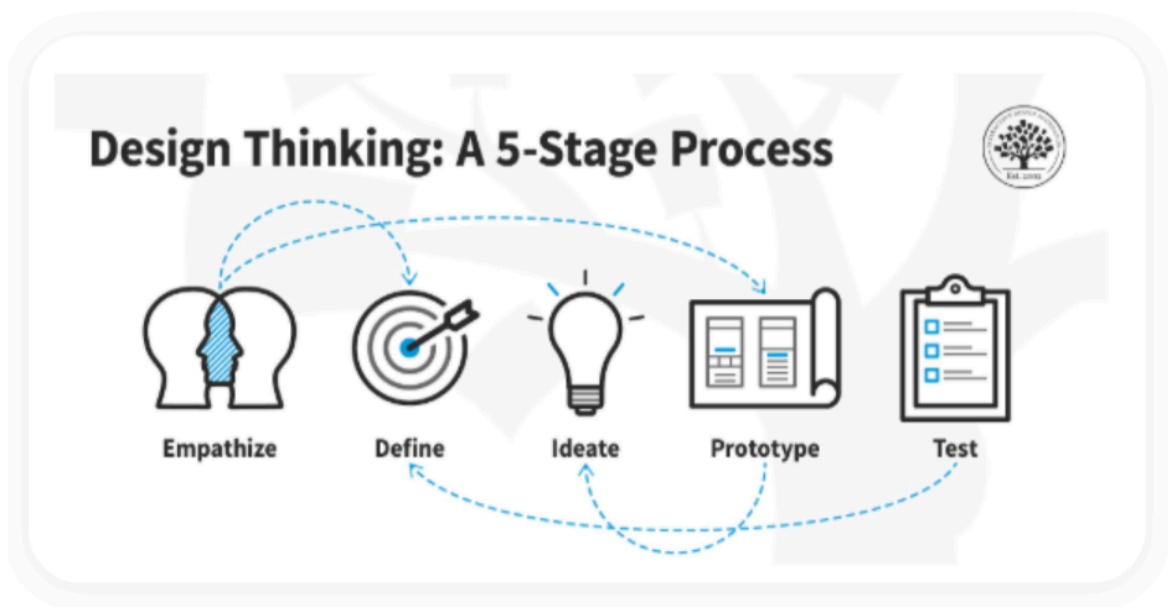
- Welke ontwerpprincipes komen naar voren tijdens het ontwikkelen van de handleiding?
- Hoe kan feedback uit de praktijk gebruikt worden om het materiaal te verfijnen?
- Welke vorm en inhoud maken de handleiding praktisch bruikbaar, inspirerend en overdraagbaar binnen het NT2-onderwijs bij Ligo?

2. Onderzoeksopzet en methodologie

2.1 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek vertrekt vanuit het kader van Design-Based Research (DBR) (Anderson & Shattuck, 2012), in combinatie met principes uit Design Thinking (Vianna e Silva et al., 2012). Hierbij zijn er vijf cycli doorlopen van ontwerpen, testen, bijsturen en onderbouwen (Fase 1-5), met een nadruk op empathisch onderzoek, snelle prototypen en co-creatie. In elke fase worden inzichten uit de klaspraktijk teruggekoppeld naar ontwerpbeslissingen, wat leidt tot een overdraagbare handleiding en lesmateriaal voor de bodypercussiemethode. De methode ondersteunt NT2-lesgevers om op een doordachte manier te schakelen tussen ervaring en instructie, tussen wat werkt in de praktijk en wat onderbouwd is door theorie.

De methode, handleiding en het materiaal draaien om het systematisch vormgeven en verfijnen van een lespraktijk die nauw aansluit bij de noden van het NT2-onderwijs. Omdat de methode nieuw in ontwikkeling is – bodypercussie in functie van zinsleer en prosodie – bevat het traject ook kenmerken van experimenteel onderzoek. De methode werd in verschillende versies toegepast, bijgestuurd en opnieuw getest in de klaspraktijk. Die herhaalde evaluaties leverden waardevolle inzichten op over de toepasbaarheid en aanpasbaarheid voor het ontwikkelde materiaal. Hoewel het onderzoek dus niet als een klassieke interventiestudie is opgezet, sluit de benadering wel aan bij de principes van toetsbaarheid en iteratieve verbetering die ook in empirisch onderwijsonderzoek worden nagestreefd.

Afbeelding: Interaction Design Foundation via [interaction-design.org](https://www.interaction-design.org/)

ONDERDEEL PROCES <i>iconen via Interaction Design Foundation via interaction-design.org</i>	UITWERKING BINNEN DEZE MASTERPRAKTIJKPROEF
 Empathize	• Inzicht in de reële uitdagingen bij het aanbrengen van grammatica en prosodie door observaties, leservaringen en gesprekken met cursisten en docenten in het NT2-veld; • Benoemen van praktijkvragen, zoals het vergeten van werkwoorden of de onduidelijkheid over woordvolgorde en ritme, als startpunt van het ontwerp.
 Define	• Analyse van de verzamelde inzichten uit de klaspraktijk, vertaling naar duidelijke ontwerpcriteria: multisensorieel, laagdrempelig, overdraagbaar en bruikbaar binnen de Ligo-context; • Noden van zowel docenten en cursisten expliciet maken via <i>user stories</i>, zoals bijvoorbeeld 'Ik kan als docent makkelijk aan de slag met het materiaal' en 'Ik begrijp als cursist de structuur van een zin beter.'
 Ideate	• Co-creatie met collega-lesgevers en cursisten: brainstorm over mogelijke gebaren, werkvormen en didactische toepassingen; • Zoektocht naar een manier om abstracte taalstructuren zichtbaar en voelbaar te maken, onder andere door het koppelen van zinsdelen aan vaste gebaren.
 Prototype	• Ontwerp eerste versie van de bodypercussiemethode (Alfa-klas); • Ontwerp volgende versies (Alfa- en NT2-klassen); • Ontwikkeling lesplannen, docentenhandleiding, iconen, filmpjes en diaprojecties
 Test, implement, experiment	• Inzet, evaluatie en bijsturing van het materiaal in verschillende lesgroepen en contexten; • Feedback verzameling via interviews, observaties, notities en <i>empathy maps</i>; • <i>Impact/effort</i>-analyse (Eisenhower matrix) om prioriteit feedback te bepalen in nieuwe iteraties

2.2 Doelgroep

De primaire doelgroep zijn de Alfa- en NT2-docenten in de basiseducatie (Ligo) – meestal moedertaalsprekers Nederlands – die op zoek zijn naar praktisch, visueel en multisensorisch lesmateriaal om grammaticale en prosodische elementen aan te brengen.

De secundaire doelgroep zijn de Alfa- en NT2-cursisten (niveau A1-A2), met diverse (taal)achtergronden en meestal beperkte schoolervaring. Hun reacties, noden en leerrespons vormen een essentiële bron van feedback tijdens het ontwerpproces.

Het lesmateriaal rond bodypercussie wordt ontwikkeld en getest in het schooljaar 2024-2025. Het testen gebeurt in heterogene klasgroepen, van ongeveer twaalf tot achttien cursisten per klas. Deze groepen kenmerken zich door grote diversiteit in taalachtergrond, geletterdheid, leerervaring en sociaal-culturele context. Het betreft verschillende niveaus binnen de trajecten voor alfabetisering en Nederlands als tweede taal van Ligo regio Mechelen, vestiging te Lier.

2.3 Dataverzameling

De dataverzameling is kwalitatief van aard en richt zich op leergedrag, gebruiksvriendelijkheid van materialen, begrip (grammatica en prosodie), motivatie en overdraagbaarheid.

De onderzoeksmethoden passen bij een participatief en contextgebonden ontwerptraject. De methodiek wordt getest in de volgende contexten en tijdvakken:

- September - december 2024: eerste observaties en introductie bodypercussie in een klasgroep (Alfa M1-M2) te Ligo Lier, onder leiding van de onderzoeker;
- Januari - mei 2025: uitbreiding naar NT2-klassen niveau 1.1 en 1.2 bij Ligo Lier, via lesplannen van collega-docenten en uitwisseling met mentoren NT2 en Alfa;
- Maart - mei 2025: systematische feedbackverzameling via interviews, observaties en hardop-denken met een groep van negen collega-docenten binnen Ligo (Alfa en NT2) te Lier;
- April - augustus 2025: pilootimplementatie en voorbereiding van overdraagbare materialen, presentatie aan het team tijdens vakoverleggen (Alfa en NT2 Ligo Regio Mechelen).

In totaal zijn er meer dan tien lesmomenten betrokken in de testfase, met deelname van gemiddeld twaalf tot vijftien cursisten per klasgroep, over verschillende modules binnen het aanbod van Ligo (zie ook bijlage [8.2](#) en [8.3](#)).

De variatie binnen de doelgroepen levert rijke maar soms tegenstrijdige feedback op, daarom wordt gewerkt met vooraf opgestelde *user stories* als leidraad voor ontwerpbeslissingen, zie bijlage [8.8 Evaluatie van verzamelde input en feedback](#).

2.4 Analyse en iteratief bijsturen

De verzamelde data worden impliciet thematisch geanalyseerd (Braun & Clarke, 2006), met bijzondere aandacht voor vier centrale thema's: gebruikerservaring, leerwinst op vlak van grammatica en prosodie, overdraagbaarheid en haalbaarheid. Deze thema's sluiten aan bij de centrale ontwerpdoelstellingen van de bodypercussiemethode: multisensorieel, laagdrempelig, overdraagbaar en bruikbaar binnen de NT2-klaspraktijk in de basiseducatie.

De feedbackanalyse en iteratieve bijsturing gebeurt per ontwerpfase op drie niveaus:

1. Theoretische codering: ontwerpbeslissingen worden gelinkt aan onderliggende theorieën zoals *embodied cognition*, *noticing theory*, *universal design for learning* en *transfer appropriate processing*. Dit kader wordt niet vooraf vastgezet, maar evolueert mee met de empirische inzichten uit de klaspraktijk
2. Visuele synthese: met behulp van [empathy maps](#) en [impact/effort-analyses](#) (Eisenhowermatrix) worden sterke en zwakke punten vanuit het perspectief van zowel lesgevers als cursisten in kaart gebracht. Deze visuele tools helpen om prioritair te bepalen welke suggesties al dan niet worden doorgevoerd in volgende iteraties
3. Iteratieve ontwerpreflectie: elke ontwerpcyclus leidt tot expliciete bijstellingen: wat werd toegevoegd, verwijderd of aangepast en waarom? Zowel inhoud (grammaticale structuren, prosodische focus), vorm (iconenset, instructievideo's) als didactiek (differentiatie, scaffolding) worden cyclisch geoptimaliseerd

De principes van feedbackanalyse en ontwerpreflectie worden per fase toegepast in [hoofdstuk 3](#) en visueel samengebracht in [bijlage 8.8](#) (Eisenhowermatrix en empathy maps).

2.5 Theoretische inbedding

De methode steunt op vier theoretische fundamenten:

- *Embodied cognition* (Shapiro & Stolz, 2019);
- *Noticing theory* en *input enhancement* (Dönszelmann et al., 2020; Krashen, 1992); Schmidt, 1990);
- *Universal design for learning* (UDL) (de Boer et al., 2022; Schelfhout et al., 2021) en
- Design Thinking (Vianna e Silva et al., 2012)

Deze theorieën komen per fase terug in [hoofdstuk 3](#), telkens toegepast op praktijkinzichten. Zie [bijlage 8.8](#) voor de concrete vertaling in ontwerpbeslissingen en evaluatiecriteria.

2.6 Positie van de onderzoeker

Binnen de DBR-opzet vervult de onderzoeker een dubbele rol: als lesgever NT2 bij Ligo én als LIO binnen de educatieve master Nederlands niet-thuistaal, met het profileringsvak Zorg en inclusie. Deze ingebedde positie brengt een sterk praktijkinzicht mee, opgebouwd uit drie jaar ervaring in alfa- en NT2-onderwijs en eerdere werkervaring met verzoekers internationale bescherming en een master in *African Studies* (UGent).

Tegelijk brengt die betrokkenheid ook risico's met zich mee, zoals mogelijke vooringenomenheid. De meertalige achtergrond van de onderzoeker – ervaring met onder meer Frans, Swahili, Lingála en Arabisch – versterkt de gevoeligheid voor taalstructuren, taalleerprocessen en socio-linguïstische diversiteit, maar beïnvloedt ook de blik op taalonderwijs.

In lijn met de principes van reflexieve positionaliteit (Anderson & Shattuck, 2012) en praktijkgericht onderzoek wordt deze dubbele positie expliciet erkend én gecompenseerd. Dat gebeurt via het opzetten van iteratieve feedbackmomenten, het verzamelen van gebruikerservaringen van collega-docenten en het systematisch toetsen van ontwerpbeslissingen in samenspraak met de doelgroep. In dit proces wordt de persoonlijke ontwerpvisie continu afgewogen tegen praktijkgegevens, zodat het eindproduct – de docentenhandleiding – gedragen blijft door de eindgebruikers en niet louter de visie van de ontwerper weerspiegelt.

2.7 Synthese van het ontwerpproces (5 fasen)

FASE	Focus	KERNRESULTAAT
1	Empirische verkenning	Eerste prototype in Alfa-klas
2	Feedback en uitbreiding	Lesplannen, eerste handleiding, introductievideo
3	Visuele verfijning	Complete iconenset, basisstructuur vs. varianten
4	Integratie	Diapresentatie, scheiding grammatica/prosodie
5	Finalisering	Volledige handleiding en toolkit

Zie hoofdstuk 3 voor de details per fase en [bijlage 8.8](#) voor een uitgebreid overzicht.

3. Ontwerpproces en resultaten

Dit hoofdstuk werkt de vijf fasen uit die eerder werden samengevat in paragraaf [2.7](#). Per fase worden praktijkobservaties gekoppeld aan theoretische principes (cf. [2.5](#)), met focus op feedback en bijsturing (cf. [2.4](#)).

3.1 Fase 1 - Eerste ontwerp en toepassing in de Alfa-klas

Praktijk

Tijdens het lesgeven aan een beginnende Alfa-groep is vastgesteld dat cursisten moeite hebben met het herkennen en verwoorden van eenvoudige zinsstructuren. Vaak worden werkwoorden vergeten of fout gepositioneerd, en kleine woordjes zoals 'is', 'een' of 'in' gaan verloren. Vanuit deze observatie ontstaat het eerste idee om zinsdelen te koppelen aan vaste ritmische gebaren: een klopp op de borst (onderwerp), een vingerknip (werkwoord of actie) en een klap in de handen (rest van de zin of extra informatie). De herhaling van de gebaren wordt gekoppeld aan het aantal klankgroepen. De werkvorm wordt zonder veel uitleg uitgetest. De nadruk ligt op voordoen, samen uitvoeren, ritmegevoel ontwikkelen en het herhalen van dezelfde zinsstructuren in verschillende contexten (al zittend of staand, verschillende woordenschat...).

Er is nood aan veel differentiatie: de ene cursist imiteert de zin met gebaren vlotter dan de andere, die ondersteuning krijgt door het gezamenlijk uitvoeren of bijsturing door de lesgever of andere cursisten. Een cursist met een uitgesproken stotter heeft baat bij de beweging die de aandacht afleidt van het verbale.

De gebaren om zinsdelen aan te duiden worden in combinatie gebruikt met meer betekenisondersteunende gebaren, bijvoorbeeld om de voorzetsels te illustreren of het verschil tussen 'hebben' (een vuist) en 'zijn' (een vingerknip). Een ontkenning wordt aangegeven met gekruiste armen. Veel van deze gebaren ontstaan in co-creatie met de cursisten om te zien wat werkt — op vlak van duidelijkheid qua begrip en uitvoering.

Onderbouwing

Om zicht te krijgen op de noden van Alfa- en NT2-cursisten en hun lesgevers in de dagelijkse praktijk, is er vertrokken vanuit het klasgebeuren (cf. *empathize* binnen Design Thinking). De eigen ervaringen als lesgever en observaties van de cursisten geven duidelijkheid rond de specifieke uitdagingen. De context van de basiseducatie in al haar diversiteit is hierbij bepalend, met als gezamenlijk doel om tot succesvolle communicatie in het Nederlands te komen.

De *noticing hypothesis* (Schmidt, 1990) verklaart waarom het belangrijk is om cursisten bewust te maken van vormkenmerken: ze moeten deze eerst opmerken alvorens ze te kunnen verwerven. In een context van relatief beperkte geletterdheid of metalinguïstisch bewustzijn, biedt het inzetten van beweging en ritme een alternatieve weg om op die *noticing* in te spelen.

De vaste gebaren koppelen aan zinsdelen geeft inzicht in de structuur en opbouw van Nederlandse zinnen. Zo is het Nederlands een taal met een SVO-woordvolgorde (*Subject-Verb-Object*), bijvoorbeeld in contrast met SOV-talen – zoals Pashto en Tigrinya – die het merendeel van de talen wereldwijd uitmaken (Meeuwis & Gunnink, 2016). De aparte gebaren wijzen op verschillen met bijvoorbeeld erg agglutinerende talen zoals Swahili, waarbij betekenisvolle morfemen aan de werkwoordstam geplakt worden en een enkel woord een volledige zin kan inhouden.

VOORBEELD NEDERLANDS	VOORBEELD UIT VREEMDE TAAL
Ik eet een appel. subject verb object	زه يوه منه خورم zaa yawa manra khoram subject object verb (Pashto)
Ik hou van jou. onderwerp (ik) + persoonsvorm (hou) + voorzetselvoorwerp (van jou) → 4 woorden	Ninakupenda. subjectmarker (ni-) + tijdsmarker (-na-) + objectmarker (-ku-) + werkwoordstam (-pend-) + eindklinker (-a) → 1 woord (Swahili)

Daarnaast steunt dit op inzichten uit de *embodied cognition*-theorie: leren wordt versterkt wanneer ook het lichaam actief betrokken is. Door de duale codering (Paivio, 1986) tijdens de bodypercussie – informatie wordt tegelijk verbaal en non-verbaal aangeboden – ontstaat een sterker geheugenspoor. Dit wordt versterkt door het inzetten van herhaling en ritme. De methode sluit aan bij de logica van andere activerende werkvormen zoals TPR (*Total Physical Response*).

Deze aanpak beantwoordt ook aan meerdere leerplandoelen van de module M1 (start alfabetiseringstraject), waaronder auditieve discriminatie, herkenning van klankgroepen, visuele ordening en relevante gegevens begrijpen in informatieve teksten (Vocvo, 2016).

Ook de principes uit *universal design for learning* (UDL) zijn herkenbaar. De werkvorm leent zich voor differentiatie en flexibel gebruik en komt daarmee tegemoet aan de neurodiversiteit binnen een klas. Voor cursisten met stress of beperkte onderwijservaring biedt de fysieke, ritmische aanpak een concreet houvast. Het aanspreken van de verschillende zintuigen houdt de cursisten ook in het nu, wat stressverlagend werkt (Van de Voorde, 2020). De bedoeling is om een onderwijsleeromgeving te creëren waar alle cursisten maximaal in kunnen participeren, door de cognitieve en sociale ontwikkeling van *alle* cursisten te stimuleren (de Boer et al., 2022).

Reflectie

De cursisten reageren enthousiast. Er is een positief effect op hun betrokkenheid, motivatie en mate van (zelf)correctie. De fysieke handelingen geven steun en maken de les speels en expressief. Fouten worden gezien als oefenkansen en de interactie tussen cursisten neemt toe. Ook de vele herhalingen geven verschillende oefenkansen.

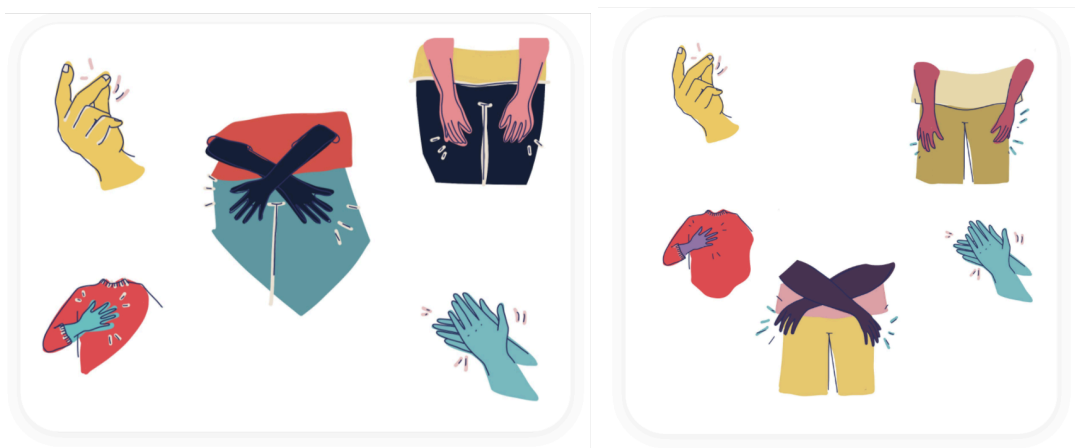
De werkvorm toont dus potentieel, maar het wordt eveneens duidelijk dat meer omkadering en verdere verfijning nodig zijn. Hoewel de notie van zinsdelen door de meerderheid intuïtief wordt opgepikt, ontbreekt het soms aan consistentie en worden de verschillende gebaren en iteraties van de gebaren al snel ingewikkeld en verwarrend. Dit maakt het voorlopig ook moeilijk deelbaar met collega's.

3.2 Fase 2 - Co-creatie en eerste herwerking

Praktijk

De werkvorm met bodypercussie wordt herwerkt tot een methode om te testen op verschillende niveaus binnen Ligo (Alfa en NT2, niveau 1.2). Zo wordt de methode via een informeel overleg en een gedeeld lesplan besproken met collega-docenten binnen het Ligo-team, in de eerste plaats met de mentoren van NT2 en Alfa. Ze geven hun eerste indrukken en testen de methode uit in hun klasgroepen. Hierbij hebben ze ruimte voor eigen inbreng en variaties. Nadien rapporteren over de werkbaarheid, cursistenreacties en didactische vragen via mail, spraakberichten en nabespreking.

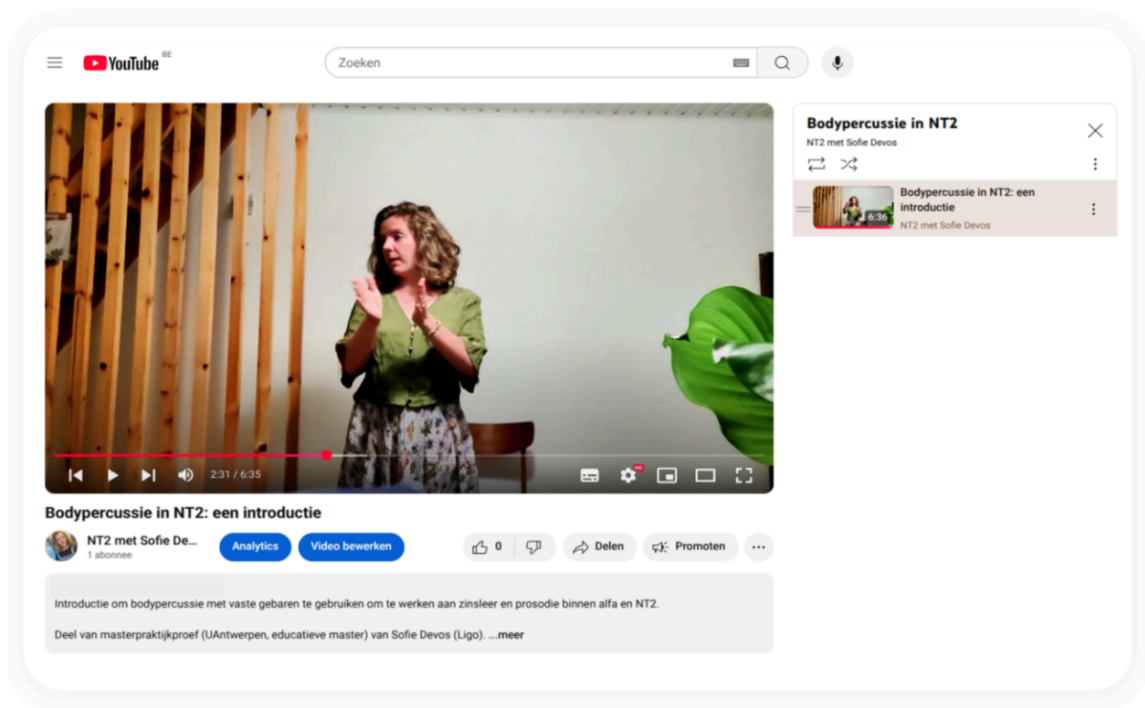
Dit gaat gepaard met een eerste handleiding, inclusief uitleg, voorbeelden en iconen van de gebaren ter illustratie.

afbeeldingen: versie 1 en 2 van de nieuwe pictogrammen, verschillende kleurvarianten - artwork door Veerle Devos

Bij deze handleiding hoort ook een introductiefilmpje. In dit filmpje demonstreert de onderzoeker/docent de basisstructuur van de methode (*klop – knip – klap*) in verschillende voorbeeldzinnen, met daarbij de vaste

gebaren voor voorzetsels en uitbreidingselementen zoals ‘niet’ en ‘graag’. De video toont hoe de gebaren ritmisch en synchroon met de uitspraak uitgevoerd worden, wat zowel auditieve als visuele ondersteuning biedt. Hoewel het filmpje op vraag van de mentor NT2 tot stand kwam, blijkt uit de eerste feedback dat het nog niet voldoet aan de noden van de andere collega-docenten. Zo is de balans tussen stem en achtergrondgeluid niet optimaal, het tempo van de instructie ligt te hoog, en de voorbeelden blijken te geavanceerd voor beginnende gebruikers.

afbeelding: still uit het introductiefilmpje op youtube.com, met Sofie Devos als onderzoeker/docent

De feedback bij het uittesten van de bodypercussie in de klas is overwegend positief: de vaste gebaren ondersteunen het taalbegrip en stimuleren het taalinzicht. De basisstructuur (*klop – knip – klap*) maakt de woordvolgorde zichtbaar en hoorbaar, en de visuele ondersteuning via de gebaren helpt bij het internaliseren van syntactische patronen zoals inversie. In het bijzonder wordt de vingerknip (als aanduiding van het werkwoord) vaak genoemd als een krachtig en duidelijk signaal. Lesgevers geven aan dat dit een effectief feedbackmoment biedt voor cursisten. Ook cursisten zelf gebruiken de vingerknip om expliciet feedback te vragen aan de docent. Zo vraagt een cursist na de beurt van een andere cursist waarin een zin met een tweede actie eindigde: ‘Halen is actie?’ en herhaalt hij de knip.

De werkvorm brengt ook betrokkenheid, dynamische interactie en plezier met zich mee. Soms verloopt dit met een aarzelende start, maar door onderlinge ondersteuning en feedback te geven, realiseren de deelnemers – cursisten en docenten gelijk – succeservaringen.

Er wordt in deze fase ook verder geëxperimenteerd met uitbreidingen: voegwoordelijke bijwoorden als ‘graag’, ‘ook’ en ‘niet’ krijgen vaste gebaren.

Collega-docenten zijn vrij om te variëren en toevoegingen te doen, met enkele richtlijnen rond diverssensitief handelen.

UITBREIDING

Variaties en toevoegingen zijn welkom, denk hierbij aan het volgende:

- **niveau** van de groep: welke grammaticale items zijn relevant?
- **voorbereiding**: zorg dat je als lesgever veel voorbeelden hebt
- link **betekenis, vorm** en **uitvoering**: ga op zoek naar een gebaar/beweging die de betekenis zo veel mogelijk ondersteunt
- **inclusie**: zorg dat iedereen de beweging kan uitvoeren en wees je bewust dat lichaamstaal mogelijk uiteenlopende connotaties draagt in verschillende culturen
- **lettergrepen**: je moet het gebaar kunnen koppelen aan het aantal lettergrepen

Fragment: eerste versie docentenhandleiding bodypercussie methode

Onderbouwing

In deze fase is onder meer het principe van *prototyping* uit Design Thinking (Vianna e Silva et al., 2012) toegepast: het snel testen en bijsturen op basis van gebruikerservaringen. De samenwerking met collega's versterkt de praktijkrelevantie van het materiaal en sluit ook aan bij UDL (de Boer et al., 2022).

De observatie rond de vingerknip als aanduiding van het werkwoord wijst op de rol en meerwaarde van impliciete feedback. Non-verbale signalen maken cursisten attent op vormkenmerken zonder dat expliciete correctie nodig is. Dat werkt motiverend omdat het de communicatie niet onderbreekt en cursisten competent maakt in het herkennen van fouten en autonomie in de verbetering ervan (Lyster & Saito, 2010; Shapiro & Stolz, 2019), wat aansluit bij de principes van positieve taalpedagogiek (Dewaele & Li, 2020). Deze aanpak biedt ook kansen voor cursisten met negatieve schoolervaringen of taalangst (Bossers et al., 2010). De natuurlijke inbedding van correctie in een speelse, fysieke activiteit maakt de werkvorm veerkrachtig en inclusief.

Werken met gebaren sluit nauw aan bij lichaamstaal, en daarbij is aandacht voor diverssensitieve communicatie essentieel. Gebaren, mimiek en lichaamshouding vormen een krachtig onderdeel van taalonderwijs, zeker in contexten waar verbale taalproductie beperkt is door een taalbarrière. Non-verbale signalen zijn echter ook cultureel geladen: wat in de ene context vanzelfsprekend of ondersteunend is, kan in een andere onduidelijk, misleidend of zelfs ongepast overkomen. Een treffend voorbeeld is het gangbare gebaar onder NT2-docenten voor 'inversie', waarbij duim en wijsvinger door een draaiende polsbeweging omgedraaid worden. In veel Arabische culturen staat dit gebaar daarentegen symbool voor de vraag: 'wat?' (Arabic classes, 2018), waardoor het in de diverse NT2-context weinig betekenisvol is, en mogelijk verwarring oproept.

Inclusief te werk gaan, vraagt dus van de lesgever een reflexieve en open houding. Idealiter worden gebaren gekozen in samenwerking met de cursisten, waarbij de betekenis en bruikbaarheid in de klascontext

verduidelijkt worden. Zo ontstaat een gedeeld, veilig en herkenbaar gebarensysteem dat functioneert binnen de sociale dynamiek van de groep.

De bodypercussie ter ondersteuning van grammatica en prosodie gaat om een actieve werkvorm waaraan cursisten en docenten samen deelnemen en mee experimenteren. Het legt een mooie basis voor inclusief onderwijs volgens de drie-componententheorie van Triandis (1971). Zo is er de cognitieve component waarbij de lesgevers en cursisten zich openstellen om grammatica en prosodie op een alternatieve manier te benaderen. Dan is er de affectieve component waarbij gevoelens van onzekerheid worden omgezet in spelplezier en zelfexpressie. Ten slotte is er de gedragscomponent van het effectief uittesten van de bodypercussiemethode met aandacht en respect voor elkaar. Dit draagt bij aan een positieve leerkracht-cursistrelatie en de samenhangigheid tussen de cursisten (de Boer et al., 2022).

De ruimte voor differentiatie houdt vijf overkoepelende principes in (Keuning et al., 2021):

- 1) doelgericht werken, bijvoorbeeld bij het selecteren van een grammaticale structuur;
- 2) alle leerlingen uitdagen, bijvoorbeeld door te variëren in tempo;
- 3) voortdurend monitoren, bijvoorbeeld door nabijheid van de docent tijdens de uitvoering van de bodypercussie en bij te sturen waar nodig;
- 4) instructie en verwerking aanpassen, bijvoorbeeld door de mate van ondersteuning en feedback aan te passen, te variëren in klassikale uitvoering of in duo, individueel...;
- 5) zelfregulatie bevorderen, bijvoorbeeld door de cursisten zelf zinnen te laten aanbrengen en zelfcorrectie te stimuleren.

Reflectie

Deze fase laat zien hoe de methode evolueert van een klasgebonden werkvorm naar een breder inzetbare didactische aanpak. Door de co-creatie met collega-docenten ontstaat een eerste toetsing van bruikbaarheid, overdraagbaarheid en visuele ondersteuning. Hun bereidheid tot samenwerking en zich open te stellen voor een nieuwe aanpak wijzen op een positieve houding binnen het lerarenteam ten aanzien van inclusief onderwijs.

De feedback op de eerste gedeelde materiaal, via het lesplan, de handleiding en het filmpje, toont aan hoe belangrijk heldere instructies, rust in tempo, voldoende herhaling en visuele ondersteuning zijn voor bruikbaarheid – daarom komt er meer aandacht voor de iconen ter ondersteuning in de volgende fase. Tegelijk levert de vingerknip als signaal voor het werkwoord een onverwacht sterk effect op: zowel cursisten als docenten gebruiken het spontaan als impliciet middel voor feedback, wat het zelfvertrouwen en het taalinzicht versterkt.

Beweging en ritme brengen sommige lesgevers en cursisten uit hun comfortzone, maar stimuleren net daardoor onderlinge sensitiviteit en differentiatiemogelijkheden. Er ontstaat meer aandacht voor het waarnemen, interpreteren en afstemmen op elkaar, wat de leerkracht-cursistrelatie positief beïnvloedt.

3.3 Fase 3 - Verfijning, variatie en meer focus op prosodie

Praktijk

De vorige fase bracht de kernprincipes die in de handleiding moeten, scherper in beeld: de visuele ondersteuning van de basiswoordvolgorde en de participatieve, multisensorische aanpak in de vorm van bodypercussie. Er is behoefte aan voorbeelden, visueel materiaal en tips voor differentiatie, eventueel gekoppeld aan de verschillende niveaus of modules, bijvoorbeeld een oplopende leerlijn.

Bij de verdere toetsing door meerdere collega-docenten op basis van de eerste versie van de handleiding, komt de nood naar voren om de prosodische component duidelijker uit te leggen. Het aangegeven effect op prosodie is namelijk uiteenlopend. Sommige docenten gebruiken de bodypercussie om ritme, pauzes en uitspraak bewuster in te zetten. Zij geven aan dat - bij korte zinnen - bodypercussie niet enkel grammatica, maar ook fonologische bewustwording ondersteunt. Andere docenten geven aan dat ze het verwarrend vinden dat het aantal herhaalde bewegingen (bijvoorbeeld het klappen) zowel op verschillende woorden als op verschillende klankgroepen kon wijzen. Zij ondervinden weinig tot geen steun in het ritme. De verschillende feedback maakt dat prosodie uitgroeit van een bijwerking uit het prototype naar een tweede centrale pijler van de methode.

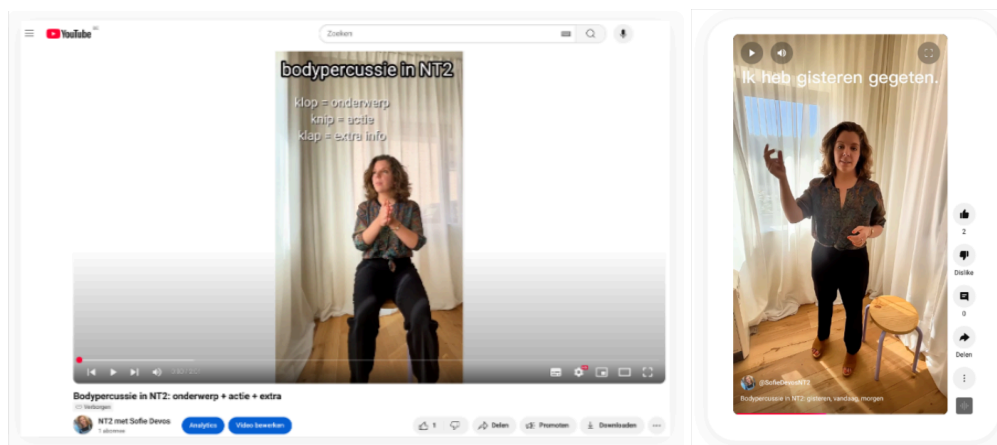
Deze derde fase komt tegemoet aan de feedback door de vormgeving van het lesmateriaal meer aandacht te geven. Er volgt een verdere verfijning van de basis en relevante verdiepende varianten te selecteren – rekening houdend met de grammaticale structuren die het meest voorkomend zijn op beginnersniveau.

De iconen voor de gebaren die de voorbeelden ondersteunen, worden complementair gemaakt aan de kleurcode van de Body Grammar methode, die reeds in gebruik was bij Ligo Regio Mechelen. Deze kleurcodering is echter bijkomstig, zodat wie kleurenblind zou zijn, hier geen nadeel van ondervindt.

BESCHRIJVING		
We werken met vaste gebaren die visueel , auditief en kinetisch duidelijk te onderscheiden zijn. De kleuren van de iconen komen overeen met de methode van <i>body grammar</i> .		
BASIS		
gebaar	betekenis	voorbeeld
	klop op borst = onderwerp (persoon)	Ik ben Sofie. klop - knip - klap klap Zijn naam is Adam. klop klap - knip - klap klap Julie komen met de bus. klop klop - knip knip - klap klap klap
	vingerknip = actie (werkwoord)	Eet jij soep? knip - klap - klap Hij is naar Antwerpen gegaan . klop - knip - klap klap klap klap - knip knip Wij gaan morgen werken . klop - knip - klap klap - knip knip
	klop in handen = extra informatie (rest)	Ik heb geen kinderen . klop - knip - klap klap klap klap Morgen ga ik naar het zwembad . klop klap - knip - klap - klap klap klap klap Wat wil jij straks eten? klap - knip - klap - klap - knip knip
UITBREIDING		
Variaties en toevoegingen zijn welkom, denk hierbij aan het volgende:		
- niveau van de groep: welke grammaticale items zijn relevant? - voorbereiding: zorg dat je als lesgever veel voorbeelden hebt - link betekenis, vorm en uitvoering: ga op zoek naar een gebaar/beweging die de betekenis zo veel mogelijk ondersteunt - inclusie: zorg dat iedereen de beweging kan uitvoeren en wees je bewust dat lichaamstaal mogelijk uiteenlopende connotaties draagt in verschillende culturen - lettergrepen: je moet het gebaar kunnen koppelen aan het aantal lettergrepen		
gebaar	betekenis	voorbeeld
	klop op bovenbenen = voegwoordelijk bijwoord, zoals - graag - ook	Ik eet graag fruit. klop - knip - benen - klap Jij eet ook graag fruit. klop - knip - benen benen - klap Ook hij eet graag fruit. benen - klap - knip - benen - klap
	klop op bovenbenen, armen gekruist = niet (ondersteunt de betekenis)	Ik drink niet graag bier. klop - knip - Xbenen benen - klap Je mag niet fietsen in deze straat. klop - knip - Xbenen - knip knip - klap klap klap klap Zij komen niet naar school. klop - knip knip - Xbenen - klap klap

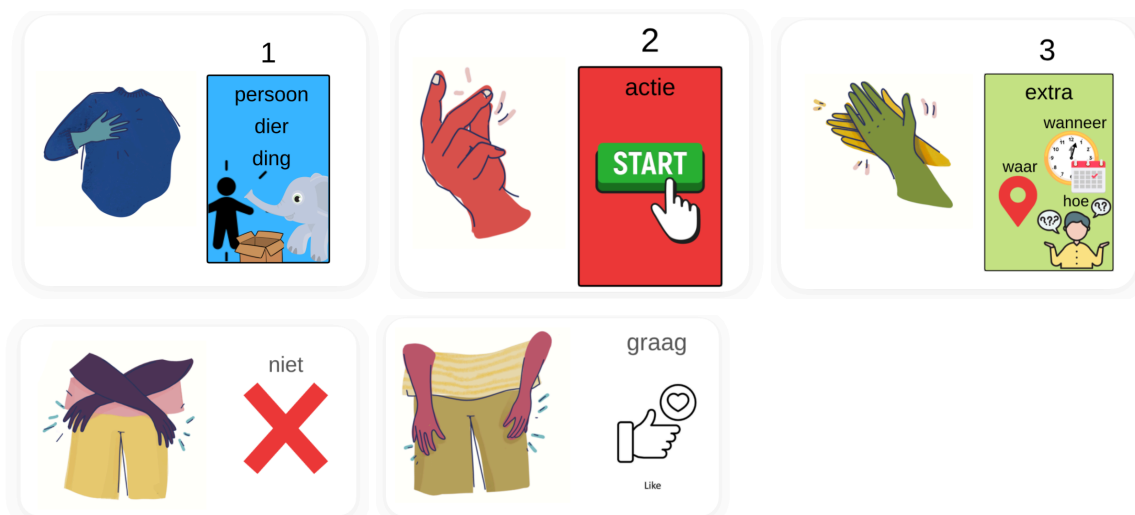
afbeeldingen: voorbeeldzinnen met picto's en beschrijving, kleuren overeenkomstig met Body Grammar

Aan de geschreven handleiding, die intern gedeeld is in de collectieve materialenbank van Ligo, worden twee korte instructiefilmpjes toegevoegd die de werkvorm visueel illustreren. In deze video's demonstreert de docent de basisstructuur van de methode (*klop – knip – klap*) in verschillende voorbeeldzinnen, met daarbij de vaste gebaren voor voorzetsels en uitbreidingselementen zoals 'niet' en 'graag'. De feedback op de vorige video wordt meegenomen door meerdere kortere video's te voorzien in plaats van één lang filmpje. Ook de ondertiteling komt tegemoet aan de nood van meer visuele ondersteuning en helpt de balans tussen stem en achtergrondgeluid te compenseren.

afbeeldingen: stills uit instructievideo's met Sofie Devos op youtube.com

De inhoudelijke bijdragen van de betrokken collega-docenten helpen bij het identificeren van drempels, mogelijke punten van verwarring en *best practices*. Zo drukt collega Sigrid W. de iconen af in combinatie met de 'oude' aanduiding om als visuele geheugensteun in de klas op te hangen.

afbeeldingen: grote prenten als visuele ondersteuning in les Sigrid W., BP-picto's gecombineerd met oude aanduiding zinsleer

Bij het experimenteren in de klas wordt duidelijk om op te passen voor cognitieve overbelasting. Bij complexe zinnen is inzetten op prosodie een waardevolle strategie, maar niet door al tellend de klankgroepen op te splitsen om te koppelen aan het juiste aantal gebaren. Docenten merken dat dit zowel voor hen als voor cursisten onnodig ingewikkeld aanvoelt.

Naar het voorbeeld van collega Bruno V. die een vierkwartsmaat inzet – hij doet dat met begeleiding op gitaar – om prosodische vaardigheden te versterken, kan er op de maat geluid of ritme gemaakt worden. Een andere strategie is om bij lange zinnen de verschillende gebaren te beperken: knip bijvoorbeeld met de vingers bij de acties, maar laat de gebaren bij de andere zinsdelen achterwege.

Onderbouwing

Onder meer het *prototype refinement* (Vianna e Silva et al., 2012) is belangrijk in deze derde fase. Feedback van docenten wordt systematisch verzameld, thematisch geanalyseerd (Braun & Clarke, 2006) en actief ingezet om het materiaal gebruiksvriendelijker, veelzijdiger en inclusiever te maken. De analyse brengt drie kernthema's naar voren: (1) behoefte aan visuele ondersteuning, (2) differentiatie per niveau en (3) duidelijke voorbeelden van toepassing in de klaspraktijk.

De aanpassing van de iconen en de korte instructievideo's zijn in lijn met UDL. Door in te zetten op meervoudige representatie is de toegankelijkheid verhoogd. Volgens Dönszelmann et al. (2020) verhoogt het gebruik van visuele ankers bij laagtaalvaardige cursisten de verwerking en retentie van abstracte taalkennis.

De ontwikkeling van prosodie naar een volwaardige pijler in het ontwerp wordt ondersteund door inzichten uit de fonologische bewustwording. Cursisten die aandacht hebben voor klankgroepen en ritme, verbeteren hun

verstaanbaarheid en vloeiendheid (Dönszelmann et al., 2020; van Ginneken, 1996). Prosodische kenmerken zoals klemtoon, pauze en zinsmelodie vallen onder wat in de tweede-taalverwerving *input enhancement* genoemd wordt: via expliciete aandacht en visuele ankers worden taalkenmerken ‘opvallend’ gemaakt voor de cursist (Schmidt, 1990).

Daarnaast biedt de TAP-theorie (*transfer-appropriate processing*) een inhoudelijke onderbouwing: het inoefenen van taalstructuren in een ritmische, betekenisvolle context vergroot de kans op transfer naar spontane taalproductie (Heffner & Slevc, 2015). Door de bodypercussie met een *stress-timed* ritme zoals een vierkwartsmaat te combineren, wordt de natuurlijke cadans van het Nederlands – als *stress-timed* taal – voelbaar en begrijpelijker voor cursisten met *syllable-timed* of toontalen als moedertaal.

Het Nederlands vereist aandacht voor de afwisseling tussen beklemtoonde en onbeklemtoonde lettergrepen, klemtoonverschuivingen en pauzegebruik. Klinkers en tweeklanken vormen hierbij de structurele basis van klankgroepen – klankgroepen zijn de akoestische realisaties van lettergrepen – en zijn essentieel voor ritme en betekenisoverdracht. Tegelijk vraagt dit bewustzijn veel van NT2-docenten, die als moedertaalsprekers vaak intuïtief omgaan met prosodie (BVNT2, 2021; Dönszelmann et al., 2020; van Ginneken, 1996).

Tot slot wijst de praktijkervaring op het belang van focus en dosering: niet elk aspect van prosodie is tegelijk aan te brengen. Om cognitieve overbelasting te vermijden, moeten accenten gelegd worden afhankelijk van het lesdoel, bijvoorbeeld door de gebaren te beperken tot enkel de acties of door het gebruik van een vierkwartsmaat als ondersteunend patroon.

vierkwartsmaat	<u>1</u> –2– <u>3</u> –4 <u>1</u> –2– <u>3</u> –4
spraak met <u>nadruk</u>	<u>Binnen</u> <u>kort</u> is het <u>grote</u> <u>vakantie</u> !
bodypercussie met ritme _ = luider - = pauze geen spatiëring = snel	<u>klap</u> klap <u>klap</u> - knipklop - <u>klap</u> klapklap <u>klap</u> klap bi nnen kort ishet gro teva kan tie

Reflectie

In fase drie is aan de slag gegaan met de kernthema’s uit de analyse. Enerzijds wordt de methode gericht door in te zetten op visuele ondersteuning en praktijkgerichte voorbeelden en anderzijds veelzijdiger door meer differentiatie. Een gemeenschappelijke factor is de behoefte aan zelfeffectiviteit – het overtuigd zijn van het eigen kunnen (de Boer et al., 2022) – van de lesgevers versterken. Daarom komt er verhoogde aandacht voor het prosodisch bewustzijn.

De uiteenlopende reacties van collega-docenten maken duidelijk dat prosodie geen vanzelfsprekend effect is van de bodypercussie, maar expliciete aandacht, richting en uitleg vraagt. Die vaststelling leidt tot een bewuste bijsturing in de handleiding en het lesmateriaal. De uitbreiding naar prosodie maakt de methode rijker, maar vraagt ook meer expertise. Voor moedertaalsprekende NT2-docenten is het vaak nieuw om systematisch stil te staan bij klemtoon, klankgroepen of timing. Deze fase maakt dat leerproces zichtbaar – en toont dat de bodypercussiemethode ook voor de lesgever het taalbewustzijn kan versterken.

De toegevoegde instructievideo's, iconen en voorbeelden verhogen de bruikbaarheid van de gedeelde methode. De reacties van collega's – zoals het ophangen van visuele geheugensteunen of het werken met een vierkwartsmaat – tonen dat het materiaal inzetbaar is én aanzet tot eigen aanpassing.

Tegelijk leert deze fase dat niet alles tegelijk kan: ritme, intonatie, zinsstructuur en klemtoon vragen elk om gefocuste begeleiding. Differentiatie en dosering zijn essentieel om cognitieve overbelasting bij zowel cursisten als lesgevers te voorkomen. Door gebaren selectiever in te zetten, of met vaste ritmepatronen te werken, ontstaat er meer ruimte voor betekenisvolle aandacht.

De collectieve betrokkenheid bij het ontwerptraject bevestigt de kracht van het participatief ontwikkelen van materiaal binnen DBR. Fase 4 bouwt hierop verder met de ontwikkeling van een interactieve materialenset die breder gedeeld en getest kan worden.

3.4 Fase 4 - Integratie tot interactieve materialenset

Praktijk

In deze vierde fase ligt de focus op de consolidatie, structurering en visualisering van het opgebouwde materiaal. Op basis van de positieve feedback op de aangepaste handleiding in fase 3 en de blijvende vraag van NT2-docenten naar houvast, differentiatie en visuele ondersteuning, is besloten om de methode te voorzien van een interactieve en didactisch onderbouwde materialenset. Collega's geven immers ook aan dat ze de bodypercussiemethode graag verder willen gebruiken, én liefst ook al structureel inzetten vanaf het begin van hun modules. Deze feedback vormt een aanleiding om het materiaal niet enkel voor de les, maar ook als intern vormingsinstrument vorm te geven.

Om dit mogelijk te maken, worden eerdere onderdelen – zoals pictogrammen, voorbeeldzinnen, werkvormen en instructiefilmpjes – samengebracht in een visueel heldere diapresentatie en een herwerkte docentenhandleiding. De opbouw is herkenbaar, volgens het VUT-model (Voorbereiding – Uitvoering – Terugblik) en de methode is consistent in kleurcode, aanduidingen en schematische voorstelling. Zo is er een visualisering van de didactische keuzes: het materiaal toont niet alleen *wat* mogelijk is, maar ook *waarom* bepaalde keuzes zinvol zijn. Elk voorbeeld specificeert of het gaat om basisstructuur, een variant (zoals vraagzinnen of scheidbare werkwoorden), of prosodische training. Bovendien is de methode complementair aan andere didactische aanpakken zoals TPR en Body Grammar.

De handleiding ondersteunt lesgevers bij de voorbereiding, differentiatie en uitwisseling. De presentatie is ontwikkeld voor interne overdracht, op vraag van de mentoren. De onderzoeker zal bij de start van het nieuwe schooljaar 2025-2026 een introductie tot de bodypercussie methode geven op de vakoverleggen voor Alfa en NT2 binnen Ligo Regio Mechelen. Deze interne presentatie biedt de kans om het materiaal gezamenlijk te verkennen, vragen en feedback te verzamelen, en verdere implementatie teamgericht te ondersteunen.

Een belangrijke ontwerpbeslissing is om grammatica en prosodie afzonderlijk aan te brengen om cognitieve overbelasting te vermijden. Deze keuze volgt rechtstreeks uit de observaties van collega's die aangeven dat het combineren van beide componenten in één lesmoment tot verwarring leidt. Eerst ligt de focus op zinsstructuur (via *klop-knip-klap*), pas daarna volgt uitleg over klankgroepen, ritme en intonatie. Hierbij wordt gebruikgemaakt van visuele accenten (zoals boogjes) en ritmische variatie (zoals een vierkwartsmaat). Docenten bepalen zelf welke componenten ze inzetten, afhankelijk van het niveau en de kenmerken van hun groep.

Iconen in verschillende formaten en varianten ondersteunen de materialen, zodat lesgevers zelfstandig kunnen selecteren, combineren en uitbreiden. Voor de ontwikkeling van de vormgeving in de materialenset, is feedback gevraagd van de collega's (zie [Opbouw handleiding](#) onder [8.8 Evaluatie van verzamelde input en feedback](#)).

Daarnaast zijn er ook drie voorbeeldlessen ontwikkeld, telkens met een specifieke focus:

- 'Kennismaking' (Alfa-niveau): basiswoordvolgorde en vraagzinnen
- 'Gezondheid' (NT2 1.1): ontkenning, voegwoorden en prosodie
- 'Weekendactiviteiten' (NT2 1.2): toekomstvormen en inversie

Deze lessen illustreren de flexibiliteit en toepasbaarheid van de methode binnen de NT2-context en zijn bedoeld als aanzet tot verdere personalisering door lesgevers.

Onderbouwing

Fase 4 vormt binnen het Design-Based Research-model (Anderson & Shattuck, 2012) het logische vervolg op iteratief ontwerpen: de consolidatie en voorbereiding op bredere implementatie. In termen van Design Thinking betekent dit een verschuiving van 'testen' naar 'structurele praktijktoepassing' (Vianna e Silva et al., 2012). Het materiaal is visueel, modulair en aanpasbaar opgebouwd, met duidelijke keuzes voor inclusie, differentiatie en gebruiksgemak (cf. UDL: principe van multimodale representatie).

De aanpak ondersteunt het gevoel van autonomie, competentie en verbondenheid bij de lesgever (Deci & Ryan, 2000). Lesgevers ervaren keuzevrijheid in gebruik, overzicht in opbouw en gedeeld eigenaarschap via gemeenschappelijke formats. De materialen nodigen uit tot samenwerking en uitwisseling binnen het team, wat ook aansluit bij de [agogische visie van Ligo](#).

De voorbeeldlessen worden getoetst aan de vier MACS-dimensies (Schelfhout et al., 2021), die vallen onder een effectieve algemene didactiek:

- Motiveren: aansluiting bij de leefwereld van cursisten, bijvoorbeeld via zinnen over dagelijkse routines, vergroot de betrokkenheid;
- Activeren: ritme, beweging en herhaling verankeren grammaticale structuren fysiek en mentaal (Shapiro & Stolz, 2019);
- Coachen: feedback gebeurt impliciet en positief, via gebaren en bevestiging, wat zelfcorrectie stimuleert;
- Structureren: de visuele opbouw biedt cognitieve ondersteuning en helpt met automatisering van zinsstructuren.

Reflectie

In fase 4 evolueert de bodypercussiemethode verder van een methode-in-ontwikkeling naar een gestructureerde, visueel en didactisch onderbouwde toolkit. De interactieve materialenset geeft lesgevers niet alleen concrete voorbeelden in handen, maar ook inzicht in de didactische principes erachter. Door de combinatie van structuur en flexibiliteit blijft er ruimte voor creativiteit en gedeeld eigenaarschap.

Collega's geven aan dat de set hen helpt om met meer vertrouwen, helderheid en variatie aan de slag te gaan. De diapresentatie fungeert als ingang tot de methode, de handleiding als leidraad bij voorbereiding.

De expliciete scheiding tussen grammatica en prosodie blijkt een werkbare oplossing: ze verlaagt de complexiteit en laat toe om gefaseerd te werken. Lesgevers waarderen het overzicht en de mogelijkheid om onderdelen al dan niet te combineren, afhankelijk van hun klasgroep.

Door het materiaal samen te brengen, visueel te ordenen en didactisch te onderbouwen, wordt de methode klaar voor bredere implementatie. Fase 5 richt zich op de verspreiding, documentatie en duurzame verankering binnen en buiten Ligo.

3.5 Fase 5 - Finalisering: documentatie en overdracht

Praktijk

In deze laatste fase richt de aandacht zich op de duurzame verankering en overdraagbaarheid van de ontwikkelde methodiek binnen én buiten de eigen onderwijspraktijk. Op basis van de feedback en iteraties uit eerdere fasen worden de handleiding, diapresentatie, werkvormen, iconen, het beknopte ontwerpproces en inspiratievideo's samengebracht in een toegankelijke online bundel. Er wordt ook een pdf-versie voor algemeen gebruik van de methode gepubliceerd op het online deelplatform KlasCement, om de bereikbaarheid binnen het bredere NT2-veld te versterken.

De voorbeelden van lesfiches krijgen ook de structuur van het VUT-model (Voorbereiden – Uitvoeren – Terugblikken). Dit didactisch raamwerk zorgt voor een duidelijke lesopbouw met aandacht voor gedragsdoelen, differentiatie en evaluatie via impliciete feedback. Elke fase wordt ondersteund met voorbeeldactiviteiten en visuele materialen zoals iconen en kleurcodes.

De gebruikte picto-iconen worden in verschillende formaten en varianten beschikbaar gesteld via de interne materialenbank zodat lesgevers zelf lesmateriaal kunnen aanpassen, uitbreiden of differentiëren aan de hand van het bestaande ontwerp. Er blijft ook ruimte voor feedback op vorm, gebruiksvriendelijkheid en didactische duidelijkheid. Op basis van deze inzichten worden laatste aanpassingen doorgevoerd.

De finale handleiding bevat naast de visuele opbouw en differentiatievoorbeelden de aanzet – onder andere een gedeeld evaluatieformulier via Google Formulieren – om lesgevers te helpen bij het plannen en evalueren van hun lessen met bodypercussie, afgestemd op de principes van UDL en het VUT-model. Deze toevoeging komt voort uit de analyse van de lesplannen en bijhorende feedback (zie [bijlage 8.3](#)), waaruit blijkt dat lesgevers tot nu toe weinig (bewust) differentiëren.

Tenslotte bevat de handleiding verwijzingen naar complementaire methodes en alternatieve werkvormen, afhankelijk van de specifieke focus of doelstellingen van de les. Voorbeelden hiervan zijn de multisensoriële methode van José Schraven (Schraven, 2022), om bewust te maken van klankzuiverheid en fonemisch bewustzijn bij beginnende taalgebruikers, en ‘SMOG je mee?’ (de Vleugels, 2018), dat communicatie via betekenisondersteunende gebaren stimuleert.

Onderbouwing

Fase 5 vormt het logische sluitstuk binnen het DBR-traject: de verschuiving van iteratief ontwerpen naar duurzame verankering. Door in te zetten op implementatie en overdraagbaarheid, zowel binnen de eigen organisatiecontext als naar het bredere NT2-veld, vergroot de impact van het ontwikkelde materiaal. Het weerspiegelt het DBR-principe van kennisdeling en schaalbaarheid buiten de oorspronkelijke context.

De verankering in de eigen organisatie draagt bij aan de bredere professionele ontwikkeling van NT2-lesgevers binnen Ligo. In de [agogische visie van Ligo \(2025\)](#) worden lesgevers aangespoord om bij te leren en kennis en ervaring te delen, met het leerproces van de cursist als uitgangspunt. De theoretische explicitering bij het materiaal versterkt de docenten in hun kennis en vergroot de mate van zelfeffectiviteit. Dit hangt samen met positieve attitudes tegenover inclusief onderwijs stimuleren. Een goede ondersteuning van de lesgever komt zo vervolgens ook de cursisten ten goede (de Boer et al., 2022).

Ook de toevoeging van een [evaluatieformulier](#) ondersteunt het zelfregulerend vermogen van lesgevers. Door elementen uit het UDL-kader en het VUT-model expliciet te benoemen, ontstaat een praktisch instrument voor planmatig, differentiegericht lesgeven. Dit bevordert zowel autonomie als competentie bij de lesgever (Deci & Ryan, 2000). De zelfevaluatie komt voort uit analyse van lesplannen, waaruit bleek dat differentiatie vaak

impliciet bleef. Door die lacune expliciet te adresseren, versterkt het ontwerp zijn toepasbaarheid in diverse klassen. Een meer uitgebreide voorbereiding op basis van de specifieke klasgroep en context versterkt immers de samenhang tussen lesdoelen, instructievormen en differentiatie, en verhoogt de effectiviteit van de uitvoering.

Tenslotte draagt de verwijzing naar complementaire methodes bij aan de transferwaarde van het ontwerp: bodypercussie wordt niet gepresenteerd als geïsoleerde methode, maar als aanpasbare bouwsteen binnen een breder educatief landschap. Deze open positionering verhoogt zowel de relevantie als de kans op duurzame integratie in verschillende onderwijscontexten.

Reflectie

Dit project weerspiegelt de vijf sleutelkenmerken van Design-Based Research zoals geformuleerd door Anderson en Shattuck (2012):

1. Het vertrekpunt ligt bij een reëel praktijkprobleem: hoe grammatica en prosodie geïntegreerd en visueel ondersteund kunnen worden in NT2-onderwijs.
2. Het ontwerp is theoretisch onderbouwd met onder andere het MACS-model, UDL-principes en inzichten uit prosodisch taalonderwijs.
3. Het proces verloopt iteratief: ontwerp, uitproberen, feedback verzamelen en bijsturen.
4. Er worden overdraagbare designprincipes ontwikkeld, gebundeld in een visueel en modulair materiaalpakket.
5. De samenwerking met het werkveld – lesgevers binnen Ligo binnen hun authentieke leeromgeving in interactie met cursisten – vormt de kern van het ontwerpproces en de toetsing.

Het in- en extern uitwisselen van een gedeelde didactiek en materiaal past binnen de lerende cultuur van Ligo en de combinatie van instructies, voorbeelden en theoretische onderbouwing vergroten het gevoel van competentie.

De methodiek is doorheen het ontwikkelingsproces gefocust gebleven op betekenisvol en multisensorieel taalonderwijs. Door de combinatie van ritme, gebaar, klank en herhaling wordt taal op meerdere niveaus toegankelijk. De visuele ondersteuning en bewegingscomponent maken het materiaal bijzonder geschikt voor cursisten binnen de basiseducatie, voor wie abstracte grammaticale uitleg weinig houvast biedt.

Deze fase sluit het ontwerpproces af, maar niet het gebruik of de ontwikkeling van de methode. De bodypercussiemethode blijft flexibel, maar toch doelgericht inzetbaar. De duurzame implementatie wordt mogelijk gemaakt door de vorm: open, visueel, gestructureerd – en ingebed in de praktijk waarin ze ontstond.

4. Conclusie en discussie

De conclusie en discussie in deze masterpraktijkproef houden de antwoorden op de centrale onderzoeksvraag en deelvragen in en een bespreking van de sterktes en beperkingen van het onderzoek.

Het plaatsen van dit werk in een breder perspectief en aanbevelingen voor de toekomst worden verderop in [hoofdstuk 5](#) en [hoofdstuk 6](#) behandeld.

4.1 Antwoord op de onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag luidde: ‘Hoe kan er via een iteratief Design-Based Research-traject een bruikbare en overdraagbare docentenhandleiding worden ontwikkeld voor het inzetten van bodypercussie als didactische methode om grammatica en prosodie aan te brengen bij NT2-cursisten in de basiseducatie?’

Het antwoord op deze vraag wordt concreet weerspiegeld in het eindproduct: een interactieve en visueel ondersteunde handleiding, ontwikkeld en verfijnd over vijf cycli, met input van docenten en cursisten. Deze methode is:

- Bruikbaar, omdat ze gebaseerd is op concrete leservaringen en direct inzetbaar is voor NT2-docenten;
- Overdraagbaar, dankzij de duidelijke structuur, visuele materialen, differentiatiemogelijkheden en publicatie op KlasCement;
- Didactisch onderbouwd zowel voor de grammatica als de prosodie, via principes uit onder meer UDL, *embodied cognition* en Design Thinking.

De deelvragen worden als volgt beantwoord:

- Welke ontwerpprincipes komen naar voren tijdens het ontwikkelen van de handleiding?

Structurering, visualisering, differentiatie en co-creatie stonden centraal. De modulaire opbouw en focus op zowel grammatica als prosodie vormen de kern.

- Hoe kan praktijkfeedback (van docenten en cursisten) gebruikt worden om het materiaal te verfijnen?

De feedback leidde tot fasering, visuele vereenvoudiging, splitsing van prosodie en grammatica, meer explicitering van onderliggende theorie, concrete werkvormen en het gebruik van iconen en instructiemateriaal in verschillende *formats*.

- Welke vorm en inhoud maken de handleiding praktisch bruikbaar, inspirerend en overdraagbaar binnen het NT2-onderwijs bij Ligo?

De inzet op visuele ondersteuning, een duidelijke basis (beginnen met basiswoordvolgorde), aandacht voor inclusie en ruimte voor aanpassing binnen diverse NT2-contexten zijn bepalend.

4.2 Sterktes en beperkingen van het onderzoek

Sterktes

De bodypercussiemethode biedt een origineel en praktijkgericht antwoord op een concreet didactisch knelpunt in het NT2-onderwijs, met name het zichtbaar en voelbaar maken van grammaticale structuren en prosodie voor cursisten met een lage taalvaardigheid of geletterdheid. Het ontwerptraject werd gedragen door co-creatie met collega's en cursisten uit de basiseducatie, en resulteerde in een concreet, overdraagbaar eindproduct.

Vijf punten versterken de methode:

- Multisensorieel en expressief:

De methode combineert beweging, ritme, geluid en visuele ondersteuning. Daardoor sluit ze aan bij uiteenlopende leerprofielen en stimuleert ze actieve betrokkenheid in plaats van passieve taalverwerving.

- Grammaticale en prosodische focus:

Abstracte structuren zoals inversie, scheidbare werkwoorden of klankgroepen worden tastbaar gemaakt via vaste gebaren en herhaling in ritme. Dit gebeurt zonder gebruik van grammaticale meta-taal, wat ze bijzonder geschikt maakt voor de basiseducatie.

- Flexibiliteit en differentiatie:

De methode is aanpasbaar naar niveau, tempo en werkvorm, en laat toe om doelgericht *scaffolding* en ondersteuning op maat aan te bieden. De opbouw van het materiaal is laagdrempelig inzetbaar en tegelijk uitbreidbaar. Lesgevers kunnen het integraal gebruiken of elementen selecteren voor gerichte ondersteuning.

- Impliciete feedback en zelfcorrectie:

Door de gebaren ontstaat een systeem van non-verbale, laagdrempelige feedback waarin ook peer learning en zelfregulatie gestimuleerd worden. Dit versterkt de spreekdurf en het taalinzicht bij cursisten.

- Overdraagbaarheid en visuele ondersteuning:

De methode is uitgewerkt in een complete, visueel ondersteunde toolkit, inclusief slides, iconensets, voorbeeldlessen en instructievideo's. Dankzij de publicatie op KlasCement is het materiaal ook buiten de eigen context inzetbaar.

Deze sterktes vormen het fundament van de methodiek, die tegelijk gestructureerd én creatief inzetbaar is binnen communicatief en participatief NT2-onderwijs. Ze keren terug in de educatieve relevantie ([hoofdstuk 5](#)) en aanbevelingen ([hoofdstuk 6](#)).

Beperkingen

Tegelijk blijven er enkele inhoudelijke en methodologische beperkingen bestaan:

- De methode werd hoofdzakelijk getest binnen Ligo regio Mechelen, met een beperkt aantal klasgroepen en docentprofielen. Dit beperkt de generaliseerbaarheid van de bevindingen.
- De effectiviteit werd enkel kwalitatief geëvalueerd. Er zijn geen gestandaardiseerde meetinstrumenten of kwantitatieve gegevens verzameld om de leerwinst objectief te onderbouwen.
- De prosodische component blijkt in de praktijk moeilijker te hanteren dan het grammaticale luik. Ondanks de scheiding tussen beide in de handleiding, blijft het didactisch aanbrengen van prosodische kenmerken (zoals ritme en intonatie) complex, vooral voor beginnende docenten.

Besluit

De bodypercussiemethode vormt een laagdrempelig alternatief voor traditionele grammatica- en uitspraaklessen en bevordert taalverwerving op een dynamische, ervaringsgerichte manier. Ze biedt handvatten voor duurzaam, inclusief en activerend taalonderwijs, zeker binnen de context van de basiseducatie.

Tegelijk opent het ontwerp verdere onderzoeksvragen:

- Hoe ervaren cursisten deze methode? Wat is het effect op spreekdurf, motivatie en taalreflectie?
- Hoe beïnvloedt de methode de didactiek van beginnende versus ervaren NT2-lesgevers?
- Hoe verhoudt bodypercussie zich tot andere multisensorische methodes zoals TPR of Body Grammar?

Deze vragen worden verder uitgediept in [hoofdstuk 6](#).

5. Relevantie voor het educatieve werkveld

5.1 Theoretische en maatschappelijke inbedding

De resultaten bevestigen het potentieel van multisensorisch en ritmisch taalonderwijs. *Embodied cognition* (Shapiro & Stolz, 2019) verklaart waarom beweging en ritme het onthouden van structuren bevorderen. Via *noticing* (Schmidt, 1990) worden grammaticale patronen opvallender. UDL-principes (de Boer et al., 2022) verhogen de toegankelijkheid voor cursisten met uiteenlopende achtergronden. Bovendien blijkt uit TAP-theorie (Heffner & Slevc, 2015) dat de betekenisvolle inbedding van structuren de transfer naar spontane taalproductie ondersteunt.

Daarnaast toont dit onderzoek aan dat bodypercussie niet alleen ondersteunend is voor cursisten, maar ook het metalinguïstisch bewustzijn van lesgevers versterkt. Door hun intuïtieve taalgevoel om te zetten in concrete instructies, worden zij gestimuleerd in hun taalbewustzijn en didactiek.

De bodypercussiemethode biedt een directe meerwaarde voor het NT2-onderwijs in de basiseducatie. Het materiaal is ontworpen vanuit de klaspraktijk en lesgevers kunnen er zelfstandig mee aan de slag. Daarnaast kan het dienen als vertrekpunt voor een gedeelde didactiek in teamverband.

De context van de basiseducatie wordt gekenmerkt door structurele diversiteit: cursisten verschillen sterk in taalachtergrond, leeftijd, schoolervaring en leerstijl. Dat maakt het klasgebeuren rijk, maar vraagt tegelijk om heldere structuren en toegankelijke werkvormen. Tegelijk oefent het sociaal-politieke klimaat druk uit op het NT2-onderwijs: wijzigingen in integratie- en inburgeringsbeleid, de nadruk op doorstroom en resultaat, en de kwetsbare leefsituatie van veel cursisten vragen om motiverende en flexibele methodes. De sterktes van de bodypercussiemethode zoals beschreven in [paragraaf 4.2](#) komen hieraan tegemoet.

5.2 Aansluiting bij bestaande kaders

De handleiding sluit aan bij het communicatief en taakgericht NT2-onderwijs, zoals beoogd in het ERK en de leerplannen van Ligo. Grammatica wordt ingezet als middel tot communicatie, niet als doel op zich. De methode vereist geen expliciete grammaticale terminologie en ondersteunt het verwerven van vormkenmerken zoals basiswoordvolgorde en prosodie.

De aanpak is compatibel met methodes als TPR, Body Grammar en kleurgecodeerde zinsleer. Door herkenbare kleur- én gebarenstructuren te hanteren, ontstaat visuele continuïteit. De werkvormen bieden *scaffolding* en differentiatie, ook voor cursisten met leerstoornissen of uiteenlopende behoeften (bijvoorbeeld door kleurenblindheid) en voorkennis.

5.3 Bijdrage aan professionalisering en teamwerking

Naast klasgebruik ondersteunt de methode ook professionalisering. Door de visuele opbouw en expliciete didactische keuzes is het materiaal bruikbaar in:

- Teamoverleg rond gedeelde didactiek en bijvoorbeeld het inzetten van lichaamstaal;
- Briefen van nieuwe collega's;
- Workshops en intervisiemomenten;
- Uitwisseling tussen NT2-docenten binnen en buiten Ligo.

De handleiding nodigt uit tot reflectie over vormgerichte didactiek en draagt bij aan het versterken van het metalinguïstisch bewustzijn van lesgevers. Ze expliciteert impliciete kennis over ritme, intonatie en structuur. De methode vertrekt vanuit een diverssensitieve blik. Dat sluit aan bij het hedendaags leraarschap, dat inzet op een inclusieve, doelgerichte en responsieve houding (Schelfhout et al., 2021).

Door het materiaal op te nemen in een gedeelde materialenbank ontstaat ook praktische meerwaarde:

- Lesmateriaal kan gedeeld, aangevuld en afgestemd worden;
- *Best practices* kunnen gecentraliseerd worden;
- Grammaticale progressie kan gradueel opgebouwd worden;
- Differentiatie kan teamoverschrijdend gepland worden.

Deze aspecten maken het materiaal relevant voor zowel de klaspraktijk als voor teamontwikkeling binnen het educatieve werkveld.

6. Aanbevelingen voor implementatie en vervolgonderzoek

6.1 Implementatie

De ontwikkelde materialen– de docentenhandleiding, de iconenset en instructiefilmpjes – bieden een concreet en overdraagbaar startpunt voor bredere implementatie binnen het NT2-onderwijs bij Ligo en eventueel daarbuiten. De sterktes uit [4.2](#) vormen hierbij het inhoudelijke en didactische fundament: de visuele en ritmische opbouw, differentiatie, impliciete feedback en structuur via vaste gebaren zorgen voor herkenbaarheid en hanteerbaarheid bij lesgevers. Om een duurzame verankering van de bodypercussiemethode te realiseren, worden volgende stappen aanbevolen:

- **Introductie en teamvoorstelling:** in augustus 2025 wordt de handleiding samen met een korte presentatie voorgesteld aan het volledige team NT2 en Alfa binnen Ligo Regio Mechelen. Deze introductie dient als kick-off voor verdere toepassing in modules en overlegmomenten.
- **Horizontale integratie:** plan de methode in als terugkerend element binnen verschillende modules van het taaltraject, met oplopende complexiteit. Gebruik de vaste gebaren en iconen consequent voor herkenning en verankering.
- **Onderhoud van de materialenbank:** controleer regelmatig of het materiaal toegankelijk, up-to-date en bruikbaar blijft binnen de digitale leeromgeving. Voorzie waar nodig nieuwe voorbeelden of aanvullingen.
- **Intervisie en praktijkdeling:** organiseer uitwisselingsmomenten waarin lesgevers vragen kunnen stellen, ervaringen delen of eigen variaties demonstreren. Zo ontstaat gedeeld eigenaarschap en professionele dialoog
- **Afstemming met vormingsaanbod:** de methode kan deel gaan uitmaken van het vormingsaanbod voor nieuwe lesgevers binnen Ligo, maar ook bij nascholingstrajecten of lerarenopleidingen met een focus op NT2 en basiseducatie.

Door deze acties systematisch uit te rollen, kan de methode uitgroeien tot een gedeeld didactisch referentiepunt dat binnen en buiten het team navolging krijgt.

6.2 Vervolgonderzoek

Hoewel deze praktijkproef resulteerde in een toepasbare en gedragen werkvorm, is het effect op taalverwerving nog niet systematisch onderzocht. Mogelijke richtingen voor vervolgonderzoek zijn:

1. Effectonderzoek op taalvaardigheid

- Meet de invloed van de bodypercussie methode op de verstaanbaarheid, grammaticale correctheid en prosodisch bewustzijn in spreekvaardigheid, bijvoorbeeld pre- en posttests, met rubrieken die vormkenmerken en intonatie evalueren.
- Vergelijk groepen met en zonder gebruik van bodypercussie (quasi-experimenteel ontwerp)

2. Langetermijneffecten op transfer

- Onderzoek of en hoe cursisten de aangeleerde structuren met bodypercussie nog gebruiken bij (spontaan) spreken of schrijven, bijvoorbeeld enkele weken na de lessenreeks.
- Breng in kaart of visuele of kinesthetische cues geautomatiseerd worden of wegvallen zonder herhaling.

3. Ervaringen en leerwinst bij cursisten met verschillende profielen

- Betrek diverse groepen cursisten (leeftijd, opleidingsniveau...)
- Gebruik observaties, interviews en zelfrapportage om te peilen naar ervaren duidelijkheid, betrokkenheid en leerproces.
- Werk aan een open feedbackcultuur (Schelfhout et al., 2021), bijvoorbeeld door het systematisch herhalen van cursistenbevragingen om evoluties in kaart te brengen.

4. Vergelijkende studie met andere methodes rond grammatica-instructie

- Zet bodypercussie af tegen andere bekende methodes zoals Body Grammar.
- Analyseer verschillen in motivatie, leerwinst en bruikbaarheid per doelgroep.

Door gericht vervolgonderzoek op te zetten, kan de bodypercussiemethode niet alleen verder verfijnd worden, maar ook onderbouwd en geschaald. Deze praktijkproef leverde het fundament: een werkbare methode en een overdraagbare handleiding. De volgende stap is kijken of en hoe deze materialen kunnen bijdragen aan meer taalinzicht, meer spreekdurf en meer leerplezier bij NT2-cursisten – en aan meer gedeeld didactisch eigenaarschap bij lesgevers.

6.3 Slotbeschouwing

Deze masterpraktijkproef vertrok vanuit de centrale vraag hoe ritme en regels – prosodie en grammatica – concreet en erfahrbaar gemaakt kunnen worden in het NT2-onderwijs. De bodypercussiemethode die hieruit ontstond, is het resultaat van een iteratief en praktijkgericht ontwerptraject, gedragen door docenten en gevoed door feedback van cursisten. Wat begon als een lokaal experiment, groeide uit tot een gedeeld en overdraagbaar instrument voor inclusief taalonderwijs.

De handleiding, het materiaal en de methode illustreren hoe betrokkenheid en beweging niet alleen leerplezier kan verhogen, maar ook taalbewustzijn kan verdiepen. Ze nodigen uit tot samenwerking, reflectie en verdere verkenning. Deze praktijkproef sluit daarmee af waar ze begon: bij het gezamenlijk zoeken naar manieren om taal zichtbaar, hoorbaar en voelbaar te maken – om elkaar beter te verstaan.

7. Referentielijst

Anderson, T., & Shattuck, J. (2012). Design-Based Research: A Decade of Progress in Educational Research.

EDUCATIONAL RESEARCHER, 41:16. 10.3102/0013189X11428813

Arabic classes. (2018, september 23). *Arabic gestures*. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=Ug2iiJmFlk8>

Bakx, J., & Giezenaar, G. (2014). *Dixi! cursus spreekvaardigheid voor hoogopgeleide anderstaligen*. Coutinho.

Bijkerk, L., & van der Heide, W. (2015). *Activerend opleiden: didactiek voor resultaatgericht beroepsonderwijs*.

Bohn Stafleu van Loghum.

Bossers, B., Kuiken, F., & Vermeer, A. (Red.). (2010). *Handboek Nederlands als tweede taal in het*

volwassenenonderwijs. Coutinho.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2),

77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

BVNT2. (2021, april). 6. *Prosodie*. Hoe komen we naar B1? <https://bvnt2.org/b1-project/prosodie/>

de Boer, A., Struyf, E., Nijs, S., & Doolaard, S. (Red.). (2022). *Samen inclusief onderwijs realiseren: een handboek*

voor professionals binnen en buiten het onderwijs. Acco Learn.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and the "why" of goal pursuits: Human needs and the

self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227-268.

de Vleugels. (2018, 05 25). *Alle gebaren*. SMOG je mee? <https://smogiemee.be/gebaren>

Dewaele, J.-M., & Li, C. (2020). Emotions in second language acquisition: A critical review and research agenda.

Foreign language world, 196(1), 34-49.

Dönszelmann, S., Beuningen, C. G., Beuningen, C. V., Kaal, A. A., Graaff, H. C. J., & Graaff, R.D. (Red.). (2020).

Handboek vreemdetalendidactiek: vertrekpunten - vaardigheden - vakinhoud. Uitgeverij Coutinho.

Dweck, C. (2016). What having a "growth mindset" actually means. *Harvard business review*, 13(2), 2-5.

Geudens, A., Schraeyen, K., Taelman, H., Trioen, M., Casteleyn, J., Simons, M., & Smits, T.F.H. (2021).

Bouwstenen voor effectieve taaltrajecten. Praktijkgids voor taalondersteuning in het kleuter-, lager en

secundair onderwijs. Universiteit Antwerpen.

- Goo, J., Granena, G., Yilmaz, Y., & Novella, M. (2015). Implicit and explicit instruction in L2 learning: Norris & Ortega (2000) revisited and updated. In *Implicit and explicit learning of languages* (pp. 443-482). John Benjamins Publishing Company.
- Haakma, I., Pauwels, H., Steenbeek, H., & Boele, E. B. (2022). *Een (school)brede benadering voor het bevorderen van creatief denken*. Hanzehogeschool Groningen. NRO-overzichtstudies.
- Heffner, C. C., & Slevc, R. L. (2015). Prosodic structure as a parallel to musical structure. *Frontiers in psychology*, 6. 10.3389/fpsyg.2015.01962
- Holliday, A., Kullman, J., & Hyde, M. (2021). *Intercultural Communication: An Advanced Resource Book for Students*. Routledge.
- Keuning, T., & Van Geel, M. (2021). Differentiated Teaching With Adaptive Learning Systems and Teacher Dashboards: The Teacher Still Matters Most. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 5(4), 293-315.
- Krashen, S. (1992). The input hypothesis: An update. *Linguistics and language pedagogy: The state of the art*, 409-431.
- KU Leuven. (2018). *Text2Picto*. Picto. <https://picto.ccl.kuleuven.be/about.html>
- Larsen-Freeman, D. (2019). On language learner agency: A complex dynamic systems theory perspective. *The modern language journal*, 103, 61-79.
- Levis, J. M. (2018). *Intelligibility, Oral Communication, and the Teaching of Pronunciation*. Cambridge University Press. 10.1017/9781108241564
- Ligo. (2025). *Functioneel en geïntegreerd werken: onze agogische visie*. Ligo. geraadpleegd op 11 mei, 2025, op <https://www.ligo.be/over-ons/missie-en-visie/onze-agogische-visie/>
- Lyster, R., & Saito, K. (2010). Oral feedback in classroom SLA: A meta-analysis. *Studies in second language acquisition*, 32(2), 265-302.
- Maguire, M., & Delahunt, B. (2017). Doing a thematic analysis: A practical, step-by-step guide for learning and teaching scholars. *All Ireland journal of higher education*, 9(3), 501-514.
- Meeuwis, M., & Gunnink, H. (2016). *Inleiding tot de Afrikaanse Taalkunde* (Vol. band 1). Universiteit Gent.
- Paivio, A., & Clark, J. M. (2006). Dual Coding theory and education. *Pathways to literacy achievement for high poverty children*, 1, 149-210.

- Raad van Europa. (2024). *Geletterdheid en tweedetaalleren ten behoeve van talige integratie van volwassen migranten (LASLLIAM)*. Taalunie.
<https://taalunie.org/publicaties/225/geletterdheid-en-tweedetaalleren-ten-behoeve-van-talige-integratie-van-volwassen-migranten-laslliam>
- Schelfhout, W., Tanghe, E., & Meeus, W. (2021). *Algemene didactiek: Didactisch referentiekader voor lesvoorbereiding en lesanalyse*. Acco.
- Schmidt, R. W. (1990). The role of consciousness in second language learning. *Applied Linguistics*, 11(2), 129-158.
- Schraven, J. (2022). *Methodiek*. Zo leer je kinderen lezen en spellen.
<https://www.zoLeerJeKinderenLezenEnSpellen.nl/methodiek.htm>
- Shapiro, L., & Stolz, S. A. (2019). Embodied cognition and its significance for education. *Theory and Research in Education*, 17(1), 19-39.
- Spada, N., & Lightbown, P. M. (2008). Form-focused instruction: Isolated or integrated? *TESOL quarterly*, 42(2), 181-207.
- Vanderstocken, J. (2018). *Riedelen en zingen in NT2*. NT2 en alfa. <https://www.nt2enalfa.com/zingen.html>
- Van de Voorde, S. (2020). *Wijzer in ontwikkelingsstoornissen: een overzicht van theorie en praktijk*. Acco.
- van Ginneken, C. (1996). Klankonderwijs en de communicatieve aanpak: een onmogelijke liefde? Het onderwijzen van de uitspraak van klanken bij Nederlands als tweede taal. *Levende Talen*, 508, 165-169.
- Vianna e Silva, M., Vianna e Silva Filho, Y., Krumholz Adler, I., de Figueiredo Lucena, B., & Russo, B. (2012). *Design thinking: business innovation*. MJV Press.
- Vocvo. (2016). Leerplan Opleiding NT2 Alfa – Mondeling richtgraad 1 en schriftelijk richtgraad 1.1. *Richtgraad 1 Modulair AO BE 040*, (Leergebied Alfabetisering Nederlands Tweede taal Basiseducatie).

8. Bijlagen DBR

8.1 Overzicht input verzameling

Onderstaande bijlagen vormen alle verzamelde feedback, en bestaan uit:

- Lesplannen en reflectie uit eigen Alfa- en NT2 klassen
- Lesplannen van collega-docenten bij toepassing BP
  - Sandra S. (mentor NT2)
  - Sandra S. en Els M. (WS2)
  - Sara T. (WS2, WS1)
  - Naoussa W. (WS2)
  - Machteld T. (WS1)
  - Wigrid W. (BT2, M4)
  - Christy N. en Brigitte B. (M8)
- Interviews en hardop-denkoefening met collega-docenten
  - Sandra S. (mentor NT2)
  - Christy N. (mentor Alfa)
- Bevraging BP voor collega-docenten
- Input collega-docenten na toepassing BP
  - Christy N.
  - Sara T.
  - Els M.
  - Heleen N.
  - Machteld T.
  - Dorien V.
  - Katrien B.
  - Naoussa W.
  - Tim D.
  - Britt M.
  - Sofie V.
- Observaties cursisten tijdens BP
  - Observatie klas WS2, Els M.
  - Observatie klas WS1, Sara T.
- Evaluatie van verzamelde input en feedback
  - Overzicht ontwerpproces
  - Opbouw handleiding fase 3-4
  - Ingevulde Eisenhower matrix
    - Focus op de methode
    - Focus op de handleiding
  - Empathy map
    - Docent
    - Cursist

8.2 Lesplannen en reflectie uit eigen Alfa- en NT2-klassen

Onderwerp	Lesplan (gedeeltelijk) Alfa M1/M2 van Sofie Devos Fase 1a: bodypercussie in Alfa M1/M2
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 1 2023-2024
Bijlage	Notities lesvoorbereidingen rond BP, lesverloop voor eerste introductie van BP

niet vergeten	! cf. TPR 'I do, you do, we do' / zelf uitvoeren - hele groep voert uit - individueel uitvoeren (enkel luisteren en doen)
doel	visuele info in de juiste volgorde onthouden
methode	- pictozinnen - klappen in de handen om aantal klankgroepen te benadrukken
opstelling	kring
inhoud	• 'Goedemiddag' • 'Ik ben Sofie' 'ik ben...' • 'Mijn naam is Sofie Devos' 'Mijn naam is ... ..' • 'Ik woon in Mechelen' • 'Ik kom uit België' • 'Ik spreek Nederlands' • Nieuw: 'Ik ben een vrouw. Ik ben geen man' → niet een = geen ○ 'Dit is een tafel. Dit is geen stoel' ○ ...

naam: _____ datum: ____/____/____

Persoonlijke vragen

1. Wie ben jij?

2. Waar woon jij?

3. Uit welk land kom jij?

en

antwoorden

naam: _____ datum: ____/____/____

4. Welke taal spreek jij?

Ik spreek taal.

5. Hoe ga jij naar school?

Ik ga met vervoer.

6. Hoe oud ben jij?

Hoeveel jaar ben jij?

Ik ben leeftijd jaar.

opstelling	kring met stoelen
inhoud	Body percussion (hopelijk helpt dit R. bij het stotteren en werkt het activerend en stressverlagend voor ook de andere cursisten): ☐ borst, vingerknip, klap klap: 'ik ben Sofie' ☐ borst, vingerknip, hand in vuist, klap klap klap: 'ik woon in Mechelen' ☐ borst, vingerknip, vuist tegen vuist, klap klap klap: 'ik kom uit België' ☐ borst, vingerknip, klap klap klap: 'ik spreek Nederlands' • Werken met kleine kaartjes vervoer of drinken

opstelling	in de lijn of kring
inhoud	Alfa_vragen ☐ In de cirkel: steeds 1 zin meer ☐ Ik ben Sofie. Mijn naam is Sofie Devos. Ik woon in Mechelen. ☐ Ik woon in Mechelen. Ik kom met de fiets naar school. Ik leer Nederlands. ☐ Ik leer Nederlands. Ik kom uit België. Ik spreek Nederlands. ☐ Ik spreek Nederlands. Ik ben 23 jaar. Ik ben niet getrouwd. ☐ Ik ben niet getrouwd. Ik heb geen kinderen: geen zonen, geen dochters.
	• Personalia oefenen: herhalen wat persoon voor jou zei ◦ 'Hij is Adam. Zijn naam is Adam Ahmad. Ik ben Sofie. Mijn naam is Sofie Devos.' ◦ ... Body Percussion_Warm Up #12

	○ Bodypercussion ■ Sta recht achter de tafel ■ 'Ik ben...' (borst vingerknip) ● Ziek (klap) ● Moe (klap) ■ 'Ik heb...' (borst vuist klap (<i>pijn</i> = vuist tegen platte hand)) ● Koorts ● Hoofdpijn ● Buikpijn ● Rugpijn ■ 'Mijn... doet pijn' (tafel <i>lichaamsdeel</i> vuist tegen platte hand, andere vuist in andere hand)

Onderwerp	Lesplan Alfa M1/M2 van Sofie Devos Fase 1: bodypercussie in Alfa M1/M2
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2023-2024
Bijlage	Notities lesvoorbereidingen rond BP, lesverloop voor eerste introductie van BP

thema	voorzetsels
opstelling	in de lijn of kring
inhoud	- In de kring met stoel ○ 'Ik ben Sofie. (Mijn naam is Sofie Devos)' ■ Met gebaren: borst, vingerknip, klap klap (= klank-/woordherkenning) ○ 'Ik woon in Mechelen' ■ Met gebaren: borst, vingerknip, vuist in hand, klap klap klap ○ 'Ik kom uit België' ■ Met gebaren: borst, vingerknip, vuisten tegen en weg van elkaar, klap klap klap ● Rechtstaand (TPR) ○ 'Sta recht. Ik sta recht' ○ Met verticale lijn aanduiden: 'links' en 'rechts' ■ Linkerhand (macarena-stijl) 'links' ■ Rechterhand 'rechts'

	• Iedereen herhaalt woorden samen met beweging (klassikaal; beurtelings) ○ Met horizontale lijn aanduiden: 'boven' en 'onder' ■ Handen omhoog 'boven' ■ Handen omlaag 'onder' ■ Extra: 'op', handen <i>op</i> elkaar, <i>op</i> de horizontale lijn ○ Illustreren met stoel: ik sta 'voor de stoel'; ik sta 'achter de stoel' ■ Stap naar voren 'naar voor' ■ Stap naar achter 'naar achter' ○ TPR 1 ■ Tafel, stoel, deur, raam ■ Wijs, ga, draai, kom terug, neem, leg, geef

Onderwerp	Reflectie Alfa groep van Sofie Devos
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 1/2 2023-2024
Bijlage	Notities reflectie bij lesverloop na eerste introductie van bodypercussie

notities reflectie	Voor de beginnende alfa-groep is het belangrijk om de gebaren de betekenis en functie van de zinsdelen zo veel mogelijk te laten ondersteunen. Zo beginnen we vooral met zinnen met 'ik' waarbij het gebaar om op je borst te kloppen ook effectief naar de eigen persoon verwijst. Beginnende leerders zijn immers in de eerste plaats nog vooral gefocust op inhoudswoorden dan op grammaticale kenmerken (Dönszelmann et al. p.222) Bij de basiszinnen rond de eigen gegevens die ook de voorzetsels inhouden, kunnen aparte gebaren voor de voorzetsels duidelijkheid bieden. Het is belangrijk dat de cursisten zich bewust worden van het verschil tussen bijvoorbeeld 'ik', 'is', 'in'... De meer gevorderde groep heeft deze basiswoorden en -zinnen al onder de knie, dus hoeven de voorzetsels geen apart gebaar te krijgen. Ze kunnen deel uitmaken van de 'rest'. De basiszinnen kunnen wel als opwarmer gebruikt worden, waarbij ook de cursisten zelf zinnen aanbrengen om met de bodypercussie aan de slag te gaan. Hierbij heb je als lesgever de kans om te observeren bij wie dit vlot lukt en wie moeite heeft met zinsdelen en/of klankgroepen. Om vervolgens op het juiste niveau te komen en aan te sluiten bij de leerdoelen, kan geoefend worden op zinnen met 'graag' of de verschillende werkwoordstijden. Het is effectiever om grammaticale regels ingebed in zinsverband (syntagmatisch of 'horizontaal') eerder dan in rijtjes (paradigma's of 'verticaal') aan te brengen. Het is dus niet de bedoeling om beurtelings 'ik ben' [borst knip] 'jij bent' [borst knip] 'hij is' [borst

	knip] 'zij is' [borst knip]... op te zeggen. Het gaat om betekenisvolle zinnen die aansluiten bij de omgeving van de cursisten. Na het behandelen van de regel, bv. onderwerp - actie - rest, is het tijd voor de receptieve verwerking, waarbij het begrip gecontroleerd wordt door middel van een oefening. De cursisten voegen de gebaren toe aan een gegeven zin. Ze leren onderwerp of persoon te herkennen, net als de actie en de rest of extra informatie. Het is belangrijk dat ze hierbij de betekenis doorhebben en dus bekende woorden of extra visueel materiaal te gebruiken, zoals een afbeelding. Vervolgens maken de cursisten ook zelf de zinnen en komen we in de productieve fase van de oefening. De opbouw van de productieve oefening is als volgt: we gaan van gesloten naar open, dus 1 juist antwoord naar meerdere mogelijke antwoorden, bijvoorbeeld eerst 'ik + ben + naam' en vervolgens uitbreiden met opties als 'ik + heet + naam' of 'mijn naam + is + naam'. We gaan ook van vormgericht naar inhoudsgericht, door eerst allemaal hetzelfde patroon aan te houden, bv. 'ik + ben + naam', en daarna ons meer te richten op communicatie en over te gaan naar vraag en antwoord in een combinatie van vorm, betekenis en gebruik. Laat ruimte aan de groep om elkaar te verbeteren zodat het voor de luisteraars ook betrokkenheid vergt; klopt het antwoord van hun medecursist of is er een onderdeel vergeten of verwisselt? De info die ze tijdens de oefening van elkaar te weten komen, kan later terugkomen in de les waardoor het belang van de inhoud de nadruk krijgt en een transfer gestimuleerd wordt van de geleerde grammatica naar nieuwe, communicatieve contexten. Zo kunnen de kennismakingsvragen en -zinnen inspiratie geven voor uitnodigingen. Wie heeft kinderen en kan je dus meevragen naar de speeltuin? Wie voetbalt graag en nodig je dus uit om samen te voetballen?
	Liedjes en riedels maken reeds deel uit van de klaspraktijk, zoals het werk van Janique Vanderstocken (2018) en Hotel Hallo (Koelewijn, 2014). Het is echter lastig om auditief en visueel stimulerend materiaal te vinden dat kort en behapbaar is voor beginnende alfa-cursisten en dat niet in de eerste plaats aan (witte) kinderen gericht is. Om inclusief te werk te gaan en dicht bij de leefwereld van de cursisten te blijven, ontstaat het idee om eigen riedels te maken. Daarvoor is een toegankelijk ritme nodig dat de basiszinnen waarop geoefend wordt, zal ondersteunen. Tijdens de lessen wordt geëxperimenteerd met vaste gebaren en ritmische patronen, gebaseerd op een eenvoudig ritme in 4/4-maat: <i>klop – knip – klap – klop – klop – knip – klap – knip</i>.

afbeelding: notenbalk met het ritme in 4/4-maat, gemaakt via MuseScore App door Sten Migerode

Belangrijker dan het ritme zelf is de betekenisvolle koppeling met de zinsstructuur. De klopp op de borst wordt gelinkt aan de eigen persoon (het onderwerp "ik"), de vingerknip aan het werkwoord (pv) en de klap aan de rest van de zin (object, plaats, tijd...). Het aantal klappen past zich spontaan aan aan het aantal klankgroepen zoals bij andere oefeningen om te werken aan het herkennen en onderscheiden van de verschillende klanken.

Zinsdeel	Gebaar
Onderwerp	Klopp op de borst
Actie (pv)	Vingerknip
Extra informatie	Handklap

Ook de aparte gebaren voor voorzetsels worden geïntegreerd. Deze ontstaan in co-creatie met de cursisten en evolueren op natuurlijke wijze tijdens de lessen. We zoeken naar betekenisondersteunende gebaren. Hieronder een selectie:

Voorzetsel	Gebaarbeschrijving
in	Vuist in andere hand
op	Handen horizontaal klappend
uit	Gestreekte vuist uit andere hand
voor	Stap naar voren + versterkend handgebaar
achter	Stap achteruit + versterkend handgebaar
tussen	Handen tegen elkaar + polsbeweging
tegen	Vingers ene hand tegen handpalm van andere hand

Er is een stapsgewijze opbouw, met elke les een nieuw voorzetsel, en variatie in de manier van aanbrengen, bijvoorbeeld met houten blokken of voorwerpen ten opzichte van elkaar te positioneren. De zinnen en hun gebaren worden eerst aangeboden door de docent, vervolgens klassikaal herhaald en daarna beurtelings geïmiteerd door de cursisten met aanpassing aan hun eigen persoonlijke gegevens. De ondersteuning en feedback door de lesgever en/of medecursisten gebeurt interactief door bijvoorbeeld mee te gebaren of nog eens (gedeeltelijk) voor te doen.

Voor enkele zinnen ziet de uitwerking er als volgt uit:

Tekst	Gebaren
Ik ben Sofie.	klop – knip – klap klap
Ik spreek Nederlands.	klop – knip – klap klap klap
Ik woon in Mechelen.	klop – knip – "in"-gebaar – klap klap klap
Ik kom uit België.	klop – knip – "uit"-gebaar – klap klap klap

Ook het verschil in werkwoordgebruik wordt verduidelijkt. “Hebben” krijgt het gebaar van een vuist (iets vastnemen), en ontkenning wordt aangeduid met een armkruis:

Tekst	Gebaren
Ik ben (niet) getrouwd.	klop – knip (– kruis) – klap klap
Ik heb (geen) kinderen.	klop – vuist (– kruis) – klap klap klap

Cursisten krijgen veelgebruikte zinnen als pictozin ter ondersteuning en om buitenschools te oefenen. De pictogrammen zijn voornamelijk afkomstig van Text2Picto (KU Leuven, 2018).

	Ik woon in stad.
	Ik ben voornaam.
	Ik kom uit land.
	Ik spreek taal.
	afbeeldingen: voorbeelden pictozinnen via Text2Picto (KU Leuven, 2018)

Onderwerp	Lesplan NT2 WS 1 van Sofie Devos Fase 1b: bodypercussie in NT2 (1.2)
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 1 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereidingen rond BP, lesverloop voor eerste introductie van BP

thema	hobby's/vrije tijd
opstelling	kring met stoelen
inhoud	● Wat doe je graag? ○ csn antwoorden met gebarenreeks ■ klop op borst = ik ■ klappen = # lettergrepen werkwoord/actie ■ vuisten op tafel = graag ■ vingerknippen = rest ● Wat doe je niet graag? ○ kruis handen op tafel = niet ● vb-vragen ■ makkelijker: voordoen vanuit ik-vorm ● csn kiezen of ze hetzelfde hh of een nieuwe zin maken ○ sport jij graag? ○ wandel jij graag? ○ drink jij graag koffie? ○ drink jij graag thee? ○ eet jij graag zoet? ○ eet jij graag fruit? ○ eet jij graag chocolade? ○ luister jij graag muziek? ○ dans jij graag? ○ eet jij graag vegetarisch? ○ zie jij graag dieren?

---

thema	weekend, toekomstige tijd
inhoud	● met gebaren (kring) ○ klop op borst = persoon ○ handen klappen = actie ○ handen vlak op tafel = niet/geen ○ vingers knippen = rest ○ (vuisten op tafel) = graag ○ ● vb'n ○ Ik ga slapen ■ Ik ga morgen slapen ■ Ik ga morgen lang slapen ○ Ik ga eten

	■ Ik ga zaterdag eten ■ Ik ga zaterdag lekker eten ○ Ik ga kuisen ■ Ik ga mijn huis kuisen ■ Ik ga zondag mijn huis kuisen ○ Ik ga mijn vrienden bezoeken ■ Ik ga mijn vrienden 's avonds bezoeken ■ Ik ga mijn vrienden 's avonds in Antwerpen bezoeken

Onderwerp	Lesplan NT2 WS 2, gastles van Sofie Devos, klas van Sandra S. Fase 1b: bodypercussie in NT2 (1.2)
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 1 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereidingen rond BP, lesverloop voor eerste introductie van BP

thema	intro: kennismaking (spreken)								
doel	WS2 <table><tr><td>SPREKEN</td><td>zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner • in een gesprekssituatie </td><td>BE BC 070</td></tr><tr><td>SPREKEN</td><td>informatie vragen en geven • in informatieve teksten ◦ zoals een mededeling, een mening, een vraaggesprek, een telefoongesprek en een afspraak • in een gesprekssituatie </td><td>BE BC 071</td></tr></table> ● focus op grammatica ○ woordvolgorde / woordsoorten ○ inversie ● focus op prosodie ○ lettergrepen ○ ritme			SPREKEN	zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner • in een gesprekssituatie	BE BC 070	SPREKEN	informatie vragen en geven • in informatieve teksten ◦ zoals een mededeling, een mening, een vraaggesprek, een telefoongesprek en een afspraak • in een gesprekssituatie	BE BC 071
SPREKEN	zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner • in een gesprekssituatie	BE BC 070							
SPREKEN	informatie vragen en geven • in informatieve teksten ◦ zoals een mededeling, een mening, een vraaggesprek, een telefoongesprek en een afspraak • in een gesprekssituatie	BE BC 071							
opstelling	kring (1), duo-rijtjes (2)								
inhoud	● kring ○ opwarming ■ ik doe een ritme voor, csn doen het na ● borst - knip - klap								

	• borst 2x - knip - klap - knip ■ tot iedereen mee is ○ voorstellingsrondje ■ ik ben Sofie • borst - knip - klap - klap ■ borst = persoon ■ knip = actie ■ klap = rest / extra info ■ # = lettergrepen • luister naar de klinkers ■ csn vertellen hun naam ○ klassikaal ■ wij spreken Nederlands • borst - knip knip - klap - klap - klap ■ spreken wij Nederlands? • knip - knip - borst - klap - klap - klap ■ wij spreken Nederlands • borst - knip knip - klap - klap - klap ■ ik sport graag • borst - knip - benen ■ sport jij graag? • knip - borst - benen ■ ik sport niet graag • borst - knip - kruis benen - benen ○ beurtelings ■ vraag - antwoord ■ zelfde vraag of nieuwe vraag (cst kiest zelf) • vb. eet jij graag vis? ○ knip - borst - benen - klap • duo ○ stel elkaar vragen ■ + gebaren ○ doorschuiven (op mijn aangeven)

8.3 Lesplannen van collega-docenten bij toepassing BP

Sandra S. (mentor NT2)

Onderwerp	Lesplan WS2, van collega Sandra S.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 1 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, fragment lesverloop met bodypercussie methode

starten in de kring staand	Ondersteunende grammatica en uitspraak woordvolgorde / woordsoorten inversie focus op prosodie lettergrepen ritme -zinnen oefenen met beweging: borst-knip-klap vb. Zij draagt een gele trui. borst-knip-klap-klapklap-klap.
Afsluiten in de kring	Ondersteunende grammatica en uitspraak woordvolgorde / woordsoorten inversie focus op prosodie lettergrepen ritme Eerst-dan-daarna Ik ga morgen groenten kopen. borst-knip-klapklap-klapklap-knipknip. Morgen ga ik groenten kopen. klapklap-knip-borst-klapklap-knipknip Ik neem de bus in Antwerpen .

	borst-knip-klap-klap-klap-klapklapklap In Antwerpen neem ik de bus. klap-klapklapklap-knip-borst-klap-klap inversie = tijd, plaats staat op de eerste plaats! Wat gebeurt er met de actie(werkwoord) en het onderwerp? → wisselen van plaats wat ga jij vandaag doen? eerst... dan... daarna...

Sandra S. en Els M. (WS2)

Onderwerp	Lesplan WS2 van collega's Sandra S. & Els M.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode

thema	TT - Ik geef een persoonsbeschrijving (spreken)
materiaal	persoonsbeschrijving-herhaling-woordenschat kleuren ...
bodypercussie	in de kring mondeling: bodypercussie, borst-knip-klap... juiste zinnen persoonsbeschrijving.

	ik ben..., ik heb ..., ik draag... / borst-knip-klap... Zij is..., zij heeft..., zij draagt ...

grammatica	toek. tijd en verleden tijd
in de kring - bodypercussie	Wat ga jij straks doen? Ik ga naar mijn taalstage. Ik ga de kinderen van school halen.
VTT in de kring met bodypercussie	- vraag en antwoord in de VTT doorgeven aan elkaar in de kring ondersteund door bodypercussie. - niet en geen vragen: - Heb jij een huis gekocht? - Nee, ik heb geen huis gekocht. - Heb jij de lotto gewonnen? - Nee, ik heb de lotto niet gewonnen. - Heb jij je sleutel gevonden? - Nee, ik heb mijn sleutel niet gevonden. - Ben jij voor je rijexamen geslaagd? - Nee, ik ben niet voor mijn rijexamen geslaagd. - Is jouw fiets gestolen? - Nee, mijn fiets is niet gestolen. - Heb jij met jouw vrienden ruzie gemaakt? - Nee, ik heb geen ruzie gemaakt. - Heb jij spaghetti gekookt? - Nee, ik heb geen spaghetti gekookt. afronden met een 'later' zin om te verrassen!!!! - Ga jij vanavond spaghetti koken? - Ik ga vanavond geen spaghetti koken.

onderwerp	bodypercussie oef met klappen (al gedaan met Sandra?)
inhoud	doel: op dreef komen METHODE-bodypercussie-zinsleer-HL • Ik ben Els. Zij is Medine. • Ik ben Medine. Zij is Aisha. enz • Ik woon in Bouwel. Waar woon jij? enz • Ik ben content. En jij? • Ik ben moe. En jij?
grammatica	doel: wanneer? als ... • Ik ben blij als ik voor de klas sta. Wanneer ben jij blij? • Ik ben boos als mijn zoon stout is. Wanneer ben jij boos? • Ik ben moe als ik slecht geslapen heb. Wanneer ben jij moe?

in de kring	- herhaling verhalen gisteren - bodypercussie - ja en nee vragen (NU) en antwoord doorgeven aan elkaar in de kring ondersteund door bodypercussie.
vragen	Draagt Marie een rugzak met boeken en gereedschap? Volgt Marie een opleiding schrijnwerker? Denkt Marie aan Tom? Vindt Marie Tom vriendelijk? Maakt Tom leuke grapjes? Repareert Marie de lekkende kraan? Is de man verbaasd dat Marie de kraan repareert? Wordt Marie een goede loodgieter? Loopt Pieter goedgezind over straat? Gaat hij naar de dansles?

	Is Pieter zenuwachtig? Beweegt hij zijn voeten? Wiegt hij zijn heupen? Steekt hij zijn armen in de lucht? Draait hij rond? Denkt hij aan zijn danspasjes? Kijken de toeristen naar hem? Lachen de mensen met hem? Denken de mensen dat hij gek is? • Is het belangrijk wat andere mensen denken over jou? • Maakt het jou soms onzeker? Twijfel je dan? Hoe voel jij je dan? • Hoe voelt Marie zich? • Hoe voelt Pieter zich?

in de kring	- herhaling verhalen gisteren - bodypercussie - ja en nee vragen (NU) en antwoord doorgeven aan elkaar in de kring ondersteund door bodypercussie.
vragen	Draagt Marie een rugzak met boeken en gereedschap? Volgt Marie een opleiding schrijnwerker? Denkt Marie aan Tom? Vindt Marie Tom vriendelijk? Maakt Tom leuke grapjes? Repareert Marie de lekkende kraan? Is de man verbaasd dat Marie de kraan repareert? Wordt Marie een goede loodgieter? Loopt Pieter goedgezind over straat? Gaat hij naar de dansles? Is Pieter zenuwachtig? Beweegt hij zijn voeten? Wiegt hij zijn heupen?

	Steekt hij zijn armen in de lucht? Draait hij rond? Denkt hij aan zijn danspasjes? Kijken de toeristen naar hem? Lachen de mensen met hem? Denken de mensen dat hij gek is? • Is het belangrijk wat andere mensen denken over jou? • Maakt het jou soms onzeker? Twijfel je dan? Hoe voel jij je dan? • Hoe voelt Marie zich? • Hoe voelt Pieter zich?

Wat heb jij in het weekend gedaan?	- Binnen- en buitencirkel - VTT inoefenen - spontaan spreken en wisselen van partner als ik klap. - bodypercussie - met juiste zinnen spreken - Heb jij gekookt? - Heb jij tv gekeken? - Heb jij gewandeld? - Heb jij vrienden bezocht? - Ben jij naar Antwerpen geweest? - Heb jij Nederlands geoefend? - Heb jij filmpjes op classroom gekeken?
• GT 1.2 lezen-reglement	○ veel nieuwe woorden (woorden herhalen, ev. in zin met bodypercussie) ○ bij de laatste vraag 2 antwoorden geven, staat niet in de instructie. -zet de fietsen en scooters in de garage (er staat fietsenstalling) -schreeuw of praat hard in de trappenhal (er staat: NIET toegestaan) ook aandacht voor NIET en GEEN.

Sara T. (WS2, WS1):

Onderwerp	Lesplan WS2-klas van collega Sara T.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode

thema & doel	Oe ist? + Hoe voel jij je? Emoties HH (beleving verwoorden - BC70) BE BC 070 De cursist kan in een gesprekssituatie zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner.
materiaal	WM2-SPR 070-emoties-nog nakijken-EO = permanente EO. → om in te werken: WM2-SPR 070-emoties-ingevulde-EO emoties-woordenschat-foto's-GP
inhoud	- slingerronde - Hoe voel jij je? Ik ben ... woordenschat en zinsconstructie inoefenen - gedaan tot ontspannen en relaxed
methode	Mondeling met klappen: borst = onderwerp knip = actie klap = extra informatie handen gekruist op knieën = niet handen evenwijdig op knieën = geen

---

Onderwerp	Lesplan WS1-klas van collega Sara T.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2015
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode

thema & doel	Klacht/probleem BC069
methode	body percussie - GP laten zien - wat is het probleem?

---

thema	Wat heb je gisteren gegeten?
methode	Body percussie + voltooide deelwoorden

Naoussa W. (WS2)

Onderwerp	Lesplan WS2-klas van collega Naoussa W.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode, opmerkingen

doel	Kalendertalk en vraag naar het weekend:
inhoud	- IK lees de zinnen en toon aan de cursisten: borst-knip-klap. - We lezen samen en doen samen borst-knip-klap. - Om de beurt zegt iemand een zin. - De persoon doet tegelijk de borst-knip -klap, iedereen herhaalt met de BKK - Dan zetten we de zinnen (van op het bord) in de verleden tijd. We doen BKK. - Ieder zegt een zin van wat hij/zij gedaan heeft in het weekend met BKK.

	Match de beschrijving aan de foto's van mensen met een speciaal uiterlijk. Wat vind je ervan?

doel	Schrijven persoonsbeschrijving wat heb je gisteren gedaan?
methode	- klassikaal - BKK = borst - knip - klap
materiaal	☰ W2-SPR 070/071-Ik vertel over mijn weekend-n... 📄 Wat heb jij in de vakantie gedaan-perfectum-GP dia 35 - 53 1 persoon zegt de zin met BKK daarna herhaalt iedereen met de juiste BKK als we de juiste zin kunnen zien.
extra	rondloepoefening: ☰ emoties-praten over emoties-rondloepoefening-WB met BKK

doel	Binnenkomen (spreken)
inhoud	- Kalendertalk - Hoe gaat het? - Hoe voel je je vandaag, - Wat heb je in het weekend gedaan? Cirkelen? - Eerst over mezelf vertellen: - Ik heb vrijdag gewerkt voor de les van vandaag.

	- Ik ben zaterdag naar de yoga gegaan. - Ik heb zaterdag het afdak geïmagineerd op mijn koer. - Ik heb daarna alle muren geïmagineerd en de vloer gedweild. - Ik heb zondag mijn badkamer geïmagineerd en mijn huis beneden. - daarna vragen stellen aan de cursisten: Ja, nee - Heb ik vrijdag gewerkt voor de les? - Ben ik vrijdag naar de yoga geweest? - Heb ik zaterdag mijn huis opgeruimd? - open vragen stellen: Wat heb ik vrijdag gedaan? Wat heb ik zaterdag gedaan?
materiaal	-> wat vind jij van-sprek-en rondloopeoefening-GP (Luisteren) Zeg 1 goede zin over een andere cursist met BKK.

Machteld T. (WS1)

Onderwerp	Lesplan WS2-klas van collega Machteld T.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode

thema	Bodypercussie - korte berichtjes schrijven
doel	Ondersteunende elementen korte berichtjes sturen: zinsstructuur en tijden
inhoud & materiaal	<u>Oefenen op tijden:</u>

	☰ VTT-herhalingsoefening-50 frequente werkwoorden-... : klassikaal invullen ☐ later-ik ga morgen-GP <u>Korte berichtjes schrijven:</u> ☐ SMS aan de lerares-uitleg-voorbeeld : klassikaal overlopen van de 3 stappen ☐ SMS aan een cursist-oefenen-GP : de csn schrijven de berichtjes in hun schriftje. Klassikaal verbeteren ☐ voegwoord-omdat constructie-ik ben afwezig-GP <u>Luisteroefening:</u> ☰ Kopie van LUI BC 077-Langer leven zonder file-Nedb... : de vragen klassikaal beantwoorden <u>Huiswerk:</u> H8: ☰ WS1-SCH 087-briefjes schrijven-LB klassikaal de tekeningen overlopen

Sigrid W. (BT2, M4)

Onderwerp	Lesplan BT2-klas van collega Sigrid W.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode

thema	lichaamsdelen/klachten HH
inhoud	lichaamsdelen: • foto tonen + laten benoemen

	delen gezicht laten aanwijzen klachten: foto tonen + dialoogje erbij (+ methode bodypercussie Sofie voor goede zinnen)

Onderwerp	Lesplan alfa M4-klas van collega Sigrid W.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode, ondersteunend materiaal

doel	zinnen maken HH
inhoud	📺 Maak een goede zin → op padlet eerst structuur van een goede zin herhalen: persoon + actie + rest foto tonen → maak een goede zin bij de foto 📄 opbouw zin - foto's om zinnen te maken (vanaf dia 12) uitbreiding: Wat doe jij na de les/'s morgens/elke dag/...? Cstn maken elk minstens 1 goede zin. UITPROBEREN!!! 📖 METHODE-bodypercussie-zinsleer-HL eerst een voorbeeld geven + gebaren aanbrengen → koppelen aan persoon/actie/rest dan zinnen inoefenen → eerst klassikaal - ik drink water - hij leest een boek - hij ligt in het gras - wij leren nederlands - hij eet frietjes - hij eet graag frietjes - eet jij graag frietjes

afbeeldingen: grote prenten als visuele ondersteuning, BP-picto's gecombineerd met voorgaande aanduiding zinsleer

Christy N. en Brigitte B. (M8)

Onderwerp	Lesplan alfa M8-klas van collega's Christy N. en Brigitte B.
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Notities lesvoorbereiding, lesverloop met bodypercussie methode

doel	zinnen maken
inhoud	opwarmer ik ben Christy Wie ben jij?

	ik spreek in de klas ik schrijf in de klas ik lees in de klas ik luister in de klas ik ben blij -> wie blij is HH de <u>zin met gebaren</u>. en dan uitbreiden naar: jij bent blij, zij is blij, zij zijn blij.. ik ben moe ik ben ... <u>over het weekend</u> ik ben naar Antwerpen geweest ik heb gekookt ik heb gewandeld...

HH spreken met gebaren	klop, knip, klap -rondje ik ben ... wie ben jij? -zinnen: persoon- actie-extra. klassikaal vraag formuleren bv. ik eet graag pizza - klassikale vraag: eet zij graag pizza? + wat eet zij graag? (daarna zelfde oef individueel en observatie EO!) (andere obs zit in mapje

8.4 Interviews en hardopdenk-oefening met collega-docenten

Sandra S. (mentor NT2)

Onderwerp	hardop-denken bij handleiding door Sandra Schrevers (mentor NT2) fase 2
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	volledig verslag / notities bij interview (obv stemp-opname)

Opmerking / transcript	“Ik vind het prima Sofie. De verschillende bewegingen met de voorzetsels moeten we morgen eens oefenen. Persoonlijk werkt het voor mij tot op heden het beste t/m de verbindende beweging van de voegwoorden. De basis kan zeker door iedereen vlot worden toegepast. Een ongeëvenaard succes vind ik de beweging van de knip voor de acties. Hier worden zoveel fouten tegen gemaakt. vb. Ik Antwerpen gaan. Hij boodschappen doen.... ;-) Maar de knip helpt! Ook al zittend in een gesprekje. Met de want en omdat beweging wordt het al wat moeilijker om te onthouden. Kwestie van oefenen...? Als educatieven aan de slag willen gaan om consequent en met de afgesproken bewegingen te oefenen kunnen ze het doorgeven aan hun cursisten en is het een meerwaarde om de juiste woordvolgorde te gebruiken.”
Gesprek (schematische samenvatting obv audio-opname):	● Grammatica ○ vooral gebruikt voor de basis te oefenen (in W1/W2) ■ bv. Ik ben Sandra <i>klop knip klap</i> ■ niet te veel introductie; in de kring gaan staan, Sandra deed voor en dan werd het doorgegeven ● dat ging vrij vlot ■ elke les een beetje gedaan, gewone zinnen, inversie, vraagzinnen (vraagwoordvragen en ja/nee-vragen) ○ vb. Sandra doet voor, dan klassikaal, dan elk met een eigen zin ○ vb. ‘wat heb je dit weekend gedaan?’

	■ eerst spontaan praten (zonder gebaren), dan in kring en 1 juiste zin met bodypercussie maken met info die je van je buur hebt gehoord. ● daarna (nu) minder in de kring, maar informeel ○ vooral om te corrigeren ● vraagwoorden: gewoon met de klap ● ja/nee-vragen: antwoorden zonder ja/nee ■ ziet potentieel in de 'graag' en 'niet graag' met aparte gebaren, maar nog niet veel uitgetest ○ merkbaar dat csn dat direct beet hebben ■ vroeger (veel ervaring) terugkerend probleem dat csn de actie/het werkwoord vergeten of op een verkeerde plaats zetten ■ met de knip: "die (red. csn) weten dat gewoon" ● ik pas dat nu ook gewoon toe zonder dat we daar expliciet mee werken: als ik gewoon al <i>knip</i>, dan weten die al direct "oke, ik ben mijn werkwoord vergeten" ○ en die corrigeren zich direct → heel <i>wauw</i>, ongelooflijke meerwaarde: die knip triggerde Sandra enorm als mogelijk potentiële hulp (want al verschillende methodes daarvoor toegepast, maar niks werkte zo effectief als nu die bodypercussie)
	● context ○ Sandra denkt dat er vooral ook veel van de educatieve afhangt ■ De csn doen na wat ze zien ■ Als educatieve de methode veel gaat gebruiken, zullen csn imiteren want het is heel visueel ● dat gebaren, dat werkt ○ voorbereiding inhoud ■ zinnen komen vooral uit de groep ■ Sandra hoopt dat ze het in de toekomst nog vlotter (geautomatiseerder) kan gebruiken ○ afwisseling: duo, klassikaal... ○ afwisselend geïsoleerd (bewust) en geïntegreerd gebruik ■ vb. geïsoleerd ● nieuwe structuur aanbrengen, bv. v.t.t. ■ vb. geïntegreerd ● Ze zijn spontaan aan het praten ○ Sandra hoort dat ze de actie vergeten, komt langs en doet 'klap knip'

- en ze corrigeren zichzelf in combinatie met gebruik gebaren
    - de gebaren maken hen meer bewust
  - in alle andere werkvormen, waarbij Sandra merkt dat er fouten tegen de zinsvolgorde worden gemaakt
    - en gewoon die beweging helpt
  - zinnen later ook opschrijven
- idee: luisteroefening, je zegt een zin en de csn gebaren
  - bv. voor op te bouwen
- het kan als een rode draad doorheen je lessen gaan
  - veel mogelijke toepassingen
  - wel echt een methode
    - zoals body grammar
      - maar daarbij is het nadeel dat niet iedereen betrokken is, en ze zien niet wat op hun eigen blad staat
      - kan naast elkaar bestaan (body grammar is meer schriftelijk)
- plezant
  - creatief zoals met elke expressieve werkvorm, dat is logisch
- de csn hebben aandacht voor elkaar
  - ze verbeteren elkaar
- multisensorieel
  - sommige csn in het begin: “wat gaan we nu doen?”
    - is bij elke nieuwe werkvorm
      - zeker als het zintuiglijk is
        - altijd wel wat weerstand: eigen aan mensen (denkt Sandra)
    - maar dat ging heel rap voorbij omdat ze doorhadden “die knip werkt wel” en het is nog plezant ook
  - idee om bij ‘niet’ kruis in de lucht i.p.v. op de benen te doen
    - want achter/onder tafels zie je dat niet?
      - moet je dan gaan rechtstaan?
        - nu gebeurt het niet altijd zo consequent
  - csn hadden gevraagd voor ‘graag’ en ‘niet graag’ het gebaar van een duim omhoog en een duim omlaag te doen (ipv op de benen, wat onder tafel was)
    - maar dat maakt geen geluid (+ voldoet niet aan prosodische ondersteuning)
    - waarschijnlijk kennen ze dat van onze pictogrammen die we eerder al gebruikten (met een duimpje omhoog of omlaag)
  - attent blijven voor interpretatie gebaren

- tot nu toe niets van gemerkt in hoe ze deze opvatten, maar csn vertonen vaak sociaal wenselijk gedrag
  - uitkijken waarom csn eventueel niet mee zouden willen doen
- past bij onze doelgroep
  - zijn er verbazend snel mee weg
    - Sandra denkt sneller dan als je daar een groep Vlamingen zou zetten
  - excl. bij mensen uit Oekraïne, die moeilijk kunnen loslaten bij expressieve werkvormen, komen uit streng schoolsysteem, grotere weerstand, andere verwachtingen
- werkt beklijvend, als ondersteuning
- Voorbeeld van muzikale cursist die er vanaf de eerste keer direct mee weg was, “ongelooflijk”
  - duidelijk dat dat ritme en auditieve hem liggen
- bij Sandra zelf heeft vooral het visuele (meer dan het auditieve) gewerkt
  - goed om zowel auditief, visueel als kinetische input te hebben
- prosodie
  - Sandra denkt wel dat het helpt
    - goed om op verschillende niveaus te leggen
  - natuurlijk ritme gaat vrij automatisch
    - niet veel verbetering nodig, maar het vraagt wel oefening
      - ook van de educatieve om het consequent en de juiste gebaren toe te passen
        - belangrijk om goed onderling af te spreken
  - voor intonatie
    - reeds vroeger uitgebeeld met lichaamstaal
      - hand die beweging naar boven of beneden maakt
    - los van bodypercussiemethode, of complementair
      - kijken wanneer het nodig is
        - niet altijd alles tegelijk
          - opletten dat het niet te veel wordt
      - bv. wanneer het merkbaar is dat csn een monotone toon aanhouden
    - staat open voor nog aanvullingen voor bijvoorbeeld nadruk
      - door stamp toe te voegen
      - maar niet te ingewikkeld maken, niet van csn verwachten
  - gemerkt dat het de drempels voor spreekdurf verlaagt
    - omdat ze iets anders hebben dan verbaal om op te focussen
      - ritme, beelden...
      - daar ben ik van overtuigd

	○ het geeft houvast, ankerpunten ● differentiatie ○ “Je moet echt wel wat nadenken” ■ voorbereiding is in het begin belangrijk, daarna wordt het automatisme ■ Sandra zegt motorisch ook niet zo sterk te zijn ○ Je moet het als educatieve echt wel wat voorbereiden om het goed over te kunnen brengen, niet te ingewikkeld maken, beginnen met de basis ■ enthousiast aanbrengen ● jezelf laten verbeteren door cursisten ○ dat verlaagt ook de drempel ■ eventueel korte workshop ook voor lesgevers ■ korte filmpjes om het jezelf aan te leren ● je kunt het jezelf aanleren want het is wel helder en duidelijk ○ maar het vraagt wel wat oefening ○ het wordt ook altijd meer (uitbreidingen op de basis) ■ daarbij had Sandra de vraag: “oei, wordt het dan niet teveel om te onthouden en dat je je niet meer kan focussen op de taal?” ● zeker voor onze cursisten van de basiseducatie, weet ze het niet goed ● opletten om niet meer met de gebaren dan met de inhoud bezig te zijn ○ moeten die dat allemaal onthouden? ■ belangrijk om te kijken naar wat nodig is op welk niveau ● adhv gemeenschappelijke basis ○ hoe uitgebreid je de methode maakt, hangt wat af van hoe deze werkvorm je ligt als educatieve ■ maar de basis lijkt voor iedereen toepasbaar en nuttig voor de cursisten ● en ook belangrijk om een opbouw te maken ○ het kan echt al vanaf alfa start (supergoed), dat dat dan al wordt aangebracht ○ uit ervaring al gemerkt dat het helpt voor de taalvaardigheden als cursisten consequent met dezelfde gebaren als ondersteuning in contact worden gebracht (gemerkt door csn doorheen verschillende modules mee te nemen) ● goed als het een methode wordt die over de educatieven heen wordt doorgegeven, consequent voor csn ● geschikt voor alle niveaus

	○ tenzij je al echt goed Nederlands spreekt

Christy N. (mentor Alfa)

Onderwerp	hardop-denken bij handleiding door Christy N. (mentor alfa) fase 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	Volledig verslag / notities bij interview (obv stem-opname)

Volledig verslag / notities	● 1ste deel HL: belang van werkwoorden toevoegen ● intonatie? ○ mist in de methode ● imiteren / herhalen i.p.v. kopiëren ● (instap)niveau toevoegen + opbouw in HL ● doel / achterliggende redeneringen verduidelijken Gesprek (schematische samenvatting obv audio) over HL (incl. filmpjes), voor het uittesten in de klas: ● Graag vrij snel lezen voor welk niveau haalbaar ○ instapniveau? ○ zit er een opbouw in? ■ komt er uitbreiding per module/niveau? ● want er is in alfa wel nood aan een duidelijke leerlijn ● Knappe iconen met de kleuren die aansluiten bij body grammar ○ persoon, actie, extra ○ maar geen duidelijk onderscheid tussen gele en groene? ■ meer explicatie nodig over body grammar methode (kleurcode) als steun ■ oranje? ○ verduidelijken mondeling als complementair aan schriftelijk (expliciet verbinding creëren) ● Voor Christy totaal nieuw ○ eerste verwarring: je klapt 2 keer als het 2 losse woorden zijn en ook 2 keer als het 2 klankgroepen zijn? want conceptueel andere dingen?

- Misschien wordt het duidelijk bij het uittesten, bij het spontaan spreken
- zeker als het eventueel als opstap dient voor csn om later te gaan schrijven?

→Nood aan meer aandacht voor tempo/ritme

- precies 2 dingen die in haar hoofd door elkaar lopen:
  - je gebruikt de methode in eerste instantie voor de zinsstructuur (persoon, actie, rest)...
  - die rest zou in Christy's hoofd onder 1 paraplu mogen
    - maar misschien gaat het natuurlijk aanvullen als ze er niet te veel over nadenkt, dat wil ze eens voelen
- bij het kijken van de filmpjes, dacht ze dat er veel oefening nodig zou zijn
  - “Ik kan ook niet dansen, dus ik vraag mij af wat dat met mijn lijf gaat doen in de klas. Misschien ga ik tilt slagen, ik weet het niet.”
  - ging te snel
- het heeft iets zoals een *energizer* zoals de *woesh* doorgeven
  - het gaat niet over dat spreken
  - eventjes bewegen
  - dus ze ziet er wel iets in
  - komt tegemoet aan verschillende leerstijlen
- benieuwd naar het taalgevoel in haar klas (M8) want die blijven moeite hebben met weten wat wel of geen actie is
  - benieuwd of het gaat ondersteunen
- Christy werkt ook al wel met gebaren
  - die vooral de betekenis ondersteunen, lichaamstaal als deel van communicatie
    - “Je spreekt ook met je handen, niet alleen met woorden”
  - terwijl dit meer voor zichzelf is?
- Op dit moment hebben haar cursisten een kaartje met persoon, actie, extra en moeten ze wijzen en meevolgen of ze de drie delen gehoord hebben
  - maar dat kan met deze methode ook
- voor opwarmer: lesgever doet ritme voor, csn doen het na
  - voor Christy zou meer visuele ondersteuning/inspiratie helpen, soort morse-code of pictozin om na te doen
    - of het al eens uitproberen met collega's
    - bv. in djembe: *toe tie ta* als ondersteuning
  - pictozin zou het misschien duidelijker maken waarom het gedaan wordt
    - goed de bedoeling schetsen
      - want het is ver uit de comfortzone
        - vooral het ritmisch stuk, of de coördinatie
      - “we doen dit, daarom”
- mist er geen gebaar voor “geen”?

	○ geredeneerd vanuit de structuur, geen gebaar voor ontkenning? ● in de bijlage graag heel veel voorbeelden met ook grammaticale uitleg en mogelijke punten van verwarring ● filmpje van tijden ○ logischer om eerst model te krijgen van tgw tijd, daarna verleden en toekomst ○ beginnen met de basis ○ meer uitleg nodig, waarom ● beter korte aparte filmpjes ○ basis en daarna extraatjes ○ per niveau / module ○ goed getiteld ● handleiding ○ met tussentitels, vanuit documentstructuur overzichtelijk ● drempel om het direct te trekken ○ liever eerst als participant gedaan ■ filmpje ging ervoor te snel en jij bent duidelijk getraind ● filmpje ook te stil ● gebaar op eigen borst is verwarrend bij 'jij' ● in filmpje, ○ eerst inversievraag en dan pas vraagwoordvraag ● introvideo ondersteunen met tekst ● schrik om op onverwachte dingen te botsen ○ belangrijk om het eerst goed uit te schrijven, voor te bereiden ● scenario's uitschrijven in handleiding zou welkom zijn ○ zou goede houvast zijn ● opmerking: er komt niet veel klank uit als Christy knipt ● moeilijk/onwennig om direct zelf de bodypercussie te leiden in de klas, terwijl ze deze nog niet zelf als deelnemer heeft ervaren ○ misschien een workshop of vorming organiseren?

8.5 Bevraging BP voor collega-docenten

Onderwerp	email van Sofie Devos voor collega's alfa en NT2 fase 3 - 4
Locatie	Ligo Lier, mailverkeer
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	email

E-mail voor collega's	Beste collega's, Mag ik jullie hulp vragen? Voor mijn masterpraktijkproef (UAntwerpen, educatieve master Nederlands-Niet Thuistaal) ben ik aan het werken aan een methode die bodypercussie wil inzetten als hulpmiddel voor het aanleren van grammatica en te werken aan prosodie. De bedoeling is om een zo toegankelijk mogelijke methode te maken die afgestemd is op de praktijk en op jullie ervaring. Ik zou dus graag jullie ervaringen en input op basis van een eerste versie van een handleiding (inclusief filmpjes) horen. Wie wil, kan de methode al eens uitproberen in de klas op basis van de handleiding, en me feedback geven (observaties cursisten, je gedachten wanneer je het filmpje zag, zie p.3 handleiding) via mail of chat (eventueel voicemail) of persoonlijk. Dat uitproberen kan een klein stukje van je les zijn (methode klinkt alsof ik je lesplan wil overnemen, nee hoor!). Donderdagvoormiddag (22/05) om 10:00 of -namiddag om 13:30 of 16:15 kan je ook naar de Chiro komen, waar ik in persoon uitleg en voorbeelden kan geven als je dat liever hebt, of je graag ideeën uitwisselt. Hoe meer input, opmerkingen, observaties bij cursisten... hoe liever!

	Heel erg bedankt en veel groetjes, Sofie Devos Educatief medewerker

8.6 Input collega-docenten na toepassing BP

Christy N.

Onderwerp	Feedback Christy N. na raadplegen HL (met filmpjes) en toepassen BP in alfa-les fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	schematische notities bij spraakberichten (feedback na les met BP)

Notities	● Les opgebouwd met eerst 'hoe maak je een goede zin?' op het bord te verduidelijken in 3 stukjes: persoon + actie + rest ○ eerst mondeling, dan schriftelijke ondersteuning ○ daarna aankondiging "we gaan oefenen op goede zinnen en we gaan dat met onze handen doen" ■ eerst als docent voorgedaan ● gebaar voor "ik", "actie" en "extra" ■ dan ritmisch geklapt tot Christy voelde dat iedereen mee was (cursisten en docent) ■ simpele zinnen ● "Ik ben Christy. Wie ben jij?" ○ ontdekt dat ze 2 keer moeten klappen want in haar naam zijn 2 stukjes ● dan met hun eigen naam, beurtelings, en de "wie ben jij?" deden ze altijd samen ○ voor sommige cursisten moeilijk om aantal stukjes in hun naam te horen ■ soms verwarring (doorheen de loop van de oefening) hoeveel stukjes en hoeveel woorden er waren ● klap voor vraagwoorden voelde voor cursisten heel anders dan klap voor extra info uit mededelende zinnetjes

- na 2 rondjes, nieuwe zinnestjes, bv. “ik spreek in de klas”
  - eerst zinnestje zelf, dan met klappen erbij en dan moesten zij herhalen
  - variaties op de acties: spreken, lezen, schrijven...
    - bij 2 keer knippen bij ‘luister’ soms verwarrend of dat dan 2 acties zijn
      - wel mogelijk om accent te leggen door knipjes of klapjes dicht bij elkaar te leggen, maar is niet evident voor alfa-cursisten
- daarna mochten cursisten zelf een zin maken met de handgebaren erbij en dan moesten de anderen dat herhalen
  - ze mochten dezelfde zinnen herhalen of *freeweelen*, en dan kwam er bijvoorbeeld “ik leer Nederlands”, “ik leer Nederlands in de klas”
    - en dan kwam ook het plezier om daar woorden en stukken aan toe te voegen, bv. “ik leer **vandaag** Nederlands in de klas”
      - maar als de zinnestjes langer werden, werd het voor de cursisten heel complex om te klappen
- spontaan uitbreiding: “wij spreken in de klas”, “wij schrijven in de klas”...
  - variaties op persoon
  - hier wel intuïtief om 2 keer te knippen omdat dat dan langer is
    - zo merkten cursisten die zeiden “ik lezen een boek” dat dat niet juist was
      - toen pas voor het eerst gerealiseerd dat “ik lees een boek” of zoals zij het zeggen “ik lezen” dat vandaar die verwarring komt, en door het knippen wordt het onderscheid wel duidelijker
        - maar dan moet je er wel langer bij stilstaan, duidelijk maken dat “lezen” 2 keer knippen is en “lees” 1 keer
        - dus Christy ziet hier veel winst, maar nu op het einde van het schooljaar te kort om het echt te laten doorsijpelen
  - wel gedacht om deze methode van bij het begin van de module te doen zodat de cursisten er meer mee

vertrouwd geraakten en dan had Christy er wel heel wat mee kunnen verduidelijken

- dus zeker iets om mee te pakken naar de volgende module
  - wel bruikbaar, maar veel meer tijd nodig om cursisten daarmee vertrouwd te maken en om alles uit de methode te halen
    - 1 les is te kort om alles te integreren
- daarna ja/nee-vragen, bv. “spreekt zij in de klas?”
- helemaal op het einde, ook de verleden tijd erbij gehaald
  - bv. “ik heb gekookt”
  - en dan merkten ze “ah, dat is een actie in 2 stukjes” dus knip knip
  - weer een rondje met variaties op de extra info
    - werden wel weer langere zinnen of soms langere woorden en dan bleef het complex om zowel op klankgroepen als woorden te letten
      - bv. zinnen van cursisten zelf “Ik ben naar Antwerpen-Centraal geweest”, “Ik ben naar Brussel-Noord geweest”
        - was leuk, maar docent merkte dat ze het moest voordoen en dan klaptten de cursisten het na
- algemeen merkbaar: aantal cursisten met sterker taalgevoel waren ermee weg en klaptten dan correct mee, een aantal anderen switchten persoon en actie door elkaar en dan die klap...
  - misschien voor alfa’s toch beter om gebaar te vinden dat gekoppeld is aan de betekenis
    - gebaren werden door elkaar gehaald, sommigen deden mee met hun vinger alsof ze op de maat sloegen zonder de gebaren echt te doen
      - maar algemeen vonden ze het wel plezant en waren ze wel geboeid
- nadien hebben ze een pingpong-oefening gedaan rond een zin lezen en er dan een vraag van maken (inversie), eerst klassikaal dan in duo’s
  - zinnen van het papier ook eens laten gebaren, bv. “mijn vriendin drinkt cola”, “drinkt mijn vriendin cola?”

	• bij een aantal cursisten lukte dit goed, bij een aantal heeft het systeem meer tijd nodig om in te slijpen • gewerkt aan basiswoordvolgorde en inversie bij vragen • veel potentieel, zeker voor de basis persoon + actie + extra ◦ want als er ook nog tijds- en plaatsbepaling bijkomt dat geklapt moet worden volgens de klankgroepen, lijkt een beetje te complex • csn hebben zelf zinnen aangebracht en gevarieerd op aangebrachte zinnen • prosodie: meer aandacht voor kleine woordjes zoals het onbepaald lidwoord ◦ wat ze anders spontaan vergeten bij het spreken ◦ het was soms eerder wat gekunsteld, maar er kwam wel meer ritme in hun spraak, bv. "Ik ben naar Antwerpen geweest" • context: belang van goede zinnen benadrukt voor de verstaanbaarheid buiten de klas ◦ bv. door kleine woordjes zoals lidwoorden juist te gebruiken ◦ lang mee bezig geweest, dikke 40 minuten ■ tijd genomen om de vraagstructuur te oefenen • cursisten waren enthousiast, de meesten bleven lang geboeid, een aantal minder ◦ al staande gestart, na een tijdje ook gaan zitten ◦ voor een aantal waren de gebaren duidelijk echt ondersteunend, voor een aantal eerder verwarrend door de verschillende gebaren • Christy vond het zelf ook verrassend fijn, moest zich wel hard concentreren want zelf een paar keer <i>gebroebeld</i> tussen knippen en klappen, maar dat vonden de cursisten dan wel grappig en zij ook eigenlijk.

Sara T.

Onderwerp	Feedback Sara T. na raadplegen HL (met filmpjes) en toepassen BP in NT2-lessen fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	email extract, gesprek Sara T.

Feedback via mail	1. Grammatica a. Welke grammaticale focus heb je gelegd? Bv. basiswoordvolgorde, inversie, bijwoorden, voorzetsels... --> korte zinnen in TT, iets langere zinnen in VTT, bij beide focussen op woordvolgorde b. Welk potentieel zie of merk je voor het werken aan grammaticale structuren? --> TT: de cursisten zijn alerter voor de juiste volgorde van woorden, VTT: de cursisten leren voltooide deelwoorden op de juiste plaats in een zin plaatsen, ze weten ondertussen dat de 'rest van de zin' voor het voltooide deelwoord moet komen. c. Welke inhoud heb je aangebracht? Heb je de cursisten input laten geven? TT: herhaling van wat ze al kunnen, VTT: voltooide deelwoorden vormen, zinsdelen op de juiste plaats in de zin zetten. De cursisten antwoorden zelf op vragen in de TT en in VTT en betrekken dus hun eigen voorkennis erin. Vragen als 'Hoe gaat het met jou?' of 'Wat heb je gisteren gegeten?' worden gretig beantwoord. 2. Prosodie (en fonotaxis) Hoe verloopt het herkennen, imiteren en produceren van de lettergrepen? --> Ik merk dat er cursisten zijn die er veel aan hebben, zo reproduceren ze de langere woorden veel gemakkelijker. Sommige cursisten zijn nog wel hard bezig met het nadoen en zoeken van de gebaren en hun focus ligt daar vaker op. a. Om nieuwe woordenschat aan te brengen, is het een zeer dankbare methode. De cursisten leren de woorden op een enthousiaste en motiverende manier uitspreken. Daarnaast wordt het duidelijk waar de de klemtoon ligt, waar moet ik even rusten, hoe snel moet je het uitspreken ... Wat doet de methode (niet) op vlak van ritme, intonatie, tempo...? --> Je moet als leraar wel alert zijn voor het tempo van woorden, meerlettergrepige woorden verdeelde ik eerst echt onder in de lettergrepen met een 'mini-pauze' tussen de lettergrepen, maar nu worden de meerlettergrepige woorden gewoon geklapt op het tempo en niet meer apart (Ik weet niet

goed hoe ik dit schriftelijk moet uitleggen, wil gerust dit nog even in levenden lijve toelichten)

- b. Op vlak van intonatie, tempo en ritme is voor het aanbrengen van nieuwe woordenschat de methode echt heel geschikt. Een voorbeeld hiervan is 'advies geven'. De cursisten leerden woorden als 'bruistablet', 'pijnstiller', 'pilletje', 'zalf' ... Deze woorden gebruiken in zinnen (als advies) ging zeer vlot met de methode. 'Neem een pijnstillertje.' 'Je moet zalf smeren.'

3. Context

Hoe heb je het voorbereid? Op welk moment in de les?

Hoeveel lestijd heb je eraan gespendeerd? Ik heb eerst

gezorgd dat ik het zelf zo goed als mogelijk onder de knie had, daarna ben ik er gewoon mee gestart in de les tijdens een spel waar maar 4 cursisten samen zaten. Ze moesten zinnen maken bij een foto. Achteraf bekeken was het wel veel nieuw op één moment, de cursisten leerden namelijk voltooide deelwoorden maken. Daarom heb ik de keer nadien een vraag in TT gesteld, nl: 'Hoe gaat het met jou?'

- a. Ik kan niet zeggen dat ik echt veel lestijd heb gespendeerd aan het aanbrengen van de methode, het is eerder tijdens een andere activiteit geïntegreerd. Bijvoorbeeld bij de start van de les, begin ik altijd met de vraag 'Hoe gaat het met jou?', nu zijn daar gebaren bijgekomen. Soms spreek ik wel iemand aan die een gebaar verkeerd gebruikt, maar door het gewoon opnieuw en opnieuw te doen, merken cursisten vanzelf dat ze een ander gebaar moeten gebruiken.

Heb je het geïsoleerd of geïntegreerd aangepakt?

- b. Ik pakte het geïntegreerd aan, het aanbrengen van de methode was geen alleenstaande activiteit. Het ging gepaard met zinnen maken, met woordenschat aanbrengen, met spreken, ...

Hoe reageerden en beleefden de cursisten de methode?

- c. De cursisten zijn erg enthousiast, ze klappen mee, ze doen echt hun best om het zo goed mogelijk te doen. Soms gaat het hun petje te

boven, maar door de herhaling zijn ook die cursisten uiteindelijk wel mee. Er gebeuren ook grappige dingen met bij het toepassen van de bodypercussie, zo was er een cursist helemaal afgeleid door zijn telefoon, dit was niet de eerste keer in de les. Nadat we al 7 keer hetzelfde zinnetje hadden 'geklapt', gaf ik aan de hele klas aan dat ze een nieuwe zin gingen doen, dus dat ze mochten stoppen met klappen. Somsom had dit niet gezien doordat hij op zijn telefoon zat, maar de nieuwe zin was 'Somsom doe die telefoon weg', waardoor de hele klas nadien 5 keer vol enthousiasme 'Somsom doe die telefoon weg' mee aan het klappen was.

4. Multisensorisch

Welke rol speelt welke input (visueel, auditief, kinetisch)?

- a. Het is voor sommige cursisten een uitdaging om de juiste bewegingen op de juiste momenten te doen, maar doordat ze de anderen en eventueel mij de beweging zien en horen doen, proberen ze wel echt mee te zijn. Alles ondersteunt elkaar, de klanken ondersteunen de beweging, de bewegingen ondersteunen wat je ziet en wat je ziet ondersteunt de klanken en omgekeerd.

Hoe reageren cursisten op de verschillende aspecten?

De cursisten doen enthousiast mee, ze oefenen gemotiveerd nieuwe woorden en/in (nieuwe) zinnen. Soms vinden ze het wel moeilijk en slagen ze alles door elkaar, maar een beetje later is het ook weer oké.

Ik heb ook het gevoel dat de cursisten een succeservaring aan het beleven zijn.

- b. Bij mijn vorige groep merkte ik wel bij sommige cursisten dat ze het overbodig vinden om te doen, want ze hadden het gevoel het al te kunnen zonder de bodypercussie. (Rahwa is hier een voorbeeld van) Zij geven de gebaren dan snel op en gaan gewoon spreken.

5. Differentiatie

	Welke mogelijkheden tot differentiatie heb je gebruikt of zie je je in de toekomst gebruiken? a. Ik heb nog niet echt gedifferentieerd, maar ik denk wel dat de keuze van vragen voor bepaalde cursisten zeker een soort van differentiatie kan zijn. De ene moet dan bijvoorbeeld antwoorden op 'Hoe gaat het met jou?' en de ander op 'Wat heb je gisteren gedaan?'. Heb je gevarieerd in tempo, mate van ondersteuning... b. Soms doe ik mee, soms doe ik een paar keer mee en soms verwacht ik dat ze het alleen doen. Bij nieuwe dingen start ik traag en ga na een tijdje oefenen sneller. Welke variaties heb je toegepast op vlak van de gebaren, aandacht voor de klanken, klassikaal / duo... c. Mijn focus ligt niet altijd op hetzelfde, soms ligt mijn focus op het juist uitspreken van een woord, soms op de zinsbouw, soms op de intonatie ... het hangt dus van activiteit tot activiteit af. Groetjes Sara
extra opmerkingen (gesprek)	• 2 cursisten van de groep (+/- 14) hadden moeite met de methode om verschillende redenen, de ene was eerder perfectionistisch en wou niet verkeerd doen, bij de andere was het eerder een <i>cognitive overload</i> • goed voor het aanbrengen van woordenschat en nieuwe structuren, makkelijk voor evaluatie, minder voor productief gebruik • goed voor afwisseling en variatie • zou het houden bij de basis, niet te ingewikkeld maken

Els M.

Onderwerp	Feedback Els M. na raadplegen HL (met filmpjes) en toepassen BP in NT2-lessen fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	interview Els M., nadien ook chatgesprek

Input uit gesprek	Els spreekt meestal relatief snel en spontaan. Ze past haar zinsstructuur weinig tot niet aan in de les (maar bijvoorbeeld wel haar articulatie). De bodypercussiemethode voelde daarom in eerste instantie eerder onnatuurlijk aan, omdat het haar dwong om vooraf over elke zin van de oefening na te denken en te kijken of ze paste in het format. Vragen over tussentaal en dialect: hoe zit het daarmee? Bv. "hoe is 't?" Els was benieuwd naar de mogelijkheden tot opbouw en complexiteit doorheen het traject als er vanaf de B1 gestart zou worden met de bodypercussie methode.
Input uit chat	Opmerkingen bij eerste filmpje: misschien toch eerst nog eens zeggen: klop op borst is persoon, knip met vingers is actie, klappen in handen is rest. 1 lettergreep = 1 klop, knip of klap, # klop, knip of klap = # lettergrepen. Ik zou graag meer oogcontact hebben bij het filmpje. Je zit achteruit en wat je zegt, verdrinkt wat onder de geluiden, die ondersteunend moeten zijn, maar niet storend. Misschien kan je het filmpje wel opnemen en vertragen? 2 filmpje (rechtstaand) vind ik veel beter. Precies eenvoudiger en directer. Intro moet denk ik voor de andere filmpjes komen in je handleiding. Bij het intro-filmpje is het geluid van je stem wel heel zacht. Vraagje voor de bodypercussie: Wat doe je met wederkerige werkwoorden? Ik dacht om eens een rondje te doen: Heb jij je vandaag al geërgerd? 2 maal klop op borst of niet? Graag nog meer "explicitering" in de HL.

Heleen N.

Onderwerp	Feedback Heleen N. na raadplegen HL (met filmpjes) en toepassen BP in ava-lessen en spraaktafels (open module, laag niveau) fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	notities bij gesprek (feedback na les met BP)

Notities	• geïsoleerd gebruikt, niet geïntegreerd • verwarring bij “jij” als zelfde gebaar voor “ik”, zowel bij cursisten als bij Heleen zelf ○ ze gebruikt normaal altijd gebaren die betekenisondersteunend zijn • lijkt vooral gepast in context waar het expliciet over onderwerp - actie - extra info gaat, wat minder het geval is in de AVA-klas ○ dan zouden bijhorende picto-zinnen ondersteunend zijn ■ als toevoeging voor het werken met kleuren en kaartjes met de zinsdelen ■ zowel voor cursisten als voor docenten ○ lichamenlijk is wel beter dan alleen schriftelijk of visueel • het klappen gebeurt wel voor het bewust worden van de klankgroepen

---

Machteld T.

Onderwerp	Feedback Machteld T. na raadplegen HL (met filmpjes) en toepassen BP in NT2-lessen (avond) fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	notities na gesprek (feedback na les met BP), schriftelijke feedback via mail

Notities	• de methode bracht veel energie in de groep, zorgde voor verbinding omdat het karakter van de cursisten terug te vinden was in de manier van uitvoeren van de gebaren ◦ als lesgever zelf enthousiast zijn, stimuleert de cursisten om hetzelfde te doen • actieve werkvormen die verschillende zintuigen aanspreken zijn altijd leuk ◦ de cursisten zijn dat ook al gewoon vanuit de lesstijl van Machteld • van plan om elke les te starten met een oefening adhv bodypercussie, goede opwarmer en activatie voor de rest van de les ◦ iedereen is betrokken • zinsstructuur is erg belangrijk, dus fijn om er veel aandacht aan te kunnen besteden dmv de methode • van plan om de methode vanaf dag 1 in klas BT1 te introduceren, volgend schooljaar
Mail	OBSERVATIE EN FEEDBACK 1. Grammatica a. Welke grammaticale focus heb je gelegd? Bv. basiswoordvolgorde, inversie, bijwoorden, voorzetsels... Ik heb in W1 vooral de focus gelegd op basisvolgorde en inversie. b. Welk potentieel zie of merk je voor het werken aan grammaticale structuren? Het zet de cursisten aan om zelf in het Nederlands te gaan denken. Het biedt houvast in het formuleren van nieuwe zinnen. c. Welke inhoud heb je aangebracht? Heb je de cursisten input laten geven? We hebben ons voorlopig beperkt tot onderwerp, actie en extra. Het lijkt mij belangrijk om deze basis goed te automatiseren. We hebben dit vooral met de personalia gedaan en tijdens het inoefenen van de vraagwoorden. Later is het de bedoeling om te uitbreiden met het inoefenen van voorzetsels en bijwoorden. Het lijkt me dan ook heel leuk dat cursisten er zelf mee gaan spelen door persoonlijke input te geven. 2. Prosodie (en fonotaxis) a. Hoe verloopt het herkennen, kopiëren en produceren van de lettergrepen? Tot mijn verbazing waren de cursisten hier heel snel mee weg. Via het klappen ondersteun je het taalgevoel om lettergrepen te herkennen.

- b. Wat doet de methode (niet) op vlak van ritme, intonatie, tempo...?

Deze methode vraagt van de cursisten extra concentratie om de juiste beweging op het juiste woord te vinden. Dit heeft als resultaat dat alle lettergrepen beklemtoond worden. Ook het ritme blijft daardoor monotoon en het tempo traag. Bodypercussie is, volgens mij, heel waardevol om juiste zinsconstructie te analyseren en te automatiseren maar staat een natuurlijke zeggingswijze eerder in de weg.

3. Context

- a. Hoe heb je het voorbereid? Op welk moment in de les? Hoeveel lestijd heb je eraan gespendeerd?

Ik heb deze methode vooral toegepast bij de personalia, klasgesprekken over eenvoudige thema's zoals het weer, de kalender, activiteiten tijdens het weekend, ... en het aanleren van de basisvolgorde van de woorden in een zin. Meestal waren we er 30 minuten intensief mee bezig. Ik verwees doorheen de les opnieuw naar deze techniek bij het corrigeren van foutief gestructureerde zinnen.

- b. Heb je het geïsoleerd of geïntegreerd aangepakt? Aanvankelijk geïsoleerd. Later, wanneer de cursisten al een beetje vertrouwd waren met deze techniek, heb ik hem ook toegepast bij het corrigeren van verkeerde zinsconstructies in individuele- en klasgesprekken.

- c. Hoe reageerden en beleefden de cursisten de methode? Het gebruik van bodypercussie bracht over het algemeen humor en hilariteit in de les. Tegelijkertijd zette deze methode de hele groep aan tot actief meedenken en -doen. Ik merk dat de cursisten elkaar veel gemakkelijker en spontaner helpen en corrigeren wanneer het spreken gecombineerd wordt met bodypercussie. Af en toe leek het wel of we met de hele klas aan het dansen waren!

4. Multisensorisch

- a. Welke rol speelt welke input (visueel, auditief, kinetisch)?

De combinatie van deze drie ondersteunt de automatisering. De cursisten vergroten op deze manier hun taalgevoel.

- b. Hoe reageren cursisten op de verschillende aspecten?

De combinatie van het visuele, het auditieve en het kinetische geeft de cursisten meer tools om bij zichzelf

	en de andere te checken of de Nederlandse zinnen correct zijn. Ze zijn op deze manier veel actiever betrokken bij de les en leren zelfstandig redeneren. Het visuele en kinetische aspect zijn niet taalgebonden en bevorderen in combinatie met het auditieve het taalgevoel. 5. Differentiatie a. Welke mogelijkheden tot differentiatie heb je gebruikt of zie je je in de toekomst gebruiken? Ik vind het belangrijk om eerst de basisstructuur (onderwerp-actie-extra) te automatiseren. Wanneer de cursisten deze goed beheersen, zou ik pas uitbreiden naar voorzetsels, bijwoorden, etc. b. Heb je gevarieerd in tempo, mate van ondersteuning... Voorlopig heb ik me beperkt tot het aanbrengen van de correcte volgorde van de woorden. Het vraagt tijd om dit goed onder de knie te hebben. aan tempo en intonatie kan pas gewerkt worden wanneer de basis volledig geautomatiseerd is. c. Welke variaties heb je toegepast op vlak van de gebaren, aandacht voor de klanken, klassikaal / duo... Ik heb mij tot nu toe gericht op het aanleren en automatiseren van de basis.

Dorien V.

Onderwerp	Feedback Dorien V. na uittesten BP in NT2-lessen en ROL (remediëring, ondersteuning en logopedie) obv gesprek met mentor Sandra S. fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	notities bij gesprek Dorien V.

Notities	• belangrijk om prosodisch element benadrukken • belang van leerlijn, opbouw om volledig potentieel te zien • de methode is een welkome variatie om te werken aan grammatica, sluit makkelijk aan bij verschillende inhoud, goed te integreren

Katrien B.

Onderwerp	Feedback Katrien B. (alfa en NT2) na raadplegen HL (met filmpjes) fase 3 en 4
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	email extract Katrien B.

Input via mail	Ik ben je handleiding aan het bekijken, hier mijn eerste indrukken. - ik sta superhard achter methodes die het lijf/stem/alle zintuigen (letterlijk) incorporeren om te leren, dus da's hier al tip top, vind ik! - je oog voor detail en het 'denken aan alles' vind ik ook heel waardevol, want er zou anders al eens over kunnen gekeken worden (bvb over inclusie: "zorg ervoor dat iedereen de bewegingen fysiek kan uitvoeren", "in elke cultuur zijn er andere connotaties bij bepaalde gesticulaties"). - je prenten hebben verschillende huidskleuren, ook goe! - duidelijke uitleg, supergoeie prenten erbij! - ik merk bij veel cursisten dat het lang duurt voor ze echt weten wat een actie is. Eventueel kan er op voorhand, als er rond acties gewerkt rond (pre-zinsbouw dus), ook al geknipt worden? Dan komt dit bekend voor als deze methode er dan bij komt. - ik dacht eerst: ne knip is voor sommigen moeilijker dan ne klap, dus mss is een klap beter voor de actie (gezien de meeste zinnen een actie, maar niet altijd extra informatie hebben). Maar dan deed ik 't zelf eens, en 't voelt soepeler om na de borstklap te knippen. Kortom, de huidige bewegingen zijn goed! - je kan er als lesgever veel kanten mee uit: van de meest eenvoudige persoon-actie-extra zin tot inversie bij meer gevorderde groepen. - om op je laatste vraag te antwoorden, over hoe docenten deze methode eerst zelf onder de knie krijgen: een workshop waarbij we het eerst onder begeleiding mee doen, lijkt me 't allerbeste! KEIVEEL succes ermee! Ik ga hier zeker zelf mee werken! Ik doe sowieso graag vanalles met ritme, muziek en prosodie enz, en dit past er zo bij!

Naoussa W.

Onderwerp	Feedback Naoussa W. na raadplegen HL (met filmpjes) en toepassen BP in NT2-lessen (1.2) fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	email extract (feedback na les met BP), gesprek Naoussa W.

Input via mail	vandaag ben ik aan de slag gegaan met de body-percussie, eerst het aanbrengen van de methode en dan de Borst-knip-klap toepassen. De cursisten kenden de methode duidelijk al. Het ging dus heel vlot, zelfs met veel enthousiasme, dus ik ga zeker nog verder met het toepassen van de gebaren. Eén keer had Zabihullah een vraag over een zin: De fles op de tafel? Ik gaf hem antwoord met de gebaren en dan was het duidelijk voor hem. Bedankt om dit uit te werken. Ik hou je op de hoogte! Groetjes, Naoussa
Notities gesprek	• enthousiast, duidelijk dat cursisten er snel mee vertrouwd waren • zeker voor herhaling vatbaar • doet haar denken aan de methoden die gebruikt worden in de Steinerschool ◦ goed voor neurodiversiteit, leerlingen met dyslexie of andere leerstijlen • erg geschikt voor cursisten die niet goed stil kunnen zitten, die veel energie hebben • belangrijk om de tijd te nemen om voor te bereiden

---

Tim D.

Onderwerp	Feedback Tim D. (teamcoach) na raadplegen HL (met filmpjes) en observatie les met BP fase 2 en 3
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	email extract

Input via mail	Hey Sofie, Ik heb geen les in het vooruitzicht, maar was toch benieuwd naar je handleiding. Voor mij alvast erg duidelijk! Ziet er bovendien leuk uit en ik geloof alvast dat dit voor heel veel cursisten een houvast/structuur biedt. Goed bezig! Groetjes, Tim <i>teamcoach Ligo Lier & Heist-op-den-Berg</i>
Na observatie	• Veel plezier, interactief • Niet beginnen met 'jij' want dat voelt onnatuurlijk, neiging om te wijzen naar de ander ipv naar eigen borst.

Britt M.

Onderwerp	Vraag voor extra ondersteuning logo fase 5
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	notities bij gesprek

Vraag	Cursist (alfa M4) heeft serieuze uitspraakproblemen, afkomstig uit Brazilië en spreekt Portugees. Vraag aan onderzoeker Sofie Devos voor extra ondersteuning/tips bij spraakproblemen in lijn met de BP-methode. Dacht zelf aan doorverwijzing naar logopedist, maar is speld in een hooiberg (duur en ontoegankelijk).
Antwoord/tips	• app/website Moedint2 • literatuur: Van de Voorde, S. (2020). <i>Wijzer in ontwikkelingsstoornissen: een overzicht van theorie en praktijk</i>. Acco • alternatieve (multisensoriële) werkvormen, o.a. met gebaren

---

Sofie V.

Onderwerp	Vraag voor workshop fase 5
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	notities bij gesprek

Vraag	Dit semester had Sofie V. geen tijd om de methode uit te proberen of met de handleiding aan de slag te gaan. Ze herkent wel de problematiek waarop de methode wil inzetten en hoopt dus om volgend schooljaar dit te kunnen gebruiken. Haar duo-partner Machteld heeft immers ook al gezegd de methode verder te willen zetten. Ze hoopt dat er een workshop of presentatie komt in het begin van het schooljaar om alles goed te begrijpen.

8.7 Observaties cursisten tijdens BP

Cursisten van verschillende klassen zijn geobserveerd tijdens de bodypercussie-activiteiten om hun (non-verbale) reacties en participatie vast te leggen. De focus van de observaties lag op:

- De mate van betrokkenheid en activiteit van de cursisten tijdens de oefeningen.
- De aard van de non-verbale reacties (bijv., enthousiasme, verwarring, frustratie).
- De interactie tussen cursisten tijdens de oefeningen.
- Eventuele veranderingen in houding of gedrag gedurende de les.

Observatie klas WS2, Els M. (en teamcoach Tim als observator)

Onderwerp	Observatie BP-activiteiten tijdens les WS2 bij Els M. fase 3 en 4
Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	schematische notities bij observatie

Notities bij observatie	• “Praten en klappen, moeilijk he?” (cst tegen Els, na de oefening) • Veel gelach, spelplezier • Activerend (rechtstaand in kring) • Inhoud: zinnen met ‘als’ (voorwaardelijke bijzinnen) zijn ingewikkeld, duurt eventjes en soms meerdere pogingen nodig, maar iedereen houdt aandacht erbij en uiteindelijk met goed resultaat ◦ belangrijke rol lesgever (inzicht in grammaticale kennis) voor correcte feedback te kunnen geven ◦ + herhaling is altijd nodig • positief: vragen van cursisten over de zinsstructuur, bv. ‘dit is actie?’ bij 2de actie in de zin van andere cursist ◦ helpt bij bewustwording • jonge cursist veel moeite: wil te snel spreken, geen geduld • de gebruikte zinnen werden nadien op het bord geschreven

---

Observatie klas WS1, Sara T.

Onderwerp	Observatie BP-activiteiten tijdens les WS1 bij Sara T. fase 3 en 4

Locatie	Ligo Lier
Datum	semester 2 2024-2025
Bijlage	schematische notities bij observatie

Notities bij observatie	● Thema ‘gezondheid’ adhv bodypercussie (BP) ○ BP om nieuwe woordenschat (nieuw thema) aan te brengen ○ vb. ■ Hij heeft een gezwollen hand. ■ Hij moet rusten. ■ Hij moet niezen. ○ Sara doet voor, csn doen klassikaal na, sommigen vervolgens individueel ○ BP als feedback en controle ■ “Jij was zo aan het doen” ■ simultaan ■ verbetering ● veel enthousiasme ○ “Het lukt ons, he!” (Sara) ● Veel ritme (“dansen”) ○ door klassikaal te herhalen ○ alle csn aan het woord ○ duidelijke nadruk, variaties in ritme ■ vb. Hij heeft een loopneus ● klop knip klap (traag) klap klap (snel) ● loopneus: 2x snel want 1 woord ● BP-oefening/gebruik ingebed in context en doel ○ “Dit is heel belangrijk. Jullie moeten kunnen vertellen wat het probleem is.” daarna overgaan naar advies, ook met bodypercussie ● vb. Jij moet een pijnstiller nemen. ○ eerst spontaan, zonder BP ○ daarna correctie / herhaling met BP ○ afwisseling tussen BP en geen BP ● HW: luisteren naar Classroom ○ Sara heeft de zinnen ingesproken (zonder BP, enkel audio).

8.8 Evaluatie van verzamelde input en feedback

De variatie binnen de doelgroepen levert rijke, maar soms tegenstrijdige feedback op. Daarom wordt gewerkt met vooraf opgestelde *user stories* als leidraad voor ontwerpbeslissingen:

- Ik zie als docent eenvoudig hoe deze methode werkt.
- Ik ervaar als docent betrokkenheid bij de cursisten door de methode.
- Ik kan als docent makkelijk aan de slag met het materiaal om zelf een lesplan op te stellen.
- Ik kan als cursist de nieuwe elementen in de methode eenvoudig begrijpen.
- Ik kan als cursist de leerstof beter onthouden en begrijpen dankzij de methode.

Overzicht: ontwerpproces

FASE	ONTWERP (PROTOTYPE)	POSITIEVE FEEDBACK	VERBETERPUNTEN
F1 Eerste ontwerp en toepassing	Basisritme met 3 gebaren (<i>klop - knip - klap</i>) in de alfa-klas	• Cursisten enthousiast en betrokken • Visuele ondersteuning begrip zinsstructuur en onderscheid klankgroepen • Veel interactie	○ Moeilijk overdraagbaar ○ Hoge drempel voor docent om multisensoriële methode te introduceren ○ Gebaar-functie koppeling snel verwarrend
F2 Eerste herwerking / co-creatie	Eerste versie handleiding + iconen Introductiefilmpje	• Methode is bruikbaar voor collega's • Klare structuur met <i>klop-knip-klap</i> • Vaste gebaren creëren herkenning • Vingerknip helpt bij werkwoorden • Impliciete feedback werkt motiverend	○ Voorbeelden te complex ○ Nood aan toegankelijke werkvormen per niveau (met instapcriteria) ○ Filmpje te snel, lang en onduidelijke audio
F3 Verfijning en prosodie	Nieuwe iconenset + korte filmpjes, scheiding basis en uitbreidingen Focus op prosodie uitgebreid (klankgroepen, ritme)	• Visuele ondersteuning maken het duidelijker • Klankgroepen en ritme ondersteunen uitspraak • Differentiatie-inzichten groeien	○ Prosodie vraagt duidelijke uitleg ○ Te veel tegelijk: risico op cognitieve overbelasting ○ Nood aan duidelijke scheiding grammatica en prosodie
F4 Integratie in materialenset	Slides, printklare iconen, thematische bundeling (basis + variant o.b.v. grammaticale focus),	• Overzichtelijk en bruikbaar: visueel sterk en laagdrempelig • Ondersteunt zelfstandig gebruik en integratie in lesplan: flexibel en aanpasbaar	○ Nog niet breed getest buiten eigen team ○ Nood aan workshop/presentatie ○ Methode introduceren aan

	scheiding prosodie en grammatica in handleiding		het begin van het traject/module
F5 Finalisering en overdracht	Eindversie handleiding, inclusief checklist Presentatie Pdf-format KlasCement	● Inzicht in theoretische onderbouwing (explicitering) ● Ondersteunt teamwerking en professionalisering	○ Differentiatie moeilijk in de praktijk ○ Prosodisch luik blijft relatief complex ○ Effect niet kwantitatief gemeten

Opbouw handleiding fase 3-4

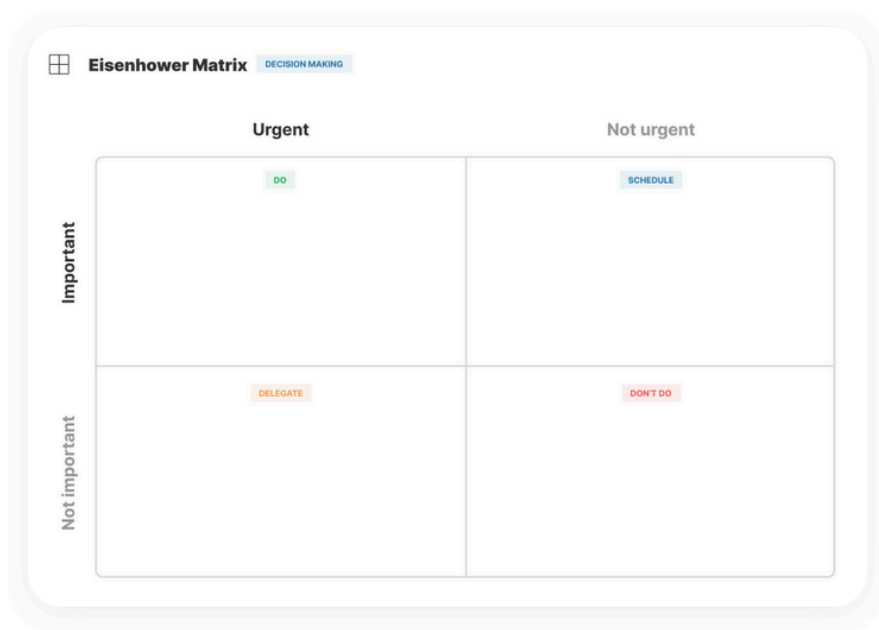
VERSIE	VOORBEELD	FEEDBACK COLLEGA-DOCENTEN
V1 • Splitsen per lettergreep • aangeduid met “♦” per lettergreep		- per lettergreep niet goed; beter per klankgroep
V2 • Splitsen per lettergreep • aangeduid met “^” per lettergreep		- boogjes visueel sterk / duidelijk - aanpassen aan klankgroep ipv lettergreep - voelt natuurlijk aan - aanduiding niet nodig bij woorden met maar één klankgroep - voorkeur meerdere collega's - mooi
V3 • Splitsen per klankgroep • aangeduid met vetgedrukte klinker, om elke klankgroep te benadrukken		- niet zo duidelijk - meerdere docenten focussen zelden of nooit afzonderlijk op de klinkers of tweeklanken binnen de klankgroep

Ingevulde Eisenhower matrix

Feedback verzamelen en sorteren

Niet alle input is unaniem en niet alle ideeën zijn verbeteringen. Soms toont een iteratie dat de algemene ervaring slechter wordt, en moet de aanpassing opnieuw herzien worden.

In een eerste fase moet alle feedback verzameld en opgelijst worden. Nadien moet de feedback gesorteerd worden, om te beslissen welke input gebruikt zal worden om nieuwe versies te inspireren, en welke input niet opgepikt zal worden. Hierbij koos ik voor de matrix van Eisenhower, waarbij gekeken wordt naar “Impact” en “Effort” (inspanning). Feedback die zorgt voor veel impact met weinig inspanning, zal zeker uitgevoerd worden (“*quick wins*”). Feedback die zorgt voor weinig impact ondanks hoge inspanning, wordt geparkeerd en niet verder opgepikt (“*thankless tasks*”).

afbeelding: voorbeeld Eisenhower matrix via <https://unttools.co/impact-effort-matrix>

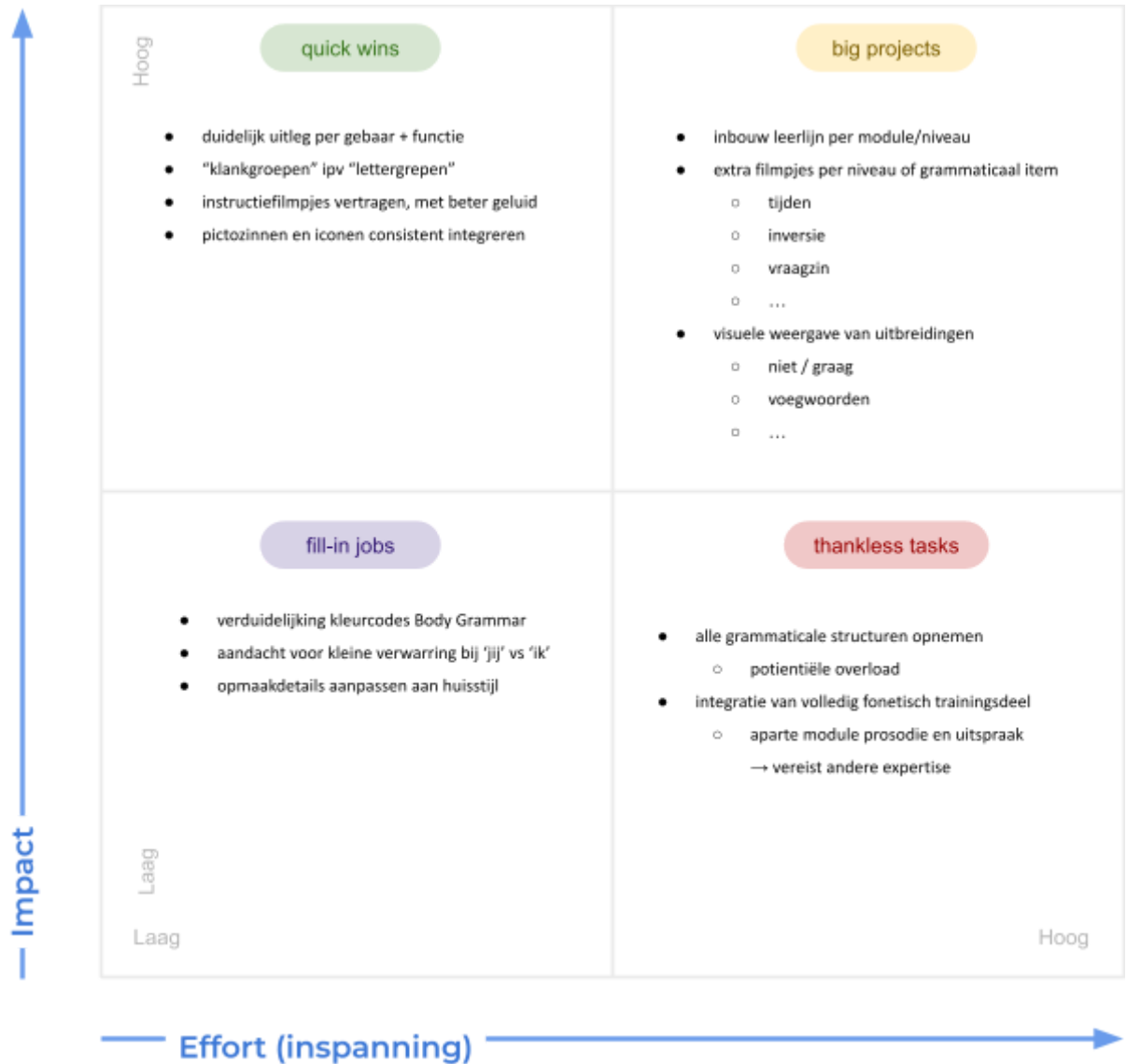
FOCUS OP BODYPERCUSSIE METHODE

Ingevulde Eisenhower matrix met focus op bodypercussie als methode

FOCUS OP HANDLEIDING

Ingevulde Eisenhower matrix met focus op de handleiding met bodypercussie als onderwerp

Empathy map

De eerste stap in een Iteratief Design Thinking proces is het invullen van een Empathy Map met je input voor de onderzoeksvraag. In bijlage het model van [interaction-design.org](https://www.interaction-design.org), en de ingevulde versie voor dit project.

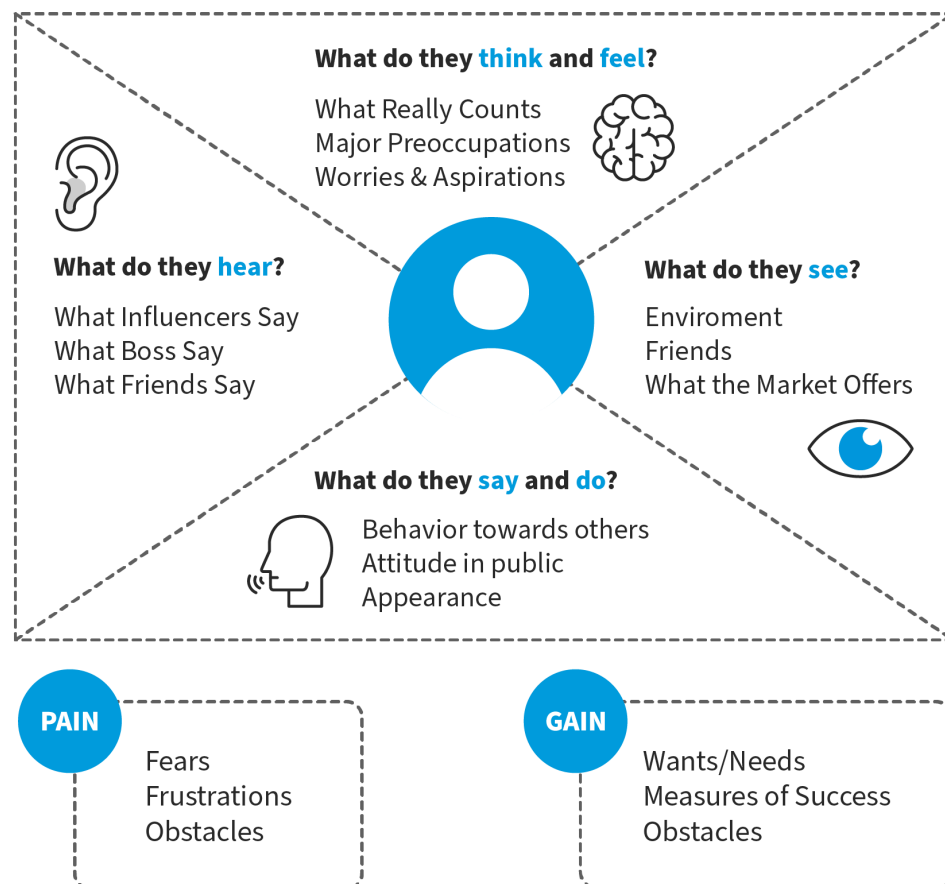
Doelstellingen van een Empathy map

- een resultaat dat *user centered* is, zonder assumpties van de auteur
- dieper inzicht: gebaseerd op de doelgroep, praktijkgericht en relevant
- communicatie en proces inzicht: het noteren van deze inzichten, zorgt voor een gestroomlijnder proces, waarin de doelstellingen en drijfveren eenvoudig te visualiseren en onthouden zijn
- opportuniteiten identificeren: door alles op deze kwadranten te mappen, komen prioriteiten en opportuniteiten onmiskenbaar bovendien

Bijlage model

via [interaction-design.org](https://www.interaction-design.org)

Empathy Map

Interaction Design Foundation
[interaction-design.org](https://www.interaction-design.org)

Bijlage ingevuld model docent

iconen via [interaction-design.org](https://www.interaction-design.org)

Ingevuld model van [interaction-design.org](https://www.interaction-design.org) **Empathy Map** **DOCENT NT2**

What do they **hear**?

- Ritmisch klappen, knippen en kloppen in de klas.
- Cursisten die zichzelf en elkaar corrigeren.
- Feedback van collega's over wat werkt en wat verwarrend is.
- Opmerkingen van cursisten zoals: "Het is zoals dansen" of "moelijk, he."

What do they **think**?

- "Kan ik dit wel goed uitleggen aan mijn cursisten?"
- "Gaan mijn cursisten dit snappen zonder overload?"
- "Wat als ik zelf de gebaren verwar?"
- "Ik wil dat de methode eenvoudig, flexibel én effectief is."
- "Een workshop of demo zou me wel helpen om het écht onder de knie te krijgen."

What do they **feel**?

- Enige onzekerheid bij de eerste toepassing ("Wat als ik het fout voordoet?").
- Trots wanneer cursisten er actief en spontaan mee aan de slag gaan.
- Verantwoordelijk om het op niveau van de groep aan te passen.
- Enthousiasme door het speelse karakter.
- Soms cognitieve druk als er te veel uitbreidingen tegelijk zijn (zowel voor docent als cursist).

What do they **say and do**?

- "Ik vind de knip voor het werkwoord echt een eye-opener."
- "Sommige dingen moet ik zelf nog oefenen voor ik het in de klas breng."
- "De filmpjes gaan wat snel en de uitleg mag nog iets duidelijker."
- "Het is plezierig en werkt verbindend, maar ik wil wel weten waarom ik wat doe."
- "Ik gebruik het bij elke lesstart als opwarmer."

What do they **see**?

- De visuele gebaren van collega's en cursisten. Een duidelijke structuur in de handleiding (klop-knip-klap).
- Kleurcodes en pictogrammen (soms verwarrend qua onderscheid).
- Een levendige klas wanneer cursisten enthousiast meedoen.
- Behoeft aan extra visuele ondersteuning (bv. pictozinnen of morse-code-achtige voorbeelden).
- Vragen van collega's tijdens
- overleg: "Hoe breng jij het aan?"

Docent

Bijlage ingevuld model cursist

iconen via [interaction-design.org](https://www.interaction-design.org)

Ingevuld model van [interaction-design.org](https://www.interaction-design.org) Empathy Map CURSIST NT2

What do they **hear**?

- Ritmische zinnen met klanken die overeenkomen met de gebaren (luid/zacht)
- Herkenbare woordenschat (aansluitend bij leefwereld)
- Correcties of herhalingen van de docent.
- Gelach en enthousiasme in de klas (zeker bij duo-oefeningen).
- Eigen stem en die van klasgenoten in vraag-en-antwoordstructuren.

What do they **think**?

- "Ik begrijp de zin beter met de gebaren."
- "Als ik de beweging voel, weet ik wat ik moet zeggen."
- "Soms is het veel tegelijk. Wat komt eerst?"
- "De docent helpt, maar ik wil het zelf kunnen."
- "Het is leuk, anders dan alleen lezen of schrijven."
- "Ik wil het goed doen. Wat als ik het fout klap?"

What do they **feel**?

- Betrokken en actief door het ritme en de groep.
- Soms onzeker bij nieuwe gebaren of langere zinnen.
- Kans tot zelfexpressie
- Veiliger in een kring dan vooraan alleen.
- Plezier als het lukt – applaus, lachen, ritme als houvast.
- Verwarring als het ritme botst met woordbegrip (bijv. 'loopneus' = 1 woord, 2 klappen).
- Competent wanneer gebaren helpen om een zin correct te zeggen.

What do they **say and do**?

- Enthousiasme: "Ik weet het!" of "Ik doe mee!"
- Extra tijd vragen: "Wacht, nog eens doen." of soms: "Ik snap het nog niet."
- Extra hulp vragen: "Wat is actie?" of "Is dit juist?"
- Structuur volgt patroon: "Ik ben... ik woon... ik kom uit..."
- In latere fases: gebruik van uitbreidingen: "Ik heb geen kinderen." of "Ik sport niet graag."

What do they **see**?

- De docent die gebaren voordoet (klop op borst, vingerknip, klap).
- Medecursisten die dezelfde bewegingen herhalen op verschillende manieren: groot/klein.
- Pictozinnen of kleurkaartjes met persoon, actie en rest.
- PowerPoint of bord met voorbeeldzinnen.
- Soms: verwarring bij meerdere klappen of knippen achter elkaar.

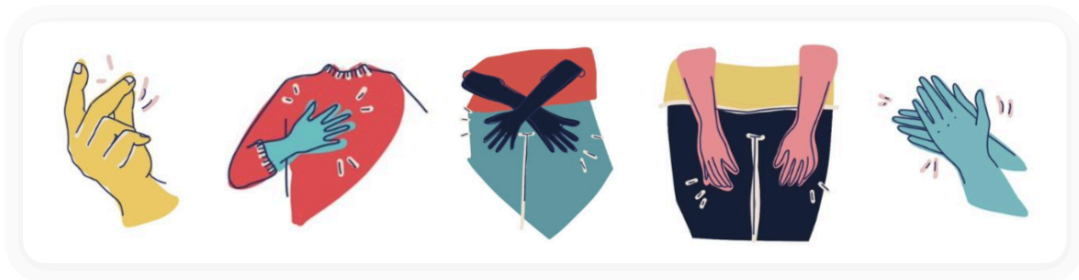
Cursist

8.9 Illustraties van het ontwerpproces (Fase 1-5)

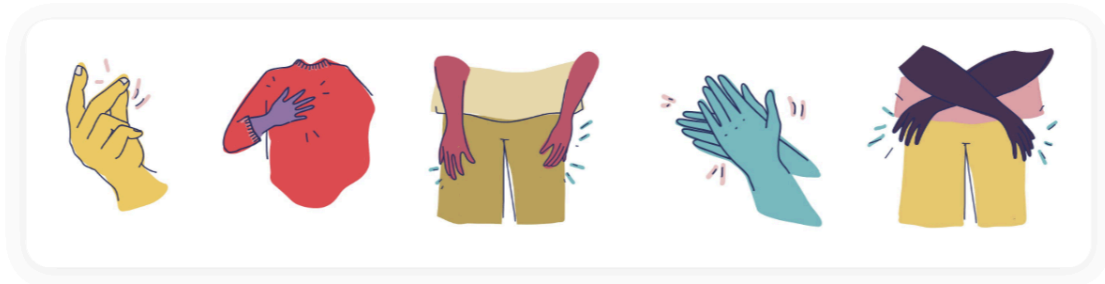
Onderstaande visuele fragmenten illustreren de iteratieve ontwikkeling van de bodypercussiemethode zoals beschreven in [hoofdstuk 3](#). Contrasterende of evoluerende elementen van doorheen de verschillende fasen tonen de ontwerpbeslissingen: pictogrammen, werkvormen, voorbeeldzinnen, presentatie-inhoud of ondersteunend materiaal.

Ontwikkeling van de pictogrammen (Bodypercussie-iconen)

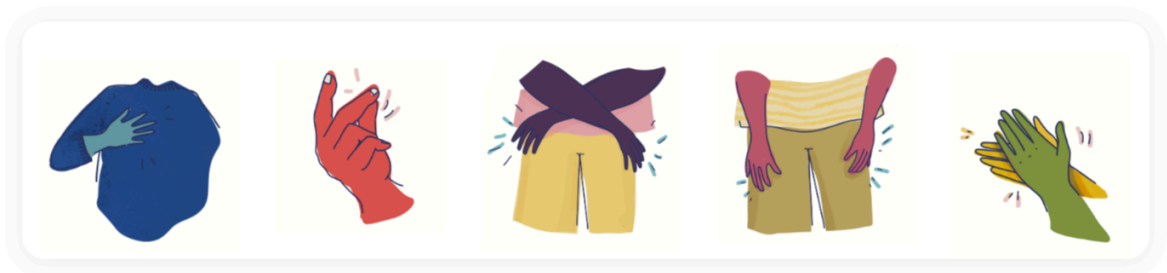
De iconenset werd ontwikkeld tijdens fase 2 en 3.

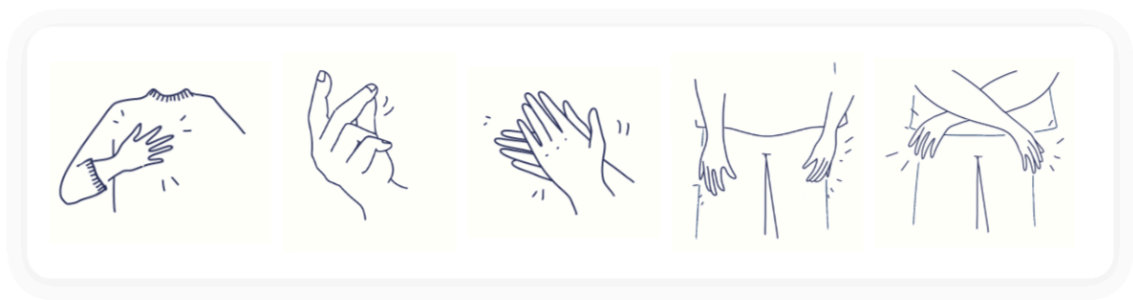
afbeelding: versie 1 van de nieuwe pictogrammen – artwork door Veerle Devos

afbeelding: versie 2 van de nieuwe pictogrammen, met verduidelijkte afbeeldingen voor de armen en benen – artwork door Veerle Devos

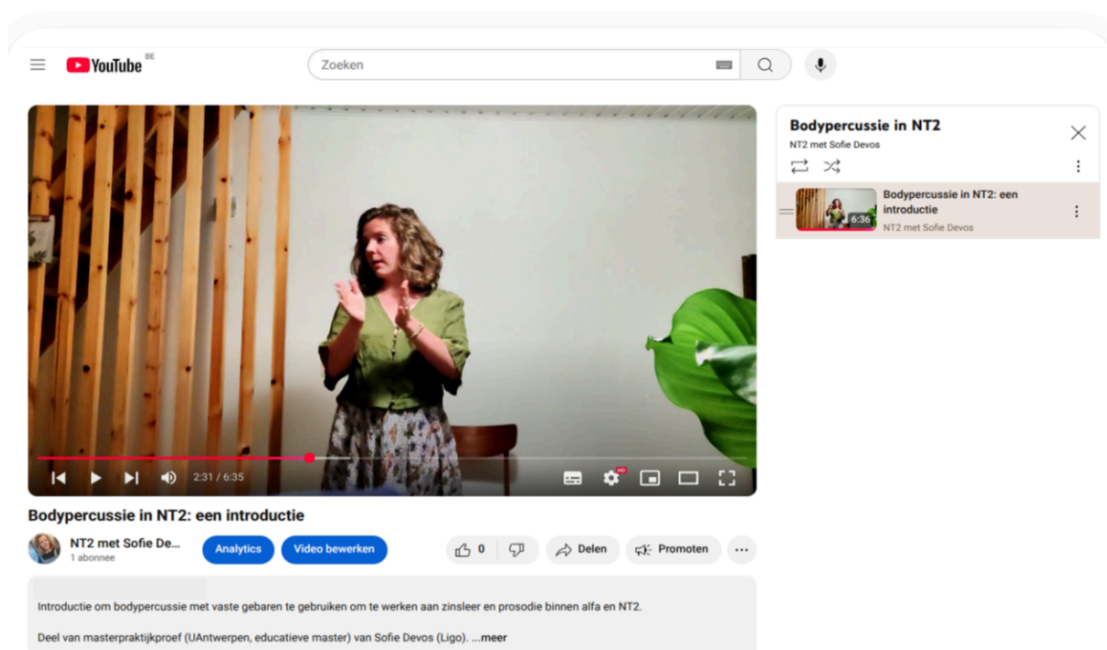

afbeelding: versie 3 van de nieuwe pictogrammen, volgens de kleurafspraken van de 'Body Grammar'-methode – artwork door Veerle Devos

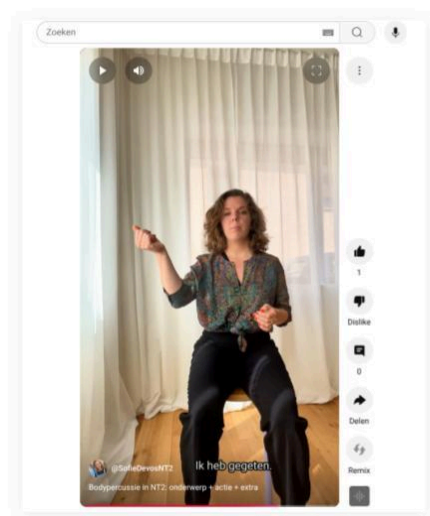

afbeelding: versie 4 van de nieuwe pictogrammen, zwart-witte en printvriendelijke versie – artwork door Veerle Devos

Instructievideo's – stills

afbeelding: still uit 1ste video, horizontaal gefilmd, te snel, geen ondertiteling (fase 3)

afbeelding: still uit instructievideo, verticaal gefilmd, short, ondertiteling (fase 4)

Voorbeeldzinnen – van basis naar verfijning

Fase 1	zie bijlage 8.2
Fase 2	- o voorstellingsronde ■ ik ben Sofie • borst - knip - klap - klap ■ borst = persoon ■ knip = actie ■ klap = rest / extra info ■ # = lettergrepen • luister naar de klinkers ■ csn vertellen hun naam - o klassikaal ■ wij spreken Nederlands • borst - knip knip - klap - klap - klap ■ <u>spreeken</u> wij Nederlands? • knip - knip - borst - klap - klap - klap ■ wij spreken Nederlands • borst - knip knip - klap - klap - klap ■ ik sport graag • borst - knip - benen ■ sport jij graag? • knip - borst - benen ■ ik sport niet graag • borst - knip - kruis benen - benen

Fase 3	BESCHRIJVING We werken met vaste gebaren die <u>visueel</u>, <u>auditief</u> en <u>kinetisch</u> duidelijk te onderscheiden zijn. De kleuren van de iconen komen overeen met de methode van <i>body grammar</i>. BASIS <table border="1"> <thead> <tr> <th>gebaar</th><th>betekenis</th><th>voorbeeld</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td><td>klop op borst = onderwerp (persoon)</td><td>Ik ben Sofie. klap - knip - klap klap Zijn naam is Adam. klap klap - knip - klap klap Jullie komen met de bus. klap klap - knip knip - klap klap klap</td></tr> <tr> <td></td><td>vingerknip = actie (werkwoord)</td><td>Eet jij soep? knip - klap - klap Hij is naar Antwerpen gegaan. klap - knip - klap klap klap klap - knip knip Wij gaan morgen werken. klap - knip - klap klap - knip knip</td></tr> <tr> <td></td><td>klap in handen = extra informatie (rest)</td><td>Ik heb geen kinderen. klap - knip - klap klap klap klap Morgen ga ik naar het zwembad. klap klap - knip - klap - klap klap klap klap Wat wil jij straks eten? klap - knip - klap - klap - knip knip</td></tr> </tbody> </table> UITBREIDING Variaties en toevoegingen zijn welkom, denk hierbij aan het volgende: • niveau van de groep: welke grammaticale items zijn relevant? • voorbereiding: zorg dat je als lesgever veel voorbeelden hebt • link betekenis, vorm en uitvoering: ga op zoek naar een gebaar/beweging die de betekenis zo veel mogelijk ondersteunt • inclusie: zorg dat iedereen de beweging kan uitvoeren en wees je bewust dat lichaamstaal mogelijk uiteenlopende connotaties draagt in verschillende culturen • lettergrepen: je moet het gebaar kunnen koppelen aan het aantal lettergrepen <table border="1"> <thead> <tr> <th>gebaar</th><th>betekenis</th><th>voorbeeld</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td><td>klop op bovenbenen = voegwoordelijk bijwoord, zoals • graag • ook </td><td>Ik eet graag fruit. klap - knip - benen - klap Jij eet ook graag fruit. klap - knip - benen benen - klap Ook hij eet graag fruit. benen - klap - knip - benen - klap</td></tr> <tr> <td></td><td>klop op bovenbenen, armen gekruisd = • niet (ondersteunt de betekenis) </td><td>Ik drink niet graag bier. klap - knip - Xbenen benen - klap Je mag niet fietsen in deze straat. klap - knip - Xbenen - knip knip - klap klap klap klap Zij komen niet naar school. klap - knip knip - Xbenen - klap klap</td></tr> </tbody> </table>	gebaar	betekenis	voorbeeld		klop op borst = onderwerp (persoon)	Ik ben Sofie. klap - knip - klap klap Zijn naam is Adam. klap klap - knip - klap klap Jullie komen met de bus. klap klap - knip knip - klap klap klap		vingerknip = actie (werkwoord)	Eet jij soep? knip - klap - klap Hij is naar Antwerpen gegaan . klap - knip - klap klap klap klap - knip knip Wij gaan morgen werken . klap - knip - klap klap - knip knip		klap in handen = extra informatie (rest)	Ik heb geen kinderen . klap - knip - klap klap klap klap Morgen ga ik naar het zwembad . klap klap - knip - klap - klap klap klap klap Wat wil jij straks eten? klap - knip - klap - klap - knip knip	gebaar	betekenis	voorbeeld		klop op bovenbenen = voegwoordelijk bijwoord, zoals • graag • ook	Ik eet graag fruit. klap - knip - benen - klap Jij eet ook graag fruit. klap - knip - benen benen - klap Ook hij eet graag fruit. benen - klap - knip - benen - klap		klop op bovenbenen, armen gekruisd = • niet (ondersteunt de betekenis)	Ik drink niet graag bier. klap - knip - Xbenen benen - klap Je mag niet fietsen in deze straat. klap - knip - Xbenen - knip knip - klap klap klap klap Zij komen niet naar school. klap - knip knip - Xbenen - klap klap
gebaar	betekenis	voorbeeld																				
	klop op borst = onderwerp (persoon)	Ik ben Sofie. klap - knip - klap klap Zijn naam is Adam. klap klap - knip - klap klap Jullie komen met de bus. klap klap - knip knip - klap klap klap																				
	vingerknip = actie (werkwoord)	Eet jij soep? knip - klap - klap Hij is naar Antwerpen gegaan . klap - knip - klap klap klap klap - knip knip Wij gaan morgen werken . klap - knip - klap klap - knip knip																				
	klap in handen = extra informatie (rest)	Ik heb geen kinderen . klap - knip - klap klap klap klap Morgen ga ik naar het zwembad . klap klap - knip - klap - klap klap klap klap Wat wil jij straks eten? klap - knip - klap - klap - knip knip																				
gebaar	betekenis	voorbeeld																				
	klop op bovenbenen = voegwoordelijk bijwoord, zoals • graag • ook	Ik eet graag fruit. klap - knip - benen - klap Jij eet ook graag fruit. klap - knip - benen benen - klap Ook hij eet graag fruit. benen - klap - knip - benen - klap																				
	klop op bovenbenen, armen gekruisd = • niet (ondersteunt de betekenis)	Ik drink niet graag bier. klap - knip - Xbenen benen - klap Je mag niet fietsen in deze straat. klap - knip - Xbenen - knip knip - klap klap klap klap Zij komen niet naar school. klap - knip knip - Xbenen - klap klap																				

Fase 4

De bodypercussie-methode vertrekt van een **vast basisritme**: *klop - knip - klap*, gekoppeld aan de **basiswoordvolgorde** in het Nederlands (onderwerp - actie - extra informatie). Elk zinsdeel krijgt een **herkenbaar gebaar**:

De iconen zijn compatibel met de het gebruik van [Body Grammar](#) en de kleurcodering voor zinsdelen, zoals vastgelegd in de [centrumspraken van NT2](#):

- rood (actie / werkwoord / gescheiden voorzetsel van werkwoord)
- blauw (onderwerp / persoon / wederkerend voornaamwoord)
- ● groen & geel (extra info / vraagwoorden / tijdsaanduidingen)

1 onderwerp + **2** actie + **3** extra info

onderwerp	actie	extra info
ik	ben	Sofie
ik	ga	naar school
ik	drink	koffie
hij	woont	in Mechelen
zij	spreken	Nederlands
wij	wandelen	naar school

onderwerp + actie + "ook / graag" + extra info

onderwerp	actie	"ook"	extra info
ik	hou	ook	van ijsjes
zij	spreken	ook	Nederlands
wij	wandelen	ook	naar school

onderwerp + actie + "niet" + extra info

onderwerp	actie	"niet"	extra info
ik	ben	niet	getrouwd
zij	heeft	niet	geen kinderen
wij	fietsen	niet	graag

vraagwoord + actie + onderwerp + "ook/grag" + "niet" + extra info ?

vraagwoord	actie	onderwerp	"ook/grag"	"niet"	extra info
wie	ben	zij?			
wat	eten	zij	niet	graag?	
wanneer	gaan	jullie			naar huis?

onderwerp ik	actie hou	"ook" ook	extra info van	actie zwemmen	
onderwerp wij	actie houden	"ook" ook	extra info van	actie zwemmen	
onderwerp jullie	actie wandelen	"ook" ook	"graag" graag	extra info naar	extra info school

Fase 5

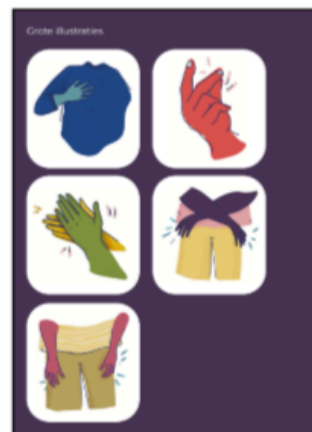
2	Modelstructuur	Voeg woorden (klanken) toe: "Ik – ben – Sofie" → <u>klop</u> – <u>knip</u> – <u>klap-klap</u>. onderwerp ik actie ben extra info Sofie Traag opbouwen, cursisten herhalen: "jij bent Sofie" met gebaren. → Principe: eerst voordoen, dan samen, dan zelfstandig
3	Voorstellingsronde	Per cursist: "Ik <u>ben</u> <u>voornaam</u>" met gebaren. + eventueel: klas herhaalt telkens ("Jij bent...") → Inzetten op verbinding: aandacht voor juiste uitspraak namen
4	Uitbreiding: ja/nee-vragen	Docent <u>modeleert</u>: "Ben jij Adam?" → <u>knip</u> – <u>klop</u> – <u>klap-klap</u> actie ben onderwerp jij extra info Adam?

1 Introductie thema “ziek zijn” Modelling + geleide oefening	De lesgever brengt woordenschat in zinsverband aan, bv.: • “Ik ben ziek.” • “Ik heb pijn.” ○ aan verschillende lichaamsdelen ■ “buikpijn” ■ “hoofdpijn” ■ “rugpijn” ■ ... • “Ik heb koorts.” • “Ik heb diarree.” • ... De lesgever gebruikt bodypercussie bij de zinnen, met aandacht voor pauzes tussen de woorden en ritme binnen het woord zelf (<u>mi</u>-sse-lijk <u>klap</u>-klap-klap). één klankgroep één beweging twee klankgroepen twee maal herhalen drie klankgroepen drie maal herhalen

	onderwerp wie of wat is het? actie wie doet wat? extra info wat is de toestand? “niet” wat is de tegenstelling? “ook / graag” wat is de voorkeur? één klankgroep één beweging twee klankgroepen twee maal herhalen drie klankgroepen drie maal herhalen
3 Call & response	Lesgever brengt constructie aan met bodypercussie, bv.: “Ik ga fietsen” → <i>klap – knip – knip-knip</i> Herhaalt “ik (<i>klap</i>) ga (<i>knip</i>) ...” bij volgende <i>knip-knip</i> vullen cursisten aan “fietsen” Zelfde met andere acties (woordenschat projecteren via woorden of prenten) Uitbreiden met extra info, bv.: “Ik ga morgen fietsen” → <i>klap – knip – klap-klap – knip-knip</i> Inversie: “Morgen ga ik fietsen.” → <i>klap-klap – knip – klap – knip-knip</i> extra info morgen actie ga onderwerp ik actie fietsen

fragmenten uit voorbeeldlesfiches (KlasCement)

Interne presentatie Ligo (fase 5)

Bodypercussie

als didactische methode binnen Alfa en NT2

Sofie Devos | 2023

Bodypercussie

als didactische methode binnen Alfa en NT2

De methode in een notendop *Wat, waarom, wie en hoe?*

Design based research Design Thinking als proces

Bodypercussie Grammatica & kleurcode met voorbeelden

Prosodie *Wat is prosodie & voorbeelden*

Even samenvatten

Feedback en vragen

Bodypercussie de methode in een notendop

Wat?

Bodypercussie (BP) – ritme maken met je lichaam – inzetten in de NT2-klas om grammatica en prosodie **glimbaar, hoorbaar en voelbaar** te maken.

De zindelen krijgen vaste gebaren en de klankgroepen geven het aantal weer.

Bodypercussie de methode in een notendop

Waarom?

- Grammaticale structuren tastbaar maken en helpen bij het herkennen van klankgroepen
- Impliciete feedback en ondersteuning op maat geven
- Interactief & plezierig

Bodypercussie de methode in een notendop

Wie?

NT2- en alle-docenten
Cursisten op A1-A2 niveau

Ontwikkeld via Design-Based Research in co-creatie met collega's en cursisten uit Ligo (CBE) te Lier.

Bodypercussie de methode in een notendop

Hoe?

Intro in klas
ritmische zinnen opgeven met bijhorende gebaren, klassikaal en beurtelings

Oefeningen
• focussen op herkenning van zinsstructuur en klankgroepen

Differentiatie
• variatie met tempo
• ondersteuning met of zonder visuele iconen
• verschillende ritmapatronen
• keuze van grammaticale focus

→ zie ook didactisch materiaal
document handling, filmpjes en foto's-onen

Design-Based Research ontwikkeling in 5 fasen

Fase 1 eerste experiment in ateliers

Fase 2 co-creatie en testen bij collega's

Fase 3 focus op prosodie en visueel materiaal

Fase 4 integratie in materiaalset
→ handling, slides, filmpjes

Fase 5 **Interne presentatie**
overdracht en interne presentatie

Design-Based Research volgens Design Thinking

Design Thinking: A 5-Stage Process

Empathize Define Ideate Prototype Test

Interaction Design Foundation
interaction-design.org

Bodypercussie grammatica & kleurcode

onderwerp	actie	extra info
ik	ben	Sofie
onderwerp	actie	extra info
wij	drinken	ook graag koffie

→ zie ook didactisch materiaal
document handling, filmpjes en foto's-onen

Bodypercussie grammatica & kleurcode

- blauw**
onderwerp / persoon / wederkerend voornaamwoord
- rood**
actie / werkwoord / geschieden voorzetsel van werkwoord
- groen & geel**
extra info / vraagwoorden / tijdsaanduidingen

→ zie ook didactisch materiaal
document handling, filmpjes en foto's-onen

Prosodie herhaling per klankgroep

- de ritmische en melodische aspecten van spraak, zoals **klankgroepen, klankveld, klankpatronen**
- de "truuks" van de taal → help om de betekenis van woorden en zinnen te verduidelijken en emotioneel te brengen

één klankgroep	twee klankgroepen	drie klankgroepen
één beweging	twee maal herhalen	drie maal herhalen

Prosodie voorbeelden

onderwerp	actie	"ook"	extra info	actie	
wij	houden	ook	van	zwemmen	
onderwerp	actie	"ook"	"mooi"	extra info	extra info
julia	wandelen	ook	grag	naar	school

Bodypercussie even samenvatten

onderwerp	actie	extra info
ik	ben	Sofie
onderwerp	actie	extra info
wij	gaan	morgen ook samen

Reflectie en feedback deel je mening

Geef je feedback via Google Forms

Vind alle materialen in de Ligo materiaalbank op Google Drive, en op Klascement. Laat me weten wat jullie cursisten ervan vinden!

ZIJN ER NOG VRAGEN?

Google formulier voor evaluatie en feedback

Bodypercussie in Alfa en NT2

Dag collega-docenten,

"Tell me and I forget, teach me and I may remember, involve me and I learn." – naar Xunzi, Chinees filosoof (3de eeuw v.C.)

Dit formulier is een uitnodiging om **jullie ervaringen, indrukken en ideeën** rond bodypercussie in de klas te delen. Met jullie feedback kunnen we de **methode** verder **verfijnen**, haar **effectiviteit** nagaan en **inspirerende werkvormen** met elkaar uitwisselen.

Dankjewel voor jullie medewerking!

Groetjes,

Sofie Devos, educatief medewerker Ligo Regio Mechelen (te Lier)

sofie.devos@ligo-regiomechelen.be
[Ander account](#)

* Verplichte vraag

E-mail *

☐ Leg sofie.devos@ligo-regiomechelen.be vast als het e-mailadres dat moet worden meegenomen in mijn antwoord

In welke **module** heb je de bodypercussie gebruikt? *

Jouw antwoord

1. Grammatica

Welke **grammaticale structuren** heb je behandeld?

Welke **grammaticale items** kwamen het sterkst tot hun recht?

Merkte je een vergroot **inzicht in zinsbouw**? Hoezo?

Jouw antwoord

2. Prosodie

Ondersteunde de methode **prosodische vaardigheden**? Zo ja, op welk vlak: spreekdurf, -ritme, intonatie...?

Merkte je een verschil in **uitspraak of verstaanbaarheid**?

Jouw antwoord

3. Differentiatie en inclusie

Hoe **differentieerde** je (bv. tempo, niveau...)?

Heb je fysieke of sociaal-culturele **uitdagingen** rond (het inzetten van) lichaamstaal opgemerkt?

Jouw antwoord

4. Werkvormen & lespraktijk

Welke **werkvormen** gebruikte je (bv. kring, duo...)?

Werd de methode **geïntegreerd** in andere oefeningen?

Was de tijdsbesteding **haalbaar**?

Hoeveel **herhaling** was nodig voor automatisering?

Jouw antwoord

5. Feedback & zelfcorrectie

Hoe **reageerden** de **cursisten** op de werkvorm?

Corrigeerden cursisten **zichzelf of elkaar** via gebaren?

Jouw antwoord

6. Bruikbaarheid en overdraagbaarheid

Wat werkte goed in de **handleiding** en **materialen**?

Wat kan **verbeterd** worden?

Zou je de methode **aanraden** aan collega's? Waarom (niet)?

Jouw antwoord

7. Vragen of opmerkingen

Wil je nog iets anders delen of vragen in verband met de bodypercussiemethode? Ervaringen, ideeën of suggesties?

Jouw antwoord

☐ Stuur me een kopie van mijn antwoorden.

Pagina 1 van 1

Verzenden

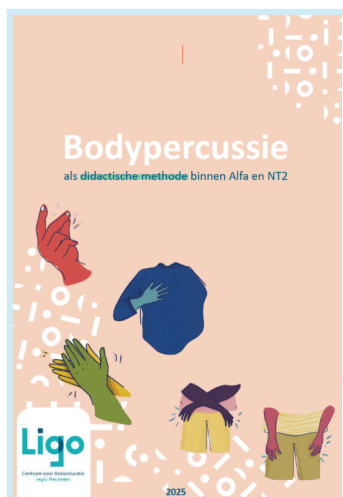
Formulier wissen

Verzend nooit wachtwoorden via Google Formulieren.

Dit formulier is gemaakt in Ligo CBE regio Mechelen. - [Contact opnemen met eigenaar van formulier](#)

Contact voor volledige toolkit en versiegeschiedenis

Aarzel niet om contact op te nemen met de onderzoeker ([Sofie Devos](#)) om toegang te krijgen tot de volledige toolkit rond de bodypercussiemethode, of voor vragen rond vorige versies in verband met de ontwikkeling van het materiaal. De publicatie op [KlasCement](#) is toegankelijk voor geregistreerde leden van het deelplatform.

voorblad en inhoudstafel van de docentenhandleiding (interne materialenbank Ligo Regio Mechelen)

Bodypercussie als didactische methode een praktische handleiding voor docenten NT2 en Alfa

1. Inleiding – Doel en doelgroep.....	4
Doel en doelgroep.....	5
Waarom bodypercussie in taalonderwijs?.....	5
2. Basis van de methode – Structuur, gebaren en theorie.....	6
Structuur & gebaren.....	7
Theoretische onderbouwing.....	7
3. De BP-methode in de les – Toepassing volgens het VUT-model.....	8
1. Voorbereiden – Doelstellingen, beginsituatie en opbouw.....	9
2. Uitvoeren – Differentiatie en drie voorbeelden van lesplannen.....	11
Voorbeeldles 1: Alfa – “Kennismaking”.....	12
Voorbeeldles 2: NT2 (1.1) – “Gezondheid: ik ben ziek”.....	15
Voorbeeldles 3: NT2 (1.2) – “Wat ga jij doen dit weekend?”.....	18
3. Terugblikken – Reflectie en evaluatie.....	21
4. Grammaticale structuren – Overzicht en voorbeelden.....	23
Basiswoordvolgorde.....	24
Variaties en uitbreidingen.....	25
5. Prosodie en klankbewustzijn – Ritme, klemtoon en intonatie.....	26
Kenmerken van prosodie.....	27
Didactische aanpak prosodie via bodypercussie.....	28
6. Extra inspiratie.....	31
Tips.....	32
Multisensoriële methodes taalonderwijs.....	32
7. Materialenoverzicht.....	34
8. Bronnen en verwijzingen.....	37

9. Bijlage: synthese van mijn unieke bijdrage aan het onderzoek

Deze masterpraktijkproef is gegroeid vanuit mijn eigen lespraktijk als LIO binnen het NT2-onderwijs bij Ligo regio Mechelen. De centrale invalshoek – het zichtbaar, hoorbaar en voelbaar maken van grammatica en prosodie via bodypercussie – heb ik zelfstandig ontwikkeld en vormgegeven. Wat begon als een lesidee op de klasvloer, groeide via observatie, feedback en herontwerp uit tot een volwaardige, gedeelde didactische methodiek.

De methode van Design-Based Research (DBR) werd aangereikt door mijn promotor professor dr. Jordi Casteleyn (UAntwerpen), net als het belang van de fasering in zo’n cyclisch en praktijkgericht ontwerptraject. De precieze uitwerking van dit traject – van logboek tot eindproduct – heb ik echter autonoom gepland, uitgevoerd en beschreven. Een groot deel van de geraadpleegde literatuur komt uit de educatieve masteropleiding aan de Universiteit Antwerpen, met name de lessen vakdidactiek Nederlands niet-thuis taal van Jolien Evers waren leerrijk en inspirerend. De verdere theoretische kadering werd zelfstandig verdiept en toegepast op de eigen klascontext.

De ontwikkeling van het lesmateriaal – inclusief pictogrammen, voorbeeldzinnen, instructievideo’s en werkvormen – gebeurde grotendeels door mezelf. Mijn zus Veerle Devos heeft me ondersteund bij de visuele structurering en vormgeving van de handleiding en het materiaal – het *digital artwork* is van haar hand – terwijl collega-docenten zoals Sandra Schrevers en Christy Naudts inhoudelijk en sociaal een belangrijke rol speelden als klankbord en meedenkende mentoren. Hun praktijkervaring en betrokkenheid hielpen om de methode realistisch, bruikbaar en teamgericht te verankeren. Zoals beschreven doorheen de scriptie, speelden ook mijn andere collega’s een belangrijke participatieve rol, en waren de input en reacties van cursisten richtinggevend.

Tijdens het schrijfproces heb ik regelmatig gebruikgemaakt van AI-tools zoals ChatGPT en Gemini. Deze werden ingezet als taalassistenten bij het herschrijven van paragrafen, het herstructureren van hoofdstukken en het verhelderen van formuleringen. Elke output werd kritisch geanalyseerd en herschreven in functie van inhoudelijke nauwkeurigheid en eigen stijl. De verantwoordelijkheid voor het uiteindelijke resultaat bleef hierbij dan ook volledig bij mezelf.

Mijn unieke bijdrage zit verweven doorheen de volledige masterpraktijkproef: van het ontwerpidee over de materiaalontwikkeling tot de analyse en schriftelijke neerslag. Zoals ook beschreven in hoofdstuk [2.6 Positie van de onderzoeker](#), werkte ik vanuit een dubbele rol als lesgever en onderzoeker, wat toeliet om praktijkinzicht te koppelen aan onderzoekende diepgang. Tegelijk werd deze uitwerking alleen mogelijk gemaakt door de cursisten en collega’s met wie ik deze methode heb getest, besproken en bijgestuurd. Dit samenspel maakt van deze masterpraktijkproef een collectief gedragen ontwerp, met een duidelijke persoonlijke kern.